

СТРАТЕГІЯ ПІДВИЩЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ М. ЧЕРНІВЦІВ

розроблена

**Експертним Комітетом зі стратегічного
планування м. ЧЕРНІВЦІВ**

у співпраці з проектом

«Економічний розвиток міст»

за підтримки

Жовтень 2006 р.

Зміст

Додаток 1.....	1
<u>1. I ВСТУП.....</u>	<u>4</u>
<u>1.1 I.A Історичний огляд.....</u>	<u>4</u>
<u>1.2 I.B Географічне розташування, клімат, функціональні характеристики.....</u>	<u>5</u>
<u>1.3 I.C Коротка інформація про Чернівецьку область.....</u>	<u>6</u>
<u>2. II НАСЕЛЕННЯ.....</u>	<u>7</u>
<u>3. III ЖИТЛО.....</u>	<u>10</u>
<u>4. IV ЗАЙНЯТІСТЬ І ДОХОДИ.....</u>	<u>11</u>
<u>4.1 IV.A Зайнятість.....</u>	<u>11</u>
<u>4.2 IV.B Заробітна плата.....</u>	<u>11</u>
<u>4.3 IV.C Безробіття.....</u>	<u>13</u>
<u>5. V ЕКОНОМІКА.....</u>	<u>15</u>
<u>5.1 V.A Суб'єкти господарської діяльності.....</u>	<u>15</u>
<u>5.2 V.B Найбільші роботодавці.....</u>	<u>21</u>
<u>5.3 V.C Економіка міста.....</u>	<u>22</u>
<u>6. VI ЗАКЛАДИ СУСПІЛЬНОГО КОРИСТУВАННЯ ТА ІНФРАСТРУКТУРА.....</u>	<u>24</u>
<u>7. VII ДОВКІЛЛЯ.....</u>	<u>27</u>
<u>7.1 VII.A Атмосфера.....</u>	<u>27</u>
<u>8. VIII ТУРИЗМ.....</u>	<u>27</u>
<u>9. IX ЦІЛІ РОЗВИТКУ МІСТА.....</u>	<u>28</u>
<u>10. X ОСНОВНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ МІСТА.....</u>	<u>31</u>
Додаток 2.....	1
<u>РЕЗУЛЬТАТИ ОПИТУВАННЯ ПІДПРИЄМЦІВ</u> <u>М.ЧЕРНІВЦІ.....</u>	<u>1</u>
<u>липень 2006 року.....</u>	<u>1</u>
<u>11. 4. ПИТАННЯ ТРУДОВИХ РЕСУРСІВ І ЗАЙНЯТОСТІ</u>	<u>7</u>
Додаток 3.....	1
Додаток 4.....	1
СКЛАД ЕКСПЕРТНОГО КОМІТЕТУ ЗІ СТРАТЕГІЧНОГО ПЛАНУВАННЯ М.ЧЕРНІВЦІ.....	1

1. Профіль громади міста (на 42 аркушах)

2. Результати опитування підприємців міста (на 13 аркушах)

3. SWOT-аналіз (на 6 аркушах)

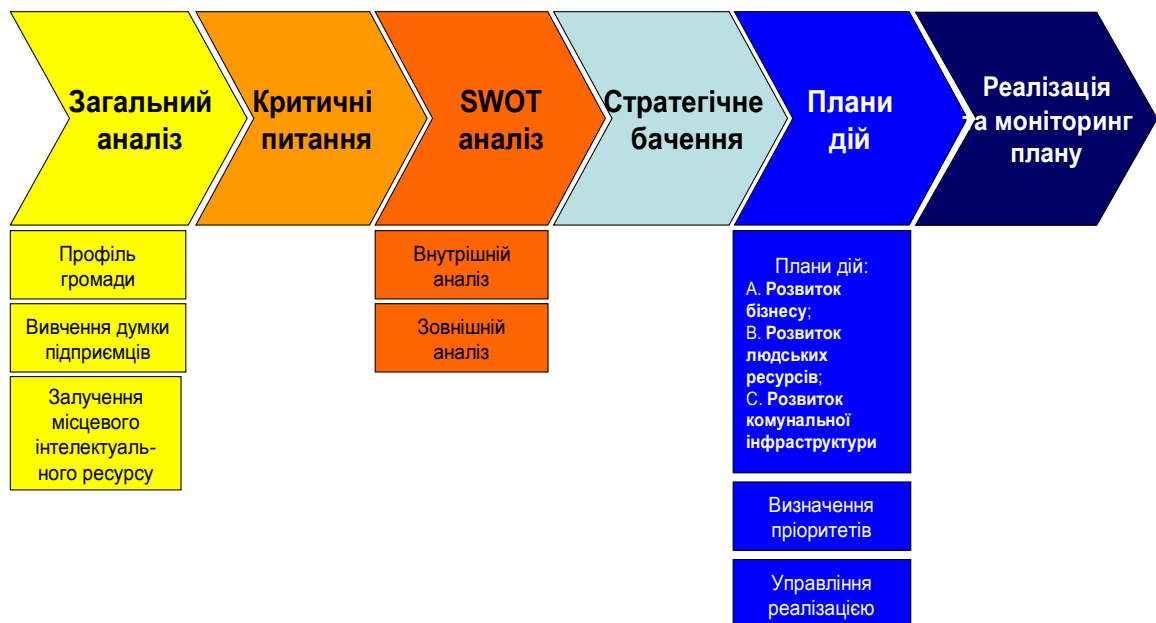
4.Склад Експертного Комітету зі стратегічного планування (на 2 аркушах)

ВСТУП

У травні 2006 року місто Чернівці було обрано серед 10 міст до участі в третій хвилі Проекту економічного розвитку міст (EPM) Агентства США з міжнародного розвитку (USAID) (всього до реалізації проекту залучено 26 міст України). Проект EPM надає консультаційні та експертні послуги, допомагаючи містам України в розробці стратегічних планів економічного розвитку, які стануть основою економічного зростання та сприятимуть встановленню партнерства між міською владою та лідерами бізнесу – представниками приватного сектору.

У Чернівцях проект розпочався в червні 2006 року, коли міський голова Микола Федорук запропонував 22 лідерам громади, що представляли великі й середні підприємства, фінансові установи, комунальні підприємства, приватний бізнес, вищі навчальні й технічні заклади, міську адміністрацію та інші установи й організації, стати членами Експертного Комітету зі стратегічного планування (ЕК). Перед Комітетом ставилося завдання створити Стратегію підвищення конкурентоспроможності міста в межах структурованого процесу на основі методології проекту «Економічний розвиток міст». Посаду голови ЕК було запропоновано п. Володимиру Проніну, депутату міської ради, директору ДПК «Стрімко». В процесі планування з містом співпрацював Проект економічного розвитку міст Агенції США з міжнародного розвитку, який спрямовував діяльність Комітету.

Стратегія підвищення конкурентоспроможності міста

На першому етапі проекту виконком міської ради м. Чернівці підготував Профіль громади – документ, що містить інформацію про місцеві демографічні особливості, економічну базу міста, його комунальну й технічну інфраструктуру, а також питання екології та якості життя. Дані та довідкові матеріали для цього дослідження надавалися багатьма підрозділами міськвиконкому, міським центром зайнятості, посадовцями й органами обласної влади, управлінням статистики та іншими установами. Профіль громади додається до Стратегії (*Додаток 1*).

Водночас, працівниками Проекту та спеціалістами Чернівецького бізнес-центру було проведено опитування представників великого бізнесу, малих і середніх підприємств у сферах промисловості, торгівлі та послуг, з метою вивчення їхньої думки щодо міста як середовища для ведення бізнесу, проблем, з якими вони стикаються при спілкуванні з міською владою, а також планів та очікувань на майбутнє. Звіт про вивчення думки підприємців подано в *Додатку 2*.

Ці фундаментальні дані були використані Експертним Комітетом зі стратегічного планування для досягнення консенсусу щодо найбільш критичних питань, що визначають економічне майбутнє міста та його конкурентноздатність. Цими критичними питаннями, висвітленими в Стратегії, є: (А) **Розвиток туризму**, (В) **Створення умов для залучення інвестицій** і (С) **Розвиток інфраструктури для бізнесу**.

В липні 2006 року членами Експертного комітету було проведено аналіз сильних та слабких сторін (внутрішній аналіз) міста та надано оцінку конкурентному становищу Чернівців у порівнянні з іншими містами України, з якими місто конкурує в сферах розвитку туризму та залучення інвестицій. Вивчення конкурентоспроможності міста також стало завданням зовнішнього аналізу – дослідження зовнішніх загроз і можливостей, що стоять перед містом. Звіти про SWOT-аналіз подані в *Додатку 3*.

Стратегія значною мірою спрямована на встановлення постійного партнерства між міською владою та сектором приватного бізнесу, а також передбачає впровадження комплексної програми економічного розвитку. Можливості міської влади щодо надання широкого спектру послуг представникам бізнесу посиляться в результаті створення професійного підрозділу виконавчого комітету міської ради, що буде координувати впровадження економічних програм, залучення інвестицій в місцеву економіку.

В процесі стратегічного планування в Чернівцях вдалося дійти кількох важливих висновків та досягнути узгодженого бачення компонентів Стратегічного плану.

По-перше, представники влади та місцеві підприємці поділяють відповідальність за майбутнє і готові надавати в свій час і ресурси для реалізації Стратегії.

По-друге, для вирішення критичних питань, а відповідно й для реалізації стратегічних цілей, будуть залучатися ресурси місцевої громади, державних установ, з приватних джерел та агенцій міжнародної допомоги.

Однак, крім цього, виконання цілей Стратегії також вимагатиме політичної волі з боку міської влади та активної підтримки з боку лідерів громади.

По-третє, питання розвитку туризму, забезпечення інфраструктури для розвитку бізнесу та залучення інвестицій взаємопов'язані. Ефективно вирішувати їх можна лише тоді, коли вони сприймаються як елементи єдиного цілого. Саме тому, реалізація цілей з одного напрямку сприятиме поліпшенню інших.

Успіх реалізації залежатиме від посильної участі членів Експертного Комітету зі стратегічного планування, всіх, причетних до створення Стратегії. На останньому засіданні в жовтні 2006 року Експертний Комітет стратегічного планування Чернівців рекомендував міській раді призначити Комітет з управління реалізацією Стратегічного плану (КУРП), до якого ввійдуть найактивніші члени Експертного Комітету зі стратегічного планування. КУРП має здійснювати моніторинг виконання всіх 22 проектів (оперативних цілей) Стратегії.

Стратегічне бачення

Вихідною позицією, з якої члени Експертного комітету розпочали створення Стратегії підвищення конкурентоспроможності міста, стало стратегічне бачення, сформульоване в Стратегічному плані розвитку міста Чернівців на 2004-2011 роки, затвердженого рішенням 23 сесії IV скликання Чернівецької міської ради № 486 від 8 липня 2004 року та ухвалено Експертним комітетом зі стратегічного планування на засіданні 28 серпня 2006 року:

Чернівці – це місто високо розвиненого та соціально інтегрованого підприємництва у сферах туризму, рекреації, послуг, наукоємних технологій, екологічно-чистого виробництва та раціонального природокористування, освіти, науки та культури, що забезпечує гідний рівень життя громадян, реалізацію їхніх демократичних прав та свобод

ПЛАНИ ДІЙ

Критичні питання

Стратегічні та оперативні цілі

Завдання

Критичне питання А.

РОЗВИТОК ТУРИЗМУ (ІМІДЖ І МАРКЕТИНГ)

Десятиріччями зростання індустрії гостинності було визначальним для зростаючої економічної діяльності різних країн світу. Туристична галузь забезпечує робочі місця в межах великих та малих територіальних громад і є каталізатором економічного розвитку для багатьох територій. В індустрії гостинності відокремлюють міський туризм, який стає дедалі популярнішим й пропонує відвідувачам енергійну, витончену, пошвавлену й пізнавальну атмосферу, що докорінно відрізняється від відпочинку на березі моря чи в сільській місцевості. Туристи можуть приїжджати до міст з ділових міркувань, зустрітися з друзями чи родичами, чи просто на відпочинок, який передбачає широкий простір для дій під час візиту. Наприклад, здійснення покупок, огляд культурної спадщини, нічні розваги, місцева кухня, спорт, фестивалі, мистецтво та культура.

Підвищення конкурентоспроможності Чернівців на туристичному ринку міського туризму в Європі вимагає дій в двох напрямках: (а) створення особливого іміджу міста культури та історії (утвердження ідентичності міста) та (б) розбудова туристичної інфраструктури.

Прогнози світових туристичних статистичних джерел, досліджені у City Tourism and Culture, The European Experience, лютий 2005 року, зазначають, що кількість туристів до європейських міст буде зростати, особливо «культурний міський туризм до малих міст Центральної та Східної Європи». Очікується, що «традиційні туристичні міста Європейського Союзу втратять частину своїх туристів на користь нових міст у Центральній та Східній Європі». Додатково слід врахувати такі позитивні чинники:

- скасування віз для громадян ЄС, Швейцарії, США, Канади, Ізраїлю та Японії до України;
- концентрація найбільш цікавих об'єктів екскурсійного огляду, унікальне архітектурне середовище історичного центру Чернівців, яке є пам'яткою містобудування світового значення, один з найкраще збережених в Україні ансамблів, сформований виразною сталевою забудовою кінця 18 – початку 20 століть;
- наявність колосальних ресурсів культурної та архітектурно-історичної спадщини, розвинутої сучасної культури та мистецтва;
- близькість до кордонів та налагоджені зовнішні зв'язки.

Всі ці передумови дозволяють стверджувати, що місто має всі підстави бути одним з найбільш привабливих туристичних міст України. Тому ця Стратегія є важливим кроком в напрямку започаткування нового «проактивного» способу розвитку та схеми управління туризмом у місті.

Наскрізна ідея запропонованого плану дій за цим критичним напрямком полягає в тому, щоб поєднати зусилля всіх організацій, чия діяльність пов'язана з туризмом, для того щоб, використовуючи їх напрацювання, перетворити міський туризм Чернівців у галузь, що створюватиме переваги для всіх, хто проживає, працює та відвідує Чернівці.

Працюючи разом задля сталого та успішного майбутнього, основними завданнями є збільшити витрати туристів в місті та кількість робочих місць в галузі. План дій стосується в цілому міста Чернівців, а не тільки управління розвитку споживчого ринку та туризму міської ради. Він визначає напрямки роботи й завдання, які повинні бути підтримані й впроваджені цілою низкою організацій та структурними підрозділами виконавчих органів міської ради, які можуть використовувати його за основу для розробки індивідуальних робочих планів та програм. План дій має бути узгодженим з іншими місцевими програмами та планами, в тому числі з Міською цільовою програмою розвитку туризму на 2004-2010 роки, Комплексною програмою збереження об'єктів культурної спадщини м.Чернівці на 2004-2008 роки, Програмою сприяння залученню інвестицій у м. Чернівці на 2005-2007 роки, Програмою реконструкції історичного центру Чернівців на 2001-2008 роки.

Потреби та бажання людей, які проживають, працюють та відвідують Чернівці, можуть бути найкраще задоволені туристичною політикою, що базується на відповідальному та реальному зростанні. Туризм є визначальним для якості життя в Чернівцях. Він має велике значення для місцевої економіки. Проте, туристична галузь міста знаходиться під впливом зростаючої регіональної, національної та міжнародної конкуренції. Якщо місто не буде планувати розвиток й інвестувати в туризм, активно розвиваючи та просуваючи свою унікальність для відвідувачів, його громада втратить ті переваги, що сьогодні пропонує туристична галузь, й ними скористаються інші міста – наші конкуренти.

A.1. Позиціонувати Чернівці як «сучасне, мальовниче, повне життя та гостинності туристичне місто, просякнуте духом давнини, перехрестя доріг, культур та епох», яке приваблює зовнішніх відвідувачів, генерує доходи й створює відчуття власної гідності у кожного мешканця

A.1.1 Визначити для Чернівців стратегічний бренд з метою просування його можливостей щодо міського культурного туризму та забезпечити інституційну ланку діяльності з управління цим трендом

Міська влада популяризуватиме місто як сучасне, мальовниче, різноманітне туристичне місто, місто культури та історії, місце, яке «варто відвідати та побачити»; реагуватиме на потреби ринку, щоб розвинути туристичний потенціал Чернівців та налагодити якісні та ефективні комунікації; формуватиме престиж («гудвіл») та розуміння туризму та його переваг серед туристичного сектору та місцевих зацікавлених сторін.

A.1.1.1. Провести дослідження профілю гостей міста, в т.ч. вивчити мотиви їх приїзду та структуру їх витрат у місті

A.1.1.2. Отримати та проаналізувати думку зацікавлених сторін та мешканців міста щодо формулювання туристичного бренду

*A.1.1.3. Враховуючи результати досліджень, розробити **концепцію** туристичного бренду міста та **стратегію** його просування, опублікувати окреме керівництво з використання бренду для місцевих організацій*

A.1.1.4. Обґрунтувати та впровадити нову організаційну структуру (муніципальне підприємство) для здійснення функцій з адміністрування та маркетингу ключових заходів в місті та муніципальних туристичних продуктів, а також маркетингу й просування бренду та здійснити відповідне бізнес-планування

A.1.1.5. Здійснити заходи щодо включення старого міста Чернівці до Переліку світової спадщини ЮНЕСКО

A.1.1.6. Створити банк презентабельних фотографій-візитівок туристичних Чернівців у вигляді електронної бібліотеки з вільним доступом

A.1.1.7. Переглянути та забезпечити виконання Програми реконструкції історичного центру міста Чернівців на 2001-2008 роки з метою максимального збереження історичного профілю міста та його унікальних історичної та культурної особливостей

A.1.2 Спланувати й налагодити процес ринкових комунікацій, які б були спрямовані на основні потенційні ринки туристів

Міська влада працюватиме у партнерстві з місцевими зацікавленими сторонами з тим, щоб сформувати (1) туристичну пропозицію, яка буде привабливою та інноваційною для ринку, (2) туристичний сектор, який буде конкурентноздатним, ефективним та професійним; (3) туристичну галузь, яка буде успішною, сталою та прибутковою.

A.1.2.1. Здійснити експертне дослідження потенційних туристичних ринків для Чернівців

А.1.2.2. Забезпечити розробку та виконання професійного маркетингового комунікаційного плану

А.1.2.3. Створити окремий туристичний портал Чернівців, який б подавав необхідну інформацію та повідомлення основним потенційним ринкам різними мовами, й надавав можливості щодо електронного бронювання

А.1.2.4. Розширити профіль туристичних Чернівців та привабити відвідувачів, використовуючи промоційні можливості в рамках маркетингу туризму до Чернівецької області, Карпатського регіону; використовувати маркетингові ресурси інших організацій

А.1.2.5. Налагодити співпрацю з авіалініями та провести переговорний процес з тим, щоб збільшити кількість рейсів з інших міст України та з-за кордону до Чернівців, стимулювати планування графіку польотів з Києва та інших міст таким чином, щоб він узгоджувався з часом прибуття рейсів з основних потенційних ринків

А.1.2.6. Дослідити основні транспортні перешкоди приїзду до Чернівців та працювати в напрямку їх усунення (залізничний та автомобільний транспорт)

А.1.3 Формувати та постійно підвищувати імідж та створювати розуміння вигод від туристичної галузі серед мешканців міста, бізнес-сектору та всіх інших місцевих гравців, сприяти формуванню навичок та знань в галузі туризму

Міська влада організовуватиме та координуватиме проведення регулярних заходів з інформування населення з метою підвищення обізнаності про роботу міської ради та інших місцевих партнерів в напрямку збільшення туризму до Чернівців. Міська влада сприятиме розбудові місцевого партнерства з розвитку туризму, започаткує постійні та дієві процеси планування, консультацій та співробітництва.

А.1.3.1. Забезпечити проведення базового та періодичних досліджень думки мешканців Чернівців про розвиток туризму

А.1.3.2. Координувати та регулярно подавати інформацію в місцевих ЗМІ

А.1.3.3. Започаткувати нову організаційну схему координації туризму до міста з партнерами під егідою Чернівецького туристичного форуму (партнерського утворення) як центральної ланки, створеної для забезпечення найкращого використання існуючих ресурсів публічного та приватного секторів

А.1.3.4. Організовувати та координувати регулярні заходи для обговорення партнерами питань розвитку туризму в місті

А.1.3.5. Розробити та запровадити різноманітні заохочення та преференції для місцевих тур операторів, що працюють в сфері міського туризму

А.1.3.6. Забезпечити підтримку та навчання тих людей , які вже працюють в міському туризмі

А.1.3.7. Скласти та оприлюднювати щорічну програму дій та звіт, які б демонстрували, яким чином узгоджуються спільні та індивідуальні дії партнерів

A.2. Створити умови та покращити позицію Чернівців як туристичного міста через розвиток та просування інноваційних та привабливих туристичних продуктів і послуг, формування позитивних вражень гостей міста

A.2.1 Вдосконалити процес прийняття рішень через отримання достовірної ринкової інформації

Для того, щоб сприяти та покращити процес прийняття рішень в галузі туризму, міська влада застосує новий підхід до збору туристичної інформації. Дослідження здійснюватимуться не разово, а регулярно. Інформація постійно буде інтегруватися у банк даних й джерелом для прийняття рішень в процесі здійснення маркетингу міста. Основною метою створення та підтримки банку даних є допомагати бізнесу та організаціям, які залучені до туризму в Чернівцях, приймати належні рішення щодо маркетингу, управління, розвитку та інвестування. В повній мірі використати потенціал міської цільової Програми розвитку туризму на період 2004-2010 роки.

A.2.1.1. Зібрати та підтримувати інформацію про активи міського туризму, результати діяльності основних атракцій та основних закладів проживання туристів в місті

A.2.1.2. Розробити, періодично видавати та розповсюджувати туристичний економічний бюлетень

A.2.1.3. Розробити механізми та аналізувати кількість одноденних відвідувачів міста

A.2.1.4. Періодично здійснювати порівняльне дослідження (бенчмаркінг) основних міст-конкурентів

A.2.1.5. Збирати і досліджувати відгуки відвідувачів міського туристичного інформаційного центру

A.2.1.6. Проводити пошук, збирати та аналізувати іншу другорядну інформацію, яка може стати в пригоді в процесі майбутнього розвитку Чернівців як туристичного міста

A.2.1.7. Створити електронну бібліотеку туристичних досліджень для міста

A.2.1.8. Забезпечити проведення ринкових досліджень та вивчення напрямків розвитку ринків для майбутніх дій

A.2.2. Визначити та створити ключові місцеві туристичні атракції та сформулювати й втілити стратегію управління ключовими подіями (заходами) в місті

Чернівці як одне з найпопулярніших культурних та історичних міст в Україні привабливе для широкого спектру туристичних ринків: відпочинок та бізнес, перебування та одноденні візити, з України та з закордону, індивідуальні та групові тури тощо. Виклик полягає в тому, щоб бути спроможним ефективно реагувати на запити з кожного ринкового сегменту й одночасно бути проактивним та прагнути збільшити долю на тих ринках, які принесуть найбільше переваг. Міська влада своїми подальшими діями буде сприяти, щоб відвідувачі перебували в місті якомога довше й тратили якомога більше шляхом покращення регенерації існуючих та створення нових атракцій та місць перебування.

А.2.2.1. Бізнес-форум: перепланувати та здійснювати маркетинг щорічного бізнес-форуму як місця, де місцеві та національні підприємства зустрічаються з своїми потенційними партнерами

А.2.2.2. «Буковинське село»: у співпраці з обласними органами влади, Чернівецьким обласним музеєм народної архітектури та побуту, обласним драматичним театром розробити план та переформувати схему експозиції та інтерпретації інформації для відвідувачів з тим, щоб привабити більше відвідувачів та підвищити роль музею як одного з основних місцевих «спеціалітетів» (ініціювати, підготувати проект та обґрунтувати доцільність, протестувати тощо)

А.2.2.3. Обласний драматичний театр: спільно з обласними органами влади, адміністрацією Обласного драматичного театру та музичними навчальними закладами провести роботу з залучення відомих колективів та оперних співаків й збільшити відвідуваність театру для того, щоб забезпечити вечірній час для туристів та таким чином збільшити тривалість перебування туристів у місті

А.2.2.4. Петрівський ярмарок: розробити та втілити нову стратегію проведення щорічного Петрівського ярмарку та перетворити його в ключовий туристичний та розважальний захід для мешканців та відвідувачів міста

А.2.2.5. Міжнародні спортивні змагання: розробити концепцію проведення основних міжнародних змагань в місті, передбачивши всі можливості щодо генерування доходів та залучення більшої кількості глядачів і вболівальників та реалізувати її (в т.ч. співпраця з національними та міжнародними спортивними організаціями)

А.2.2.6. Пішохідні прогулянки старим містом Чернівці: дослідити економічну доцільність, спроектувати та запровадити в Чернівцях новий туристичний продукт – Прогулянки Старим містом Чернівці (гіди, вуличні тематичні вистави – схема для індивідуальних прогулянок тощо)

А.2.2.7. Університет: спільно з Національним університетом ім.Ю.Федьковича удосконалити методи інтерпретації, демонстрації та туристичного показу в приміщенні університету відповідно до сучасних вимог, спланувати та позиціонувати цей новий продукт туристичного показу в місті

А.2.2.8. Калинівський ринок: впорядкувати та переформувати умови для гостей міста та створити легкий доступ до місцевої унікальності - Калинівського ринку й максимально використати його як місцеву туристичну атракцію

А.2.2.9. Щорічно організовувати святкування дня міста як один з визначальних туристичних заходів

А.2.2.10. Переглянути зміст існуючих турів Чернівцями та впорядкувати графік проведення турів

А.2.2.11. Дослідити та обґрунтувати економічну доцільність впровадження інших ключових туристичних атракцій у місті (наприклад, прогулянки підземеллями, історичний розважальний музей в підвалі міської ради тощо)

А.2.3 Створити відкриту та привабливу систему для інформування та орієнтації мешканців та гостей міста

Міська влада створить привабливу та інноваційну систему надання інформації для відвідувачів та орієнтації в місті.

А.2.3.1. Обґрунтувати економічну доцільність, спроектувати (підготувати бізнес-план) та створити в місті Чернівецький туристичний інформаційний центр у вигляді приватно-публічного партнерства

А.2.3.2. Створити електронний інформаційний центр для потенційних гостей

А.2.3.3. Розробити та впровадити уніфіковану концепцію туристичних знаків та символів у місті для орієнтації гостей міста та інтерпретації важливої інформації

А.2.4 Симулювати та сприяти процесу інвестування в туристичну галузь для вдосконалення якості продуктів та послуг

Міська влада створюватиме сприятливі умови для подальшого розвитку туристичної галузі в місті та інвестування у розбудову туристичної інфраструктури (особливо інфраструктури проживання, харчування гостей міста та умов для проведення конференцій, виставок тощо) та підвищення якості послуг та умов, які є доступними для всіх відвідувачів перед, під час та після візиту в місто та відвідування його атракцій, а також у створення зручної транспортної (в т.ч. місць для паркування) та пішохідної схеми

А.2.4.1. Працювати в напрямку покращення умов прийому пасажирів та збільшення рейсів в межах міжнародного аеропорту

А.2.4.2. Сприяти та стимулювати створення альтернативних місць проживання в місті у приватному секторі – будинки типу «ночівля та сніданок», будинки для гостей тощо

А.2.4.3. Сприяти будівництву в місті готелю «екстра-класу»

А.2.4.4. Покращити та розширити схему руху пішоходів в центральній частині міста

А.2.4.5. Переглянути систему навчання туристичним спеціальностям в місті та спільно з вищими навчальними закладами сприяти налагодженню ефективного процесу підготовки якісної робочої сили в цій галузі

А.2.4.6. Забезпечити виконання плану реконструкції , благоустрою та розвитку інфраструктури парку»Жовтневий»

А.2.4.7. Стимулювати залучення інвестицій у створення об'єктів, які приваблюватимуть відвідувачів міста (медичні центри, об'єкти розважальної інфраструктури тощо)

Критичне питання В.

СТВОРЕННЯ УМОВ ДЛЯ ЗАЛУЧЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙ

У сучасному світі інвестиції набувають надзвичайної ваги для розвитку місцевих економік. Особливо важливими є зовнішні інвестиції. Прямі іноземні інвестиції (ПІІ) вважаються важливим економічним чинником переходу країни до функціональної ринкової економіки. Вони не лише забезпечують приплив необхідних фінансових ресурсів до місцевих економік, але й приносять з собою нові навички менеджменту, інновації та технології, нові ринки, нові можливості для бізнесу місцевих малих і середніх підприємств. У той же час ця сфера характеризується високим рівнем конкуренції між країнами, регіонами, містами, які пропонують усі можливі пільги для приваблення інвесторів.

Чернівці можуть запропонувати відмінні умови для інвесторів (в тому числі і для іноземних) завдяки вигідному транспортно-географічному положенню (прикордонний регіон), який забезпечує добрий доступ на національні та міжнародні ринки. Місто також може запропонувати відносно високий рівень освіти населення. За кількістю людей, які мають вищу та середню спеціальну освіту на 1000 жителів Чернівці перевищує обласні та загальноукраїнські показники. В місті діють науково-дослідні інститути матеріалознавства, термоелектрики, прикладних проблем механіки і математики, медико-екологічних проблем. Ці фактори підвищують конкурентоспроможність міста щодо залучення сучасних технологічних інвестицій у сфери виробництва та послуг.

Місто також випереджає своїх конкурентів щодо наявності вільних земельних ділянок, відповідної актуалізованої містобудівної документації та місцевої нормативно-правової бази, а також має значний досвід з надання відведених в натурі земельних ділянок для містобудівних потреб на конкурентних засадах. Тому, Чернівці має великий потенціал для підготовки привабливої пропозиції промислових ділянок та будівель (так званих «грін філдів» та «браун філдів»).

Метою плану дій за цим критичним питанням – активно стимулювати здійснення широкого спектру довготривалих інвестицій (внутрішніх та зовнішніх), які будуть побудовані на діяльності, що створюватиме високу додану вартість, використовуючи в ролі постачальників місцевих виробників різноманітних послуг, матеріалів та продукції, та створюватимуть сприятливі можливості для започаткування таких підприємств. Передбачається також, що інвестиції в подальшому диверсифікують місцеву економіку.

Спроможність Чернівців залучати інвестиції визначається багатьма чинниками, серед яких - стан технічної інфраструктури, доступність приміщень і добре підготовлених ділянок для нової забудови, наявність кваліфікованої робочої сили, бізнес-клімат у місті та його імідж, обсяг та якість послуг, що надаються містом. Безпосередній вплив на здатність міської влади стимулювати вливання нового капіталу в місцеву економіку має також те, наскільки успішною є її поточна стратегія маркетингу та промоції міста як вигідного місця для інвестування.

В.1 Створити та позиціонувати позитивний імідж міста для інвестування та розвитку бізнесу (м'яка інфраструктура та маркетинг)

В.1.1. Розробити та провадити окрему політику залучення прямих (стратегічних) іноземних та вітчизняних інвестицій до міста

Міська влада визначиться на довготривалу перспективу щодо інвестиційної політики міста з тим, щоб залучити стратегічних інвесторів й перетворити місто на «найкраще місце для інвестування в Україні».

В.1.1.1. Оптимізувати структуру виконавчого комітету міської ради (або комунікаційні зв'язки між структурними підрозділами) з метою забезпечення надання професійних послуг та ефективної координації процесу залучення інвестицій в пріоритетні сфери економіки міста (підготувати відповідну концепцію, положення та розподіл повноважень)

В.1.1.2. Визначити пріоритетні сфери залучення стратегічних інвестицій в економіку міста, де місто здійснюватиме політику максимального

заохочення та сприяння, та розробити окремі концепції залучення інвестицій у ці сфери

В.1.1.3. Розробити та запровадити систему місцевих стимулів та заохочень для стратегічних інвесторів в пріоритетні сфери місцевої економіки, правила ведення переговорів і укладання угод з потенційними інвесторами

В.1.1.4. Проаналізувати хід виконання Програми сприяння залученню інвестицій у м. Чернівцях на 2005-2007 р.р. та розробити нову програму

В. 1.2. Налагодити і підтримувати контакти та співпрацювати з професійними національними і іноземними агентствами, іншими організаціями, які представляють інтереси інвесторів чи співпрацюють з ними, та формувати обізнаність серед бізнесових кіл міста та його мешканців про переваги залучення інвестицій в економіку міста

Міська влада започаткує робочі стосунки з усіма установами та організаціями, які представляють інтереси інвесторів чи допомагають українським містам залучати інвестиції для економічного розвитку, та співпрацюватиме з ними. Всі дії міської влади будуть прозорими й відкритими, й враховуватимуть думки та пріоритети мешканців міста й його бізнес-сектору.

В.1.2.1. Налагодити співпрацю з міжнародними організаціями (в т.ч. ОБСЄ) для залучення технічної допомоги у процесі промоції інвестицій до міста та оптимізації організаційної структури (або створення окремої інституції спільно з областю) для залучення / промоції інвестицій до Чернівців

В.1.2.2. Налагодити робочі стосунки з Українським центром сприяння іноземному інвестуванню «УкрІнвест», щоб заручитися його підтримкою та активною промоцією інвестиційних можливостей Чернівців за кордоном

В.1.2.3. Регулярно публікувати інформацію про роль інвестицій в місцевій економіці та про досягнення міської влади (позитивні приклади, зрушення, нові нормативно-правові акти, план дій) з тим, щоб отримати повну підтримку усіх зацікавлених сторін та мешканців міста та їх доброзичливе ставлення до інвесторів (у вигляді окремого інвестиційного бюлетеню, через веб сторінку міської ради та місцеві ЗМІ)

В.1.2.4. Дослідити, визначити економічну доцільність та здійснювати безпосереднє просування окремих інвестиційних можливостей міста на міжнародних форумах та виставках

В.1.2.5. Надавати постійну консультативну та практичну допомогу місцевим підприємствам у підготовці інвестиційних проектів

В.1.3. Започаткувати та постійно застосовувати функціональні маркетингові методи, які рекламують Чернівці як місце для започаткування бізнесу та місце особливих можливостей щодо інвестування

Міська влада застосовуватиме сучасні інструменти промоції міста для стимулювання залучення інвестицій до місцевої економіки.

В.1.3.1. Створити ефективну багатомовну презентацію в Інтернеті щодо можливостей інвестування в Чернівці та просування Чернівців як місце для успішного ведення бізнесу та інвестування (інформація про місцевий діловий клімат, умови проживання, основні процедури тощо + лінки до основних сайтів міста)

В.1.3.2. Розробити, в т.ч. використовуючи кваліфікованих експертів, пакет нових промоційних друкованих матеріалів у форматі, зручному для користування та внесення змін (наприклад, папка та наповнення, коротка інформація про місто, інформація про земельні ділянки, інформація про інвестиційні проекти місцевих підприємств, інформація про постачальників тощо)

В.1.3.3. Створити ефективну електронну презентацію інвестиційних можливостей міста на CD

В.1.3.4. Розробити нову концепцію розповсюдження всіх промоційних матеріалів до основних цільових груп – потенційних інвесторів чи осіб, які їх представляють, та інших осіб

В.1.3.5. Досліджувати інформацію про інвестування у містах України та сусідніх держав (міста-конкуренти), та про мультинаціональні компанії та тенденції їх розвитку, використовувати цю інформацію для прийняття рішень

В.2. Створити фізичні умови для інвестування

В.2.1. Провести інвентаризацію та створити базу даних місцевих ресурсів

Міська влада підвищуватиме конкурентоспроможність міста щодо залучення інвестицій, що створюватимуть найбільшу додану вартість й узгоджуватимуться з профілем міста, шляхом вивчення, ефективного просування та використання всіх місцевих ресурсів

В.2.1.1. Провести повну інвентаризацію земельних ділянок промислового призначення та вільних виробничих площ й представити інформацію про ці об'єкти в єдиному зрозумілому форматі для потенційних інвесторів (електронний банк даних вільних земельних ділянок та виробничих площ), забезпечуючи вільний доступ

В.2.1.2. Вивчити можливості щодо постачання споживчої та промислової продукції місцевими підприємствами та сформувати окрему базу даних місцевих виробників, забезпечуючи вільний доступ

В.2.1.3. Зібрати інформацію про завершені наукові розробки в місті, та викласти їх у єдиному доступному форматі у вигляді окремої бази даних місцевих наукових розробок, забезпечуючи вільний доступ

В.2.1.4. Сформувати єдиний формат та збирати пропозиції від місцевих підприємств щодо залучення інвестицій та співпраці з партнерами, сформувати окрему базу даних, забезпечуючи вільний доступ

В.2.2. Створити та підготувати промислову зону регіонального значення

Міська влада підвищуватиме конкурентоспроможність міста щодо залучення стратегічних інвестицій шляхом покращення пропозиції якісних земельних ділянок

В.2.2.1. Визначити перспективну земельну ділянку вільну від використання несільськогосподарського призначення площею 30 га і більше (розташовану неподалік від транспортних розв'язок тощо) та визначити її в межах Генерального плану забудови міста

В.2.2.2. Підготувати та затвердити концепцію муніципальної індустріально-промислової зони на визначеній території з зазначенням окремої ділянки для стратегічного (якірного інвестора) та менших ділянок для

супутніх виробництв та послуг, спроектувати розміщення та необхідну інженерну інфраструктуру, враховуючи розрахункові дані для потужностей тощо, спланувати систему стимулів та дій з залучення інвестицій; розробити окремі умови отримання земельних ділянок

В.2.2.3. Підготувати всю необхідну землевпорядну документацію (відведення землі та визначення меж)

В.2.2.4. Здійснити пошук (в т.ч. спільно з УкрІнвест) та привабити «якірного» інвестора.

В.2.2.5. Розробити та реалізувати систему заохочень для інвесторів для супутніх ділянок

В.2.2.6. Визначити оптимальний варіант умов інвестиційних угод

В.2.2.7. Визначити фінансові можливості щодо фізичного встановлення необхідної інженерної інфраструктури та провести відповідні роботи

В.2.2.8. Розробити комплекс заходів для роботи з громадою з метою інформування про переваги створення промислових зон та залучення інвестицій

В.2.2.9. Надавати маркетингові й супровідні («після продажні») послуги для створення сприятливих умов для здійснення та розширення діяльності на території інвестування

В.2.3. Створити партнерство з науково-технічними, дослідницькими та навчальними закладами та інвесторами з метою підвищення використання місцевого науково-технічного потенціалу

Міська влада популяризуватиме та сприятиме розвитку науково-технічного, дослідницького та освітнього секторів міста, а також відіграватиме координуючу роль у налагодженні партнерства між інвесторами та дослідницьким сектором

В.2.3.1. Створити спільний дорадчий орган з використання місцевого науково-технічного та освітнього потенціалу

В.2.3.2. Запровадити практику проведення регулярних робочих зустрічей (круглих столів) між виробничим та науково-дослідницьким секторами (презентація наукових розробок та розгляд можливостей впровадження їх у виробництво)

В.2.3.3. Запропонувати систему залучення науковців до досліджень по пріоритетних сферах для інвестування в м.Чернівці

В.3. Створити систему інвестиційного супроводу

В.3.1. Оптимізувати діяльність департаменту економіки, інших виконавчих органів міської ради з метою забезпечення інвестиційного супроводу

Міська влада покращить якість послуг, які надаються виконавчими органами міської ради підприємцям та інвесторам міста.

В.3.1.1. Внести зміни до Положення про департамент економіки міста та затвердити їх на сесії міської ради

В.3.1.2. Розробити програму навчання та стажування спеціалістів міської ради з метою підвищення їх професійного рівня

В.3.2.Максимально спростити в рамках діючого законодавства різноманітні процедури для інвесторів

Міська влада сприятиме максимальному спрощенню дозвільних процедур та наданню всієї необхідної інформації інвесторам.

В.3.2.1. Забезпечити ефективну діяльність дозвільного центру за принципом «єдиного вікна»

В.3.2.2. Забезпечити ефективне функціонування Дозвільного центру за принципом «єдиного вікна» у сфері будівництва

В.3.2.3. Розмістити інформацію про існуючі в місті процедури отримання дозволів та погоджень для здійснення господарської діяльності та порядок роботи місцевих «єдиних вікон» в мережі «Інтернет»

РОЗВИТОК ІНФРАСТРУКТУРИ ДЛЯ БІЗНЕСУ

Інфраструктура бізнесу складається здебільшого з «нематеріальних» компонентів, таких, як політика і програми, що поліпшують місцевий бізнес-клімат і забезпечують місцевим підприємствам доступ до капіталу й технічної допомоги. Серед інституційних засобів поліпшення бізнес-клімату слід назвати створення бізнес-інкубаторів, які можуть допомогти новим підприємствам стати на ноги, нового центру сприяння бізнесу чи бізнес-асоціації. До «м'якої» інфраструктури бізнесу також належить місцева політика і регуляторні акти, що визначають умови створення та функціонування суб'єктів господарювання (надання документів дозвільного характеру). Від того, наскільки ефективними та дієвими є ці інструменти, залежить створення сприятливого бізнес-клімату.

Більшість міст у Західній Європі та Сполучених Штатах створили департаменти економічного розвитку в структурі своїх виконавчих органів або беруть участь у публічно-приватних партнерствах, відповідальних за діяльність з економічного розвитку.

В економіці Чернівців визначальними є малі та середні підприємства. Успішність таких підприємств великою мірою залежить від доступності зовнішніх фінансових ресурсів, але щоб постійно розвиватися, їм потрібно більше – доступ до інформації, сприяння місцевої влади, інвестиції в нові технології, співпраця з іншими підприємствами і доступ до нових ринків.

Термін «бізнес інфраструктура» також охоплює комплекс технічних засобів, необхідних для надання основних послуг підприємствам. Як правило, інфраструктура включає системи водопостачання і водовідведення, очисні споруди, системи енерго-, тепло- і газопостачання, автошляхи, системи зв'язку і транспорт. Технічне обслуговування, підвищення якості та ефективності надання таких послуг вимагає інвестицій, проте обмежені фінансові ресурси як у місцевому, так і в державному бюджеті не дозволяють швидко покращити ситуацію. Можливим рішенням цієї проблеми є ретельна підготовка проектів для зовнішнього фінансування, чітке визначення пріоритетів або визначення послуг, які мають бути приватизовані, для залучення фінансово міцних інвесторів.

С.1. Створити сприятливе ділове середовище в місті та імідж міста як місця для започаткування бізнесу

С.1.1. Налагодити ефективне партнерство задля отримання та інтерпретації інформації для прийняття рішень та комунікації з місцевим бізнес-сектором

Міська влада налагодить місцеве публічно-приватне партнерство з метою формування у місті сприятливого бізнес-середовища.

С.1.1.1. Оптимізувати діяльність Координаційної Ради з питань підприємництва, з метою визначення пріоритетів розвитку бізнесу, залучення нових інвестицій та створення нових робочих місць

С.1.1.2. Оптимізувати структуру департаменту економіки з метою вдосконалення процесів надання повного спектру послуг існуючому бізнесу та залученню інвестицій

С.1.1.3. Забезпечити дотримання вимог Закону України «Про засади державної регуляторної політики в сфері господарської діяльності», особливо в частині залучення представників громади до розробки проектів регуляторних актів

С.1.1.4. Вдосконалити практику проведення круглих столів та інших заходів між представниками влади та бізнесу з обговорення та вирішення актуальних питань місцевого економічного розвитку

С.1.1.5. Розробити систему вільного доступу представників громади до інформації про місцеву нормативно-правову базу та діяльність виконавчих органів міста

С.1.1.6. Створити сприятливі умови (в т.ч. через систему державних і муніципальних замовлень і закупівель) для функціонування місцевих організацій з розвитку та підтримки бізнесу

С.1.2. Обґрунтувати необхідність та започаткувати програми гарантування позик/кредитування для подальшого розвитку малого підприємництва в пріоритетних сферах

Міська влада проведе комплекс заходів з вивчення можливостей створення програм гарантування позик / кредитування.

С.1.2.1. Вивчити досвід діяльності програм гарантування позик та кредитування в інших містах України

С.1.2.2. Вивчити доцільність створення структур гарантування позик/кредитування в м.Чернівцях.

С.1.3 Налагодити постійне партнерство між освітніми закладами, роботодавцями та органами влади для координації та управління розвитком робочої сили відповідно до потреб ринку праці

Міська влада налагодить партнерство з освітніми закладами та роботодавцями з метою врегулювання проблем на ринку робочої сили в місті.

С.1.3.1. Вдосконалити діяльність міського центру зайнятості зі створення робочих місць, з метою управління та розвитку ринку робочої сили

С.1.3.2. У співпраці з Центром зайнятості, органами статистики, освітніми закладами та місцевими підприємствами створити базу даних місцевих підприємств та освітніх закладів щодо їх можливостей та потреб у трудових ресурсах та забезпечити її функціонування, підтримку та вільний доступ

С.1.3.3. Запровадити ефективну програму профорієнтації з робітничих професій у всіх загальноосвітніх школах, підготувати план-графік відвідування учнями шкіл підприємств з метою ознайомлення та пропаганди робітничих професій серед учнівської молоді

С.1.3.4. Забезпечити випуск інформаційних матеріалів з популяризації основних робітничих професій міста

С.2. Інтегрувати «економіку знань» в підприємницьке середовище міста, підтримуючи існуючі та нові можливості взаємозв'язку дослідницького та виробничого секторів

С.2.1. У співпраці з міським центром зайнятості створити бізнес-інкубатор з метою надання виробничих приміщень та відповідної допомоги підприємцям-початківцям.

Міська влада створить бізнес-інкубатор з метою надання допомоги початкующим підприємцям.

С.2.1.1. Створити робочу групу з представників бізнесу, Центру зайнятості та органів влади для вивчення питання щодо доцільності створення бізнес-інкубатора

С.2.1.2. Вивчити досвід роботи бізнес-інкубаторів в інших містах України

С.2.1.3. В разі необхідності визначити приміщення для діяльності бізнес-інкубатора, затвердити Положення та Регламент роботи та забезпечити відповідне адміністрування бізнес-інкубатором

С.2.2. У співпраці з вищими навчальними закладами, обласними органами влади та підприємствами створити умови для стимулювання та виконання проекту регіонального технологічного та промислового парку

Міська влада створить сприятливі умови для реалізації проекту технологічного та промислового парку.

С.2.2.1. Сформувати робочу групу з представників вищих навчальних закладів, обласних органів влади та підприємств міста по вивченню питання щодо доцільності створення технологічного та промислового парку в м. Чернівцях

С.2.2.2. Провести аналіз наявних ресурсів для створення технологічного та промислового парку

С.2.2.3. Розробити систему місцевих пільг та стимулів для мотивації розвитку інновацій в системі виробництва

С.2.2.4. У співпраці з обласними органами влади створити можливості започаткування промислових кластерів та їх інтеграції в місцеву економіку

С.3. Покращити технічну інфраструктуру для забезпечення економічного зростання та якості життя

С.3.1. Спільно з обласними органами влади забезпечити ефективне функціонування «трансграничного транспортного вузла»

Міська влада сприятиме подальшому розвитку інфраструктури транзитних перевезень та формуванню експортних та транзитних вантажопотоків з перевагами для міста в рамках програм створення та функціонування національної мережі міжнародних транспортних коридорів та проведення робіт

щодо поєднання міжнародних коридорів в єдину інфраструктурно-технологічну систему

С.3.1.1. Здійснити заходи щодо завершення будівництва другої та третьої черги об'їзної дороги навколо м.Чернівці

С.3.1.2 Сприяти проведенню реконструкції та модернізації аеропорту «Чернівці»

С.3.1.3 Здійснити заходи щодо сприяння будівництву автовокзалу в м.Чернівцях

С.3.1.4 Розробити перспективну схему розміщення товаро-розподільчих (логістичних) центрів та забезпечити поетапну її реалізацію

С.3.1.5 Спільно з обласними органами влади лобювати питання перенесення до міста /утворення регіональної митниці

С.3.1.6 Вивчити можливості залучення коштів міжнародної технічної допомоги до інфраструктурних проектів в рамках забезпечення функціонування міжнародного транспортного вузла та підготувати проектні пропозиції

С.3.1.7 Спільно з Службою автомобільних доріг в Чернівецькій області, обласними органами влади сприяти створенню відгалуження європейського транспортного коридору Балтійське море – Чорне море: Тернопіль – Чернівці, Чернівці - Порубне

С.3.2. Сприяти будівництву комерційної нерухомості та розвитку інженерної інфраструктури

Міська влада сприятиме будівництву нової комерційної нерухомості в місті та розвиватиме інженерну інфраструктуру

С.3.2.1. Вивчити можливість будівництва муніципальної комерційної нерухомості та розвитку інженерної інфраструктури, проаналізувати необхідні ресурси

С.3.2.2. Вивчити доцільність створення муніципальної енергетичної компанії

ПРІОРИТЕТИ СТРАТЕГІЇ ПІДВИЩЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ

На засіданні 19 вересня 2006р. члени Експертного Комітету зі стратегічного планування визначили пріоритетність оперативних цілей трьох Планів дій: Розвиток туризму; Створення умов для залучення інвестицій і Розвиток інфраструктури для бізнесу.

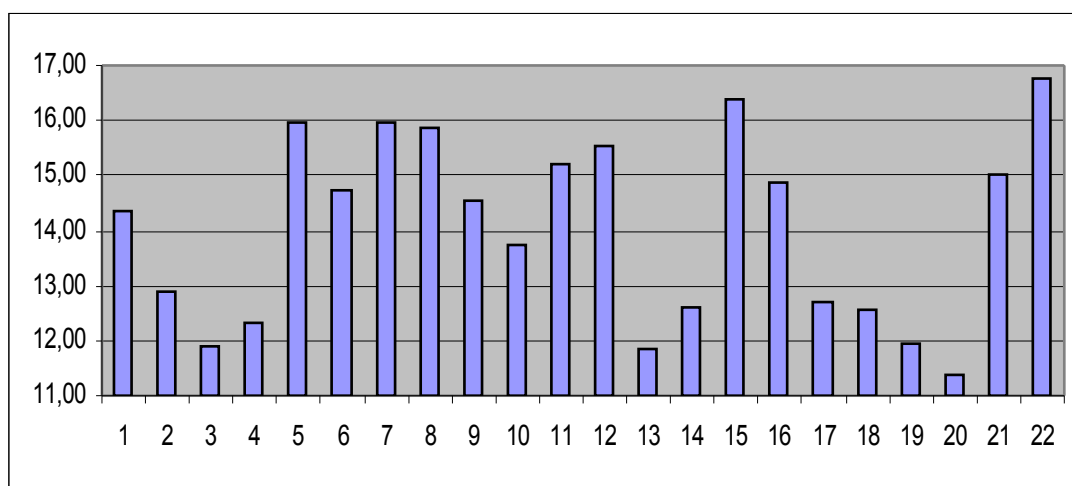
Це завдання мало на меті визначити постійні орієнтири для групи, яка буде відповідати за управління реалізацією плану, та для керівництва міста у питаннях виділення обмежених людських і фінансових ресурсів для виконання 22 оперативних цілей Стратегії підвищення конкурентоспроможності м.Чернівці.

Однак, зовнішні умови з часом зміняться, і відповідальним за реалізацію буде дуже корисно зрозуміти уявлення членів Експертного Комітету про відносну важливість проектів плану на момент його ухвалення. Члени Експертного Комітету визначили рейтинг 22 оперативних цілей за критеріями впливу, здійсненності (подвійне значення балів), створення й збереження робочих місць та інвестиційного потенціалу, часових меж, особистого бажання брати участь у впровадженні та сумісності з іншими оперативними цілями. У цьому своєрідному голосуванні брали участь 18 членів Комітету.

Узагальнені результати рейтингу:

- Діаграма 1 демонструє рейтинг окремих проектів. Можна побачити, що кількість балів розподіляється нерівномірно – в середньому проекти отримали від 12 до 15 балів. Лише два проекти перевищують 16 балів, ще п'ять проектів знаходяться між 15 і 16 позначками шкали. Одночасно, чотири проекти отримали найнижчий рейтинг – від 11 до 12 балів.

Діаграма 1 – Рейтинг окремих проектів

- Найвищий рейтинг мають оперативні цілі з плану дій "Створення умов для залучення інвестицій" (14.47), а далі з однаковим результатом ідуть оперативні цілі розділів «Розвиток туризму» та «Розвиток інфраструктури для бізнесу» (по 14.01). Однак майже всі оперативні цілі оцінено як реалістичні (лише шість проектів мають рейтинг здійсненності до 3.00), і всі вони відображають слабкі сторони Чернівців, визначені в результаті SWOT – аналізу.

- Найвище оціненими стратегічними цілями Плану є цілі критичного питання «Створення умов для залучення інвестицій», а саме:

В.1 - «Створити та позиціонувати позитивний імідж міста для інвестування та розвитку бізнесу (м'яка інфраструктура та маркетинг)» (14.72)

В.3 – «Створити систему інвестиційного супроводу» (14.50)

В.2 – «Створити фізичні умови для інвестування»(14.20)

Очевидно, ці стратегічні цілі найбільше відповідають потребам місцевої громади та бізнесу.

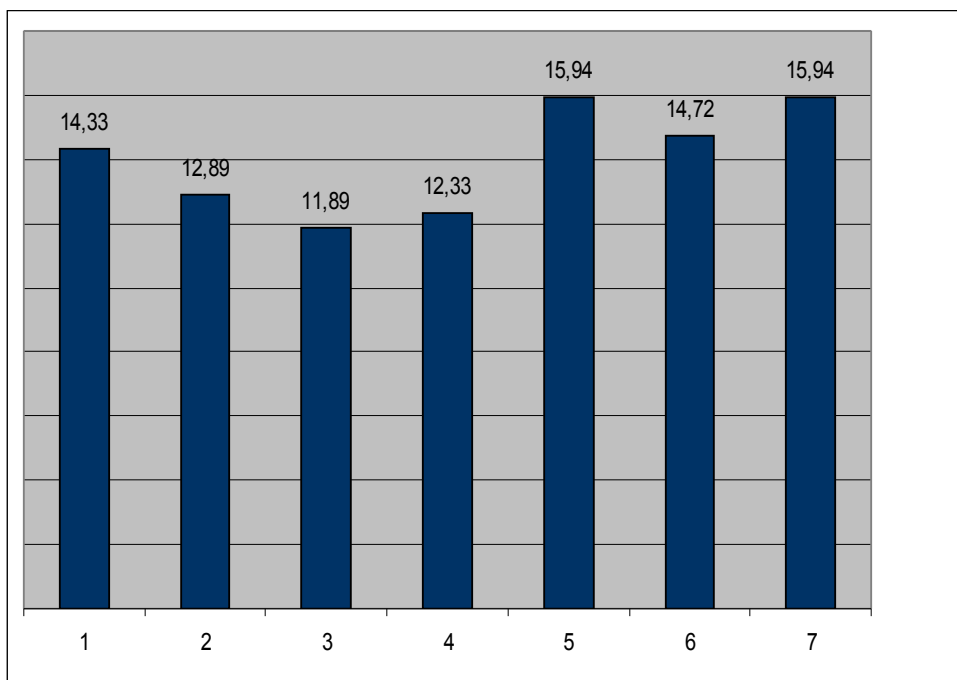
- Найбільш пріоритетними проектами всього Стратегічного плану однозначно є:

С.3.2. «Сприяти будівництву комерційної нерухомості та розвитку інженерної інфраструктури»

В.3.2. «Максимально спростити в рамках діючого законодавства різноманітні процедури для інвесторів»

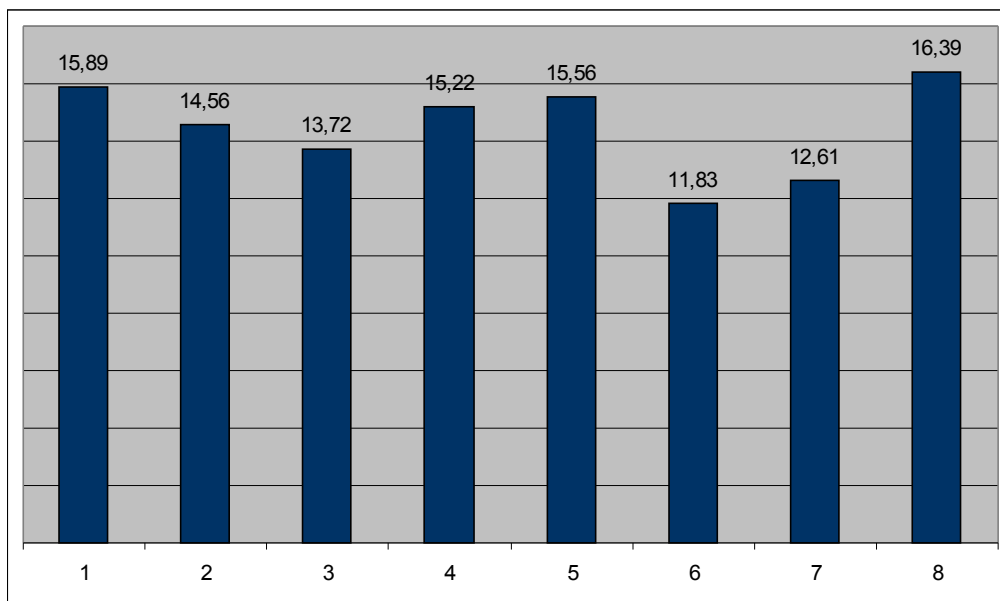
Вони отримали найвищу оцінку – понад 16 балів, визнані реалістичними й отримали найвищі рейтинги за переважною більшістю критеріїв.

- «Переможцями» серед оперативних цілей плану дій по розвитку туризму визначені А.2.2. (Визначити та створити ключові місцеві туристичні атракції та сформулювати й втілити стратегію управління ключовими подіями (заходами) в місті) та А.2.4. (Стимулювати та сприяти процесу інвестування в туристичну галузь для вдосконалення якості продуктів та послуг), які набрали по 15,94 балів.

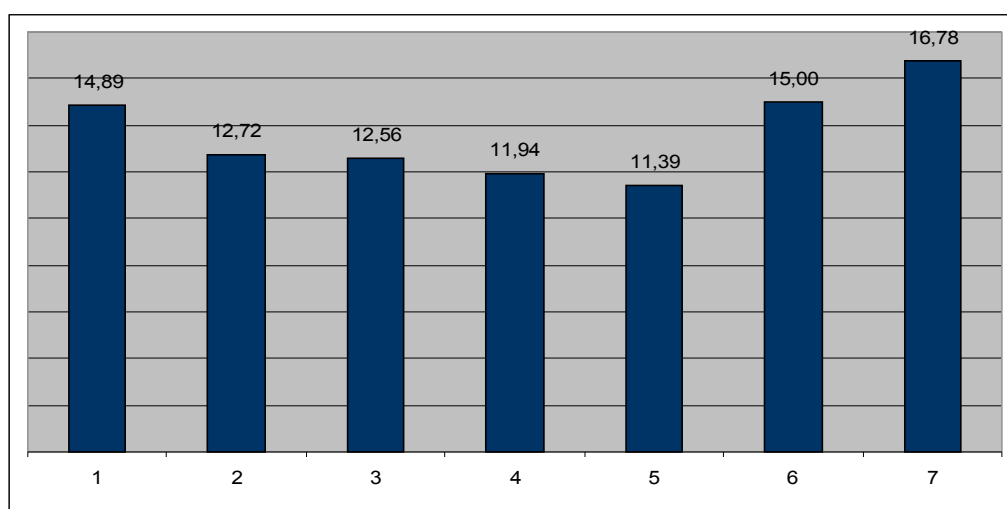

- «Переможцями» серед оперативних цілей плану дій по залученні інвестицій стали В.3.2. (Максимально спростити в рамках діючого законодавства різноманітні процедури для інвесторів) та В.1.1 (Розробити та провадити окрему політику залучення прямих (стратегічних) іноземних

та вітчизняних інвестицій до міста), які набрали відповідно 16,39 та 15,89 балів.

- «Переможцем» серед оперативних цілей плану дій по розвитку інфраструктури для бізнесу визначено С.3.2. (Сприяти будівництву комерційної нерухомості та розвитку інженерної інфраструктури), яка отримала найвищий рейтинг – 16,78 балів.

- Найбільшого впливу на робочі місця та інвестиції, як було визначено, матимуть оперативні цілі А.2.4. (Стимулювати та сприяти процесу інвестування в туристичну галузь для вдосконалення якості продуктів та послуг) та В.2.2. (Створити та підготувати промислову зону регіонального значення).

Нижче подається форма рейтингу, в якій середня кількість балів по кожній оперативній цілі зазначена в колонці «Всього». Зафарбовані клітинки показують оперативні цілі, що отримали найвищий рейтинг в окремих категоріях.

Рейтинг	Номер	Проект / Оперативна ціль	Вплив на стратегічну ціль (1 - 3)	Здійсненість (0 - 6)	Строки (1 - 3)	3)Вплив на інвестиції та робочі місця (1 - 3)	Участь приватного сектора (1 - 3)	Сумісність з іншими оперативними цілями (0 - 3)	РАЗОМ (0 - 21)
1.	C.3.2	Сприяти будівництву комерційної нерухомості та розвитку інженерної інфраструктури	2,83	4,22	1,94	2,56	2,50	2,72	16,78
2.	B.3.2	Максимально спростити в рамках діючого законодавства різноманітні процедури для інвесторів	2,78	3,94	2,28	2,67	1,89	2,83	16,39
3.	A.2.2	Визначити та створити ключові місцеві туристичні атракції та сформувати й втілити стратегію управління ключовими подіями/заходами в місті	2,72	4,17	1,83	2,00	2,61	2,61	15,94
4.	A.2.4	Стимулювати та сприяти процесу інвестування в туристичну галузь для вдосконалення якості продуктів та послуг	2,50	4,06	1,39	2,72	2,44	2,83	15,94
5.	B.1.1	Розробити та провадити окрему політику залучення прямих / стратегічних іноземних та вітчизняних інвестицій до міста	2,78	3,67	1,83	2,56	2,28	2,78	15,89
6.	B.2.2	Створити та підготувати промислову зону регіонального значення	2,72	3,56	2,00	2,67	1,94	2,67	15,56
7.	B.2.1	Провести інвентаризацію та створити базу даних місцевих ресурсів	2,56	4,72	2,39	2,17	1,22	2,17	15,22
8.	C.3.1	Спільно з органами влади забезпечити ефективне функціонування "трансграничного транспортного вузла"	2,56	3,78	2,06	2,44	1,67	2,50	15,00
9.	C.1.1	Налагодити ефективне партнерство задля отримання та інтерпретації інформації для прийняття рішень та комунікації з місцевим бізнес-сектором	2,61	3,50	2,00	1,94	2,22	2,61	14,89
10.	A.2.3	Створити відкриту та привабливу систему для інформування та орієнтації мешканців та гостей міста	2,50	3,94	2,22	1,94	1,56	2,56	14,72

11	B.1.2	Налагодити та підтримувати контакти та співпрацювати з професійними національними та іноземними агентствами та іншими організаціями, які представляють інтереси інвесторів чи співпрацюють з ними, та формувати обізнаність серед бізнесових кіл міста та його мешканців про переваги залучення інвестицій в економіку міста	2,44	3,61	2,17	2,06	2,06	2,22	14,56
12	A.1.1	Визначити для Чернівців стратегічний бренд з метою просування його можливостей щодо міського культурного туризму та забезпечити інституційну ланку діяльності з управління цим брендом	2,56	4,28	1,78	1,56	1,94	2,22	14,33
13	B.1.3	Започаткувати та постійно застосовувати функціональні маркетингові методи, які рекламують Чернівці як місце для започаткування бізнесу та місце особливих можливостей щодо інвестування	2,06	3,00	2,00	1,94	2,17	2,56	13,72
14	A.1.2	Спланувати і налагодити процес ринкових комунікацій, які б були спрямовані на основі потенційних ринків туристів	1,89	2,50	2,22	2,22	1,94	2,11	12,89
15	C.1.2	Обґрунтувати необхідність та започаткувати програми гарантування позик/кредитування для подальшого розвитку малого підприємництва в пріоритетних сферах	1,72	2,72	2,00	2,17	2,11	2,00	12,72
16	B.3.1	Оптимізувати діяльність департаменту економіки міської ради з метою забезпечення інвестиційного супроводу	1,78	3,39	2,17	1,78	1,39	2,11	12,61
17	C.1.3	Налагодити постіне партнерство між освітніми закладами, роботодавцями та органами влади для координації та управлінням розвитком робочої сили відповідно до потреб ринку праці	1,94	3,00	2,06	2,11	1,50	1,94	12,56
18	A.2.1	Вдосконалити процес прийняття рішень через отримання достовірної ринкової інформації	2,28	2,94	2,17	1,28	1,61	2,06	12,33
19	C.2.1	<i>У співпраці з міським центром зайнятості створити бізнес-інкубатор з метою надання виробничих приміщень та відповідної допомоги підприємцям-початківцям</i>	1,61	2,56	2,22	2,06	1,44	2,06	11,94
20	A.1.3	Формувати та постійно підвищувати імідж та створювати розуміння вигод	1,72	3,00	1,67	1,72	1,78	2,00	11,89

		<i>від туристичної галузі серед мешканців міста, бізнес-сектору та всіх інших місцевих гравців та формувати навички та знання в галузі туризму</i>							
21	B.2.3	<i>Створити партнерство з науково-технічними, дослідницькими та навчальними закладами та інвесторами з метою підвищення використання місцевого науково-технічного потенціалу</i>	2,00	2,72	1,56	1,83	1,56	2,17	11,83
22	C.2.2	<i>У співпраці з вищими навчальними закладами, обласними органами влади та підприємствами створити умови для стимулювання та виконання проекту регіонального технологічного та промислового парку</i>	1,61	2,61	1,61	1,72	1,72	2,11	11,39

Впровадження Стратегії підвищення конкурентоспроможності

Ще на початку роботи зі стратегічного планування в Чернівцях підкреслювалась важливість його реалізації і моніторингу. Результат успішного виконання Стратегії підвищення конкурентоспроможності буде вимірюватись позитивними економічними та іншими змінами, досягнутими за рахунок реалізації її цілей і виконання завдань.

Першим кроком на шляху реалізації Стратегії стане прийняття її міською радою. Вкрай необхідним є забезпечення політичної волі для проведення змін, а також людських і фінансових ресурсів, які потрібні для виконання 22 завдань плану.

Для того, щоб забезпечити реалістичність і здійсненність плану, над його створенням працювали понад 20 лідерів громади, представники бізнесу, промислових підприємств, фінансового сектору, урядових організацій та освітніх закладів. Внаслідок цієї динамічної роботи зусилля членів Експертного Комітету зі стратегічного планування перетворились на рушійну силу. Такий ентузіазм забезпечує чудову основу для підтримки реалізації зазначеної програми.

Відповідальність за моніторинг виконання Стратегії буде покладено на Комітет з управління реалізацією плану (КУРП), до складу якого входять: міський голова, голова Експертного Комітету, директор департаменту економіки та начальник управління соціально-економічного розвитку, а також інші члени Експертного Комітету. Отже, склад КУРП підтверджує продовження партнерських відносин між громадським і приватним секторами, які сприяли роботі зі стратегічного планування, а також покращилися впродовж останніх п'яти місяців спільної роботи.

Під час проведення моніторингу КУРП використовуватиме, як допоміжний засіб, програмне забезпечення WISP, надане Проектом «ЕРМ» і встановлене на веб-сайті міста. Ця програма дозволяє графічно відображати хід виконання кожного завдання. Незважаючи на те, що введення даних на веб-сайті можуть здійснювати лише уповноважені члени КУРП, його мають можливість відвідувати посадовці міста і всі громадяни. У такий спосіб КУРП буде проводити моніторинг якості і дотримання графіка виконання робіт. Більше того, додаткова інформація про проекти може розміщуватися на цій веб-сторінці, яка таким чином стане корисним інструментом маркетингу конкурентних переваг міста.

Кожного місяця КУРП проводитиме засідання для оцінки результатів виконання кожного із 22 завдань. Працівники управління соціально-економічного розвитку та інвестицій забезпечуватимуть підтримку КУРП.

Зрештою, стратегічний план є «живим документом», який змінюватиметься відповідно до зміни обставин. Саме на КУРП і всіх громадян Чернівців, які брали участь у згаданій роботі, покладається зобов'язання щодо забезпечення відповідності й здійсненності стратегічних й оперативних цілей та завдань, а також їх виконання. Наступне засідання Експертного Комітету зі стратегічного

планування відбудеться через рік для проведення оцінки досягнутих результатів роботи і розгляду можливостей внесення змін, якщо це буде необхідно.

Д О Д А Т К И

Додаток 1. Профіль громади міста

Додаток 2. Результати опитування підприємців міста

Додаток 3. SWOT- аналіз

Додаток 4. Склад експертного комітету зі стратегічного планування

**Проект
«Економічний розвиток міст»**

**ЧЕРНІВЦІ
ПРОФІЛЬ ГРОМАДИ**

Матеріали до проекту
Стратегії підвищення конкурентоспроможності
міста

липень 2006 р

Зміст

Додаток 1.....	1
<u>1. I ВСТУП.....</u>	<u>4</u>
<u>1.1 I.A Історичний огляд.....</u>	<u>4</u>
<u>1.2 I.B Географічне розташування, клімат, функціональні характеристики.....</u>	<u>5</u>
<u>1.3 I.C Коротка інформація про Чернівецьку область.....</u>	<u>6</u>
<u>2. II НАСЕЛЕННЯ.....</u>	<u>7</u>
<u>3. III ЖИТЛО.....</u>	<u>10</u>
<u>4. IV ЗАЙНЯТІСТЬ І ДОХОДИ.....</u>	<u>11</u>
<u>4.1 IV.A Зайнятість.....</u>	<u>11</u>
<u>4.2 IV.B Заробітна плата.....</u>	<u>11</u>
<u>4.3 IV.C Безробіття.....</u>	<u>13</u>
<u>5. V ЕКОНОМІКА.....</u>	<u>15</u>
<u>5.1 V.A Суб'єкти господарської діяльності.....</u>	<u>15</u>
<u>5.2 V.B Найбільші роботодавці.....</u>	<u>21</u>
<u>5.3 V.C Економіка міста.....</u>	<u>22</u>
<u>6. VI ЗАКЛАДИ СУСПІЛЬНОГО КОРИСТУВАННЯ ТА ІНФРАСТРУКТУРА.....</u>	<u>24</u>
<u>7. VII ДОВКІЛЛЯ.....</u>	<u>27</u>
<u>7.1 VII.A Атмосфера.....</u>	<u>27</u>
<u>8. VIII ТУРИЗМ.....</u>	<u>27</u>
<u>9. IX ЦІЛІ РОЗВИТКУ МІСТА.....</u>	<u>28</u>
<u>10. X ОСНОВНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ МІСТА.....</u>	<u>31</u>
Додаток 2.....	1
<u>РЕЗУЛЬТАТИ ОПИТУВАННЯ ПІДПРИЄМЦІВ</u> <u>м.ЧЕРНІВЦІ.....</u>	<u>1</u>
<u>липень 2006 року.....</u>	<u>1</u>
<u>11. 4. ПИТАННЯ ТРУДОВИХ РЕСУРСІВ І ЗАЙНЯТОСТІ</u>	<u>7</u>
Додаток 3.....	1
Додаток 4.....	1
СКЛАД ЕКСПЕРТНОГО КОМІТЕТУ ЗІ СТРАТЕГІЧНОГО ПЛАНУВАННЯ М.ЧЕРНІВЦІ.....	1

Перелік таблиць

ТАБЛИЦЯ 1:РІВНІ ОСВІТИ СЕРЕД НАСЕЛЕННЯ У ВІЦІ ПОНАД ДЕСЯТЬ РОКІВ	10
ТАБЛИЦЯ 2:КІЛЬКІСТЬ БЕЗРОБІТНИХ НА ОДНУ ВАКАНСІЮ НА 31 ГРУДНЯ....	14
ТАБЛИЦЯ 3:ЗАРЕЄСТРОВАНІ СУБ'ЄКТИ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НА 1000 ЖИТЕЛІВ (НА 31 ГРУДНЯ)	16
ТАБЛИЦЯ 4:ДОХОДИ МІСЬКОГО БЮДЖЕТУ НА ОДНОГО МЕШКАНЦЯ (ГРН.).	23

ТАБЛИЦЯ 5:МОЖЛИВОСТІ ДЛЯ РОЗМІЩЕННЯ ГОСТЕЙ У ГОТЕЛЯХ, ПАНСІОНАТАХ, ТУРБАЗАХ ТОЩО.....	29
ТАБЛИЦЯ 6:ІНВЕСТИЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ У МІСТІ.....	30
ТАБЛИЦЯ 7:ПЛАНОВА ІНВЕСТИЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ МІСТА НА 2005-2007РОКИ	30

Перелік графіків

ФУНКЦІЯ НАСЕЛЕННЯ.....	7
ЧИСЕЛЬНІСТЬ МЕШКАНЦІВ У МІСТІ (НАЯВНЕ НАСЕЛЕННЯ), 1989-2005 РР. (НА 31 ГРУДНЯ).....	8
ПРИРОДНИЙ РУХ НАСЕЛЕННЯ.....	9
МІГРАЦІЙНИЙ РУХ НАСЕЛЕННЯ.....	9
РОЗПОДІЛ НАСЕЛЕННЯ ЗА ВІКОМ, 1989-2005 РР.....	10
ВІКОВИЙ ІНДЕКС.....	10
РОЗПОДІЛ НАСЕЛЕННЯ ЗА РІВНЕМ ОСВІТИ.....	10
КІЛЬКІСТЬ ПОМЕШКАНЬ НА 100 МЕШКАНЦІВ ЧЕРНІВЦІВ.....	11
СЕРЕДНЯ ЗАРОБІТНА ПЛАТА.....	12
ЗАРОБІТНА ПЛАТА ЗА ВИДАМИ ДІЯЛЬНОСТІ.....	13
СЕРЕДНЬОМІСЯЧНА ЗАРОБІТНА ПЛАТА НА МП.....	13
РІВЕНЬ ЗАРЕЄСТРОВАНОГО БЕЗРОБІТТЯ.....	14
КІЛЬКІСТЬ БЕЗРОБІТНИХ НА ОДНУ ВАКАНСІЮ.....	14
РОЗПОДІЛ ЗАРЕЄСТРОВАНИХ БЕЗРОБІТНИХ ЗА РІВНЕМ ОСВІТИ, 2005 Р.....	15
ВІКОВА СТРУКТУРА БЕЗРОБІТНИХ (2002-2005 Р.Р.).....	15
ЗАРЕЄСТРОВАНІ СУБ'ЄКТИ ГОСПОДАРЮВАННЯ НА 1000 ЖИТЕЛІВ	16
КІЛЬКІСТЬ МАЛИХ ПІДПРИЄМСТВ.....	17
МАЛІ ПІДПРИЄМСТВА НА 10 ТИС. НАСЕЛЕННЯ.....	17
ОБСЯГ РЕАЛІЗОВАНОЇ ПРОМИСЛОВОЇ ПРОДУКЦІЇ, ТИС. ГРН.....	18
ЧАСТКА ПРИБУТКОВИХ ПІДПРИЄМСТВ.....	19
ТЕМПИ РОСТУ ОБСЯГІВ ВИРОБНИЦТВА ПРОМИСЛОВОЇ ПРОДУКЦІЇ, %.....	19
ТОВАРНА СТРУКТУРА ЕКСПОРТУ (2005 РІК).....	20
ГЕОГРАФІЧНА СТРУКТУРА ЕКСПОРТУ.....	21
СТРУКТУРА ПРЯМИХ ІНОЗЕМНИХ ІНВЕСТИЦІЙ НА 01.01.2006 РОКУ.....	22
ДИНАМІКА ПРЯМИХ ІНОЗЕМНИХ ІНВЕСТИЦІЙ ТИС. ДОЛ. США (НА КІНЕЦЬ РОКУ).....	22
СТРУКТУРА ДОХОДНОЇ ЧАСТИНИ ЗАГАЛЬНОГО ФОНДУ БЮДЖЕТУ У 2004- 2005 РОКАХ.....	23
СТРУКТУРА НАДХОДЖЕНЬ З МІСЦЕВИХ ПОДАТКІВ ТА ЗБОРІВ У 2005 РОЦІ..	23
ДОХОДИ МІСЬКОГО БЮДЖЕТУ БЕЗ ТРАНСФЕРТІВ.....	24

СТРУКТУРА ВИДАТКІВ БЮДЖЕТУ ЗА 2005 РІК (ФАКТИЧНЕ ВИКОНАННЯ).....24

1. І ВСТУП

1.1 І.А Історичний огляд

Місто Чернівці- обласний центр Чернівецької області, найменшої на Україні області, яка складається з двох історичних регіонів – Північної Буковини та Бессарабії.

Перша документальна згадка про Чернівці датується 8 жовтня 1408 року в грамоті молдавського господаря Олександра Доброго, коли тут було засновано митницю.

Територія нинішнього краю у різні історичні часи входила до складу багатьох історико-географічних земель (Буковина, Бессарабія, Покуття, Галичина, Гуцульщина), різних держав (Київська Русь, Галицько-Волинське та Молдовське князівства, Турецька імперія, Австрія та Австро-Угорщина, Румунія, Російська імперія, СРСР).

Місто довгий час перебувало у складі Молдавського князівства та Османської імперії, історія яких, багата на події, відобразилася і на Чернівцях. Нерідко місто було вщент спалене і зруйноване. Після російсько-турецької війни у північні волості Молдови було введено австрійські війська, які зайняли і Чернівці. І з 1774 по 1918 місто знаходилося під владою Австро-Угорської монархії. Визначальним для подальшого розвитку м. Чернівці стало рішення цісаря зробити їх столицею нової імперської провінції. Був затверджений міський статут і запроваджені адміністративні, економічні та санітарні заходи по упорядкуванню міста.

Ядро історичної австрійської забудови сформувалося навколо площі Рінгплац - сучасної Центральної площі. Прийнятий радіально-променевий принцип розташування вулиць з влаштуванням містобудівельних вузлів-площ дозволяв раціонально використати складний рельєф місцевості і з часом створити архітектурні пейзажі, перспективи і панорами. Архітектурне середовище історичного центру Чернівців - пам'ятка містобудування світового значення, цілісний, майже недоторканий ансамбль середини XIX-початку XX століть. З повним правом можна стверджувати, що Чернівці - одне з небагатьох міст України з міською забудовою такої якості і коштовності. Державний реєстр пам'яток архітектури нараховує 631 об'єкт охорони, 17 з яких загальнонаціонального значення. Більшість пам'яток — це будинки в щільній забудові, які створюють ансамблі вулиць О.Кобилянської, І.Франка, Головної та інших. Крім того, окремо виділені твори ведучих зодчих Австро-Угорщини: колишня резиденція Буковинських митрополитів, театр, собор Святого Духа, Палац юстиції тощо.

На новий щабель піднялося місто, коли залізниця з'єднала центр Галичини Львів з румунським містом Ясси. З середини XIX ст. Чернівці стали прикордонною вузловою станцією, яка працювала на економіку міста і краю. Потяги везли на Північ і Південь, Схід і Захід ліс, цукор, худобу, вовну, сіль. В місті були відкриті товарна біржа, палата торгівлі і ремесел, поштамт, телеграф, Буковинський ощадний та філії іноземних банків. В Чернівці прийшов європейський капітал, почався будівельний бум. Прокладені і вимощені нові вулиці, побудований водопровід і каналізація. Святком для всіх чернівчан став пуск трамваю від Народного саду до Прута. Великого розмаху набуло житлове будівництво. Крім одно-двоповерхових особняків і вілл, стали підніматися багатоповерхові дохідні будинки. Нерухомість стала прибутковою галуззю вкладання грошей. Разом з тим місто розбудовувало інфраструктуру, з'являються будівлі для адміністративно-громадських потреб: лікарні, школи, готелі, клуби з бальними залами, народні доми.

Адміністративним центром і висотною домінантою міста є міська ратуша, якій вже понад 157 років. За роки її історії на ратушній вежі тріпотіли різні прапори, на фасаді неодноразово мінялись герби, у залі засідань звучали різні мови. Незмінним залишалось головне призначення цієї споруди як резиденції міського самоврядування, відповідального за життєдіяльність міста. З балкону вежі ратуші добре видно і найвищу точку Чернівців: гору Габсбургів, вершину якої займає величний ансамбль колишньої

єпископської резиденції - найкраще творіння ведучого австрійського архітектора Йосипа Главки.

Не відходячи від європейських традицій будівель такого призначення, Йосип Главка стилістично збагатив архітектуру багатофункціонального ансамблю. Будучи резиденцією православного єпископа, архітектор, звичайно, зробив наголос на романо-візантійський стиль. Але з великим смаком і почуттям міри включив в декор мотиви ренесансної архітектури, готики, східні мавританські і іудейські елементи. Таким чином він показав східне походження візантійської церкви, спорідненість з Римом і в широкому сенсі - єдність християнсько-іудейського світу. Сьогодні тут розташований Чернівецький Національний університет імені Ю. Федьковича, якому майже 130 років.

Ідея відкритого мультикультурного міста була стрижнем діяльності влади. Це, в свою чергу, відбивало принцип толерантності в багатонаціональній Австро-Угорщині. І девіз гербу Габсбургів «Viribus unitis» («СПІЛЬНИМИ зусиллями») знайшов своє місце на прапорі Чернівців. Багаторічне спільне життя у цьому розмаїтті звичаїв, культур і релігій створило у Чернівцях маленьку своєрідну націю, яка називає себе чернівчанами, буковинцями і які безпомилково пізнають один одного на всіх континентах світу.

Зовсім не випадково місто стало колыскою митців, які уособлюють і репрезентують різні національні культури. Славені імена сяють на Алеї Зірок на Театральній площі Чернівців: Йозеф Шмідт, Орест Руснак, Сіді Таль, Дмитро Гнатюк, Володимир Івасюк, Назарій Яремчук, Софія Ротару, Іво Бобул, Андрій Шкурган, Ян Табачник. Красне письменство представлено славними іменами Ольги Кобилянської, Аспазії Мунте, Міхая Емінеску, Рози Ауслендер, Еліазара Штейнбарга і Іцика Мангера. В скарбницю світової культури увійшло ім'я поета Пауля Целана. Всі вони писали різними мовами, у кожного був свій неповторний світогляд і стиль, але всі вони - чернівчани. Більшість з них народилися тут, отримали освіту і сформувалися як творчі особистості.

У роки Першої світової війни місто потрапило в центр бойових дій, в результаті чого в місті тричі змінювалася влада, але місто не було зруйнованим. Після розпаду Австро-Угорщини, в 1918 році Буковина була зайнята румунськими військами і об'єднана з Румунією.

28 червня 1940 року внаслідок дій радянського керівництва, Північна Буковина з Чернівцями увійшла до СРСР, була створена Чернівецька область у складі України.

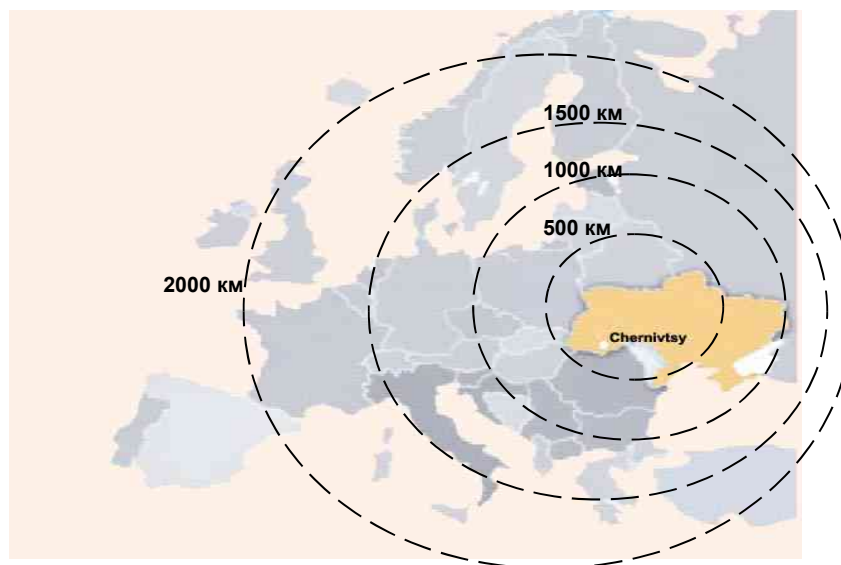
Події Другої світової війни принесли місту незначні руйнування, а вже з 1944 року розпочалася відбудова промислових підприємств.

Протягом 50-х років в Чернівцях зросла кількість промислових підприємств. В дію вступив машинобудівний завод, нові текстильні підприємства, бавовняно-прядильна фабрика. У 1967 році було знято трамвайний рух та впроваджені тролейбусні лінії. У 70-80-х роках розвивається діяльність підприємств електронної промисловості: «Електронмаш», «Кварц», «Вимірювач», «Гравітон».

Сьогодні Чернівці - це значний економічний, науковий та культурний центр, серце Буковинського краю. Місто працює, вчиться, досліджує, творить, будує і живе діловим життям. Адреса веб-сторінки: www.city.cv.ua

1.2 I.B ГЕОГРАФІЧНЕ РОЗТАШУВАННЯ, КЛІМАТ, ФУНКЦІОНАЛЬНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ

Місто Чернівці розташоване на південному заході України у межиріччі р. Прут. Відстань від Чернівців до Києва: залізницею- 560 км, шосейними дорогами – 540 км. Відстані до найближчих центрів Європи становлять: до Варшави- 640км, Відня - 890км, Будапешту-600км, Праги – 700км, Бухаресту- 490км, Москви- 1330км, Кишинєва – 345км.

Клімат області та м. Чернівців є сприятливим протягом всіх сезонів: помірно-континентальний, вологий, лагідний влітку й м'який взимку. Середня тривалість без морозного періоду 260-265 днів, вегетаційного - 215-220 днів.

Середня температура м. Чернівці по сезонах:

січень	- 4,9 С	липень	+ 18,7 С
квітень	+ 8,7 С	жовтень	+ 8,6

Порівняння: місто, район, область, Україна

Площа міста складає 153 кв.км (1,9 % території області). Населення міста становить 26 % населення області. Місто має районний поділ. Кількість районів - 3 (Шевченківський, Першотравневий, Садгірський). Кількість депутатів міської ради - 65 чол. Кількість депутатів районних рад - 120 чол.

Графік 1: Функція населення

Примітка: Функція «населення» - постійні мешканці міста як відсоток населення країни;

1.3 І.С Коротка інформація про Чернівецьку область

Обласний центр:.....місто Чернівці
Територія.....8,1 тис. кв. км (1,3 % всієї площі України)
Чисельність наявного населення
на 1 січня 2005 року.....908,174 тис. осіб
Щільність населення.....112,12 осіб на 1 кв. км

Кількість районів:11 - Вижницький, Герцаївський, Глибоцький, Заставнівський, Кельменецький, Кіцманський, Новоселицький, Путильський, Сокирянський, Сторожинецький, Хотинський.

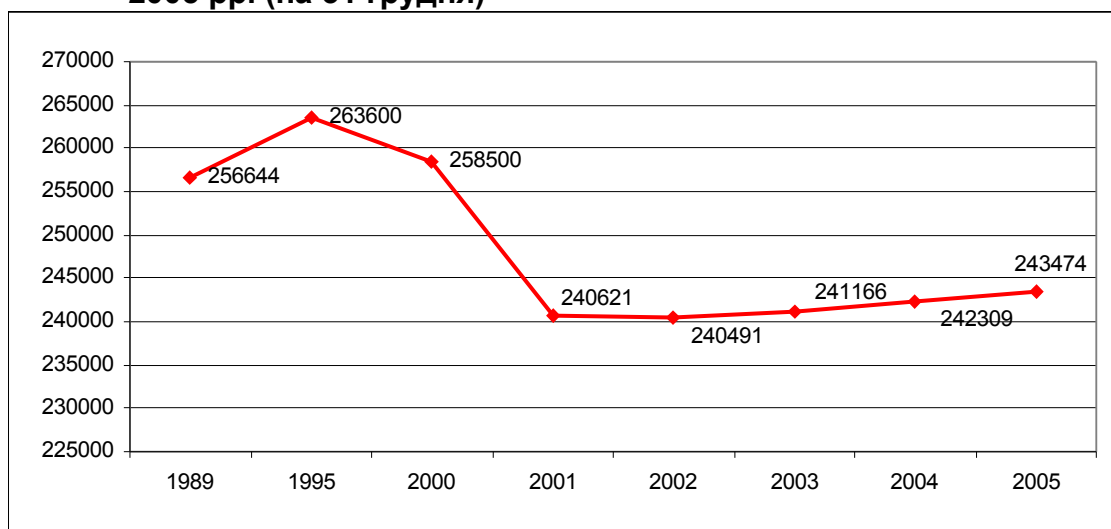
Кількість населених пунктів: 417, в тому числі: міста - 11, селища міського типу - 8, села - 398.

Чернівецька область знаходиться на південному заході України і розташована в трьох природно-географічних зонах: лісостеповій, яка займає Прутсько-Дністровське межиріччя, передгірській, розташованій між Карпатами та рікою Прут, і гірській, яка охоплює Буковинські Карпати. Територією області протікає 75 річок довжиною понад 10 км. Найбільші: Дністер - довж. 290 км Прут - довж. 128 км, Сірет - довж. 113 км. 56 % території області займають рівнини, на височини (300-500м) припадає 26 %, а на гори – 18% території. Лісистість області складає майже 30 % (258 га), загальний запас деревини – 60 млн.куб.м. Чернівецька область є досить багатою на корисні копалини (будівельні матеріали: вапняки, гіпси, глини і суглинки, піски, гравійно-галичникові, мармур; невеликі родовища нафти і газу, руди деяких металів, графіту, сірки, фосфориту та інших), що створює можливості рівномірного їх використання на перспективу.

Буковина - природоохоронний край. Тут розміщені численні ландшафти, історико-геологічні, фауністичні, орнітологічні заказники, пам'ятки природи, культури та архітектури. Область Межує з Івано-Франківською, Тернопільською, Хмельницькою, Вінницькою областями, Румунією та Республікою Молдова. По території області проходить державний кордон протяжністю 404,4 км, в тому числі: з Румунією 226,4 км, з Республікою Молдова 178 км. Митний контроль здійснюється в пунктах пропуску Вадул-Сіретської і Кельменецької митниць. Область займає вигідне транспортно-географічне положення, має досить щільну мережу залізниць, автомобільних шляхів, трубопроводів та ліній електропередач.

2. II НАСЕЛЕННЯ

Графік 2: Чисельність мешканців у місті (наявне населення), 1989-2005 рр. (на 31 грудня)

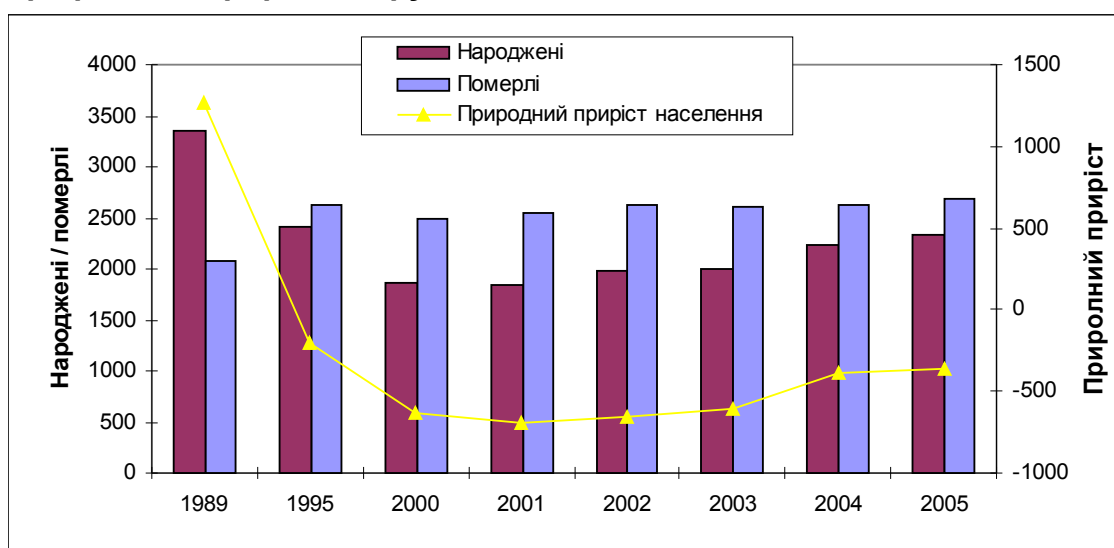
Природний та міграційний рух населення Примітка: «Ланцюговий індекс» – це відсоток загальної чисельності населення у порівнянні з попереднім роком.

Значне зростання населення Чернівців відбулося у 70-80 роках минулого століття, що обумовлювалось будівництвом та розміщенням великих промислових об'єктів на території міста (Гравітон, Кварц, Електронмаш та інші). Це викликало притік робочої сили зі східних областей та навколишніх населених пунктів. Починаючи з

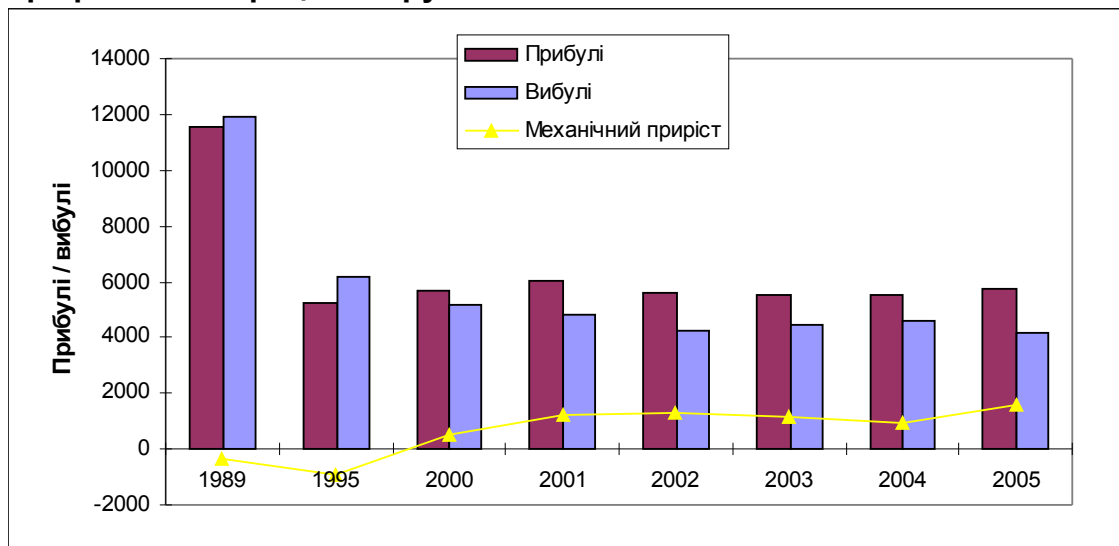
дев'яностих років минулого століття, спостерігалася певна стабілізація цього зростання зі збереженням тенденції до збільшення. В 2000-2001 р.р. відбувся різкий спад чисельності населення міста. Не виключно, що це пов'язано з упорядкуванням даних про чисельність населення під час Всеукраїнського перепису 2001 року. Протягом останніх 4 років населення міста збільшилося. Це відбулося тільки під впливом високого рівня міграції, де перевагу мають вибулі над прибулими.

Динаміка природного приросту населення Чернівців за останні 15 років дуже схожа до динаміки інших міст України. В цілому, за цей час природний приріст населення зменшився майже вчетверо. Особливо різке падіння природного приросту спостерігалось протягом 1989—2001 років. З 2001 року негативний показник природного приросту населення дещо зменшується, проте кількість померлих продовжує перевищувати над кількістю народжуваних.

Графік 3: Природний рух населення

Графік 4: Міграційний рух населення

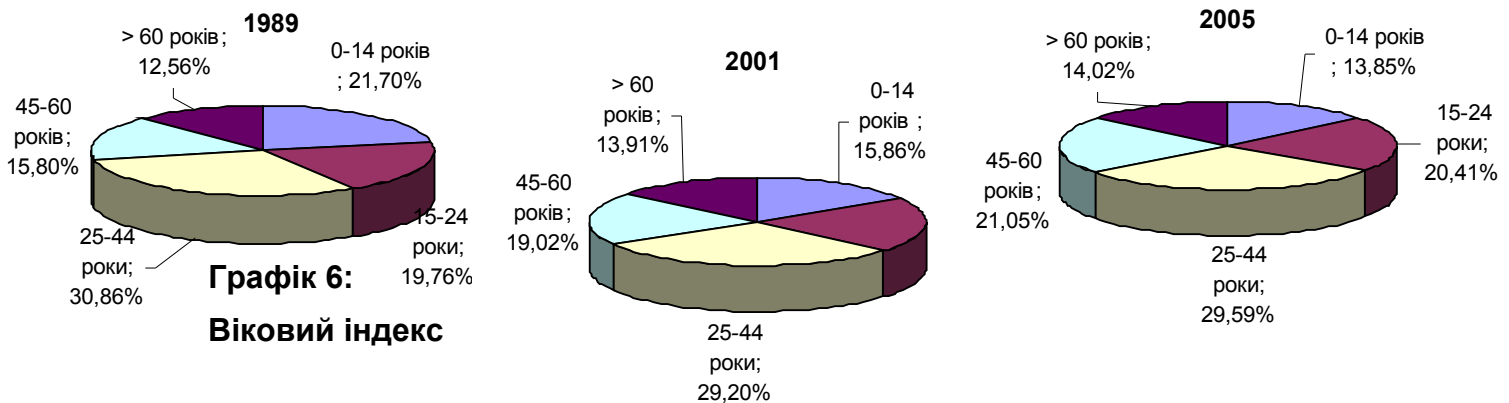
Розподіл населення за віком *Примітка:*

$$\text{Віковий індекс} = \frac{\text{чисельність населення у віці понад 60 років}}{\text{чисельність населення у віці до 14 років включно}}$$

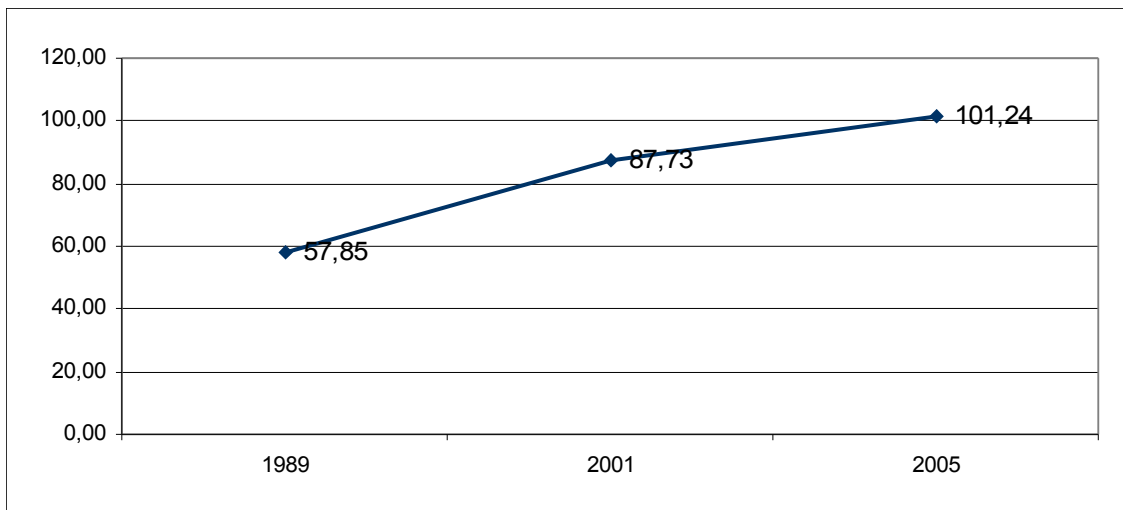
Чернівці – молоде місто: більша частина населення Чернівців має вік до 44 років (в 2005 році – 63,85 %). Проте, відстежуючи тенденції, можна спостерігати ознаку наростаючого «старіння» населення (таблиця 5, Графік 5). З 1989 року по 2005 рік частка

населення віком 0-14 років скоротилася з 21,70 % до 13,85%, а віковий індекс зріс з 57,85 до 101,24.

Графік 5: Розподіл населення за віком, 1989-2005 рр.

Графік 6: Віковий індекс

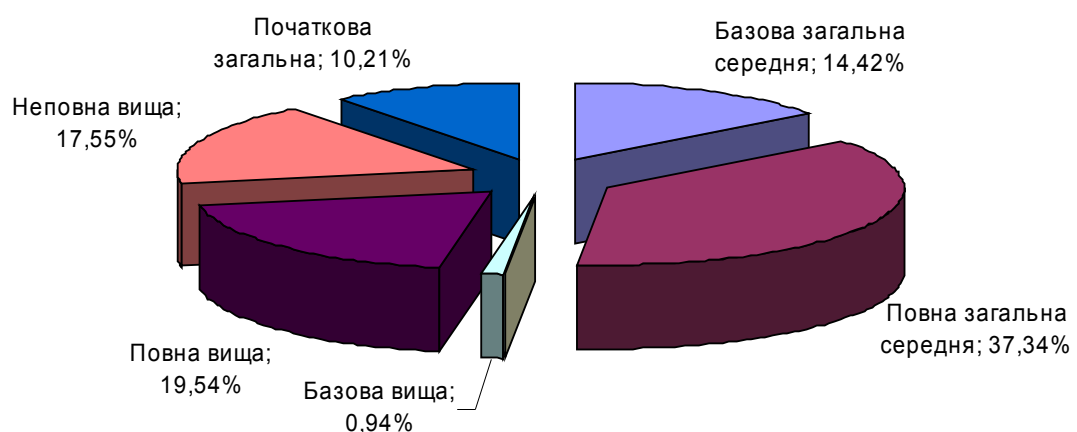

Місто Чернівці характеризується високим освітнім рівнем. Так, за кількістю людей, які мають вищу, незакінчену вищу та середню спеціальну освіту на 1000 жителів, Чернівці перевищує як обласні, так і загальноукраїнські показники, причому по фахівцях з вищою освітою майже вдвічі. Це свідчить про високий не тільки трудовий, але і науково-інтелектуальний потенціал міста.

Таблиця 1: Рівні освіти серед населення у віці понад десять років

(для України – за даними Всеукраїнського перепису населення 2001 року для міського населення у віці понад 10 років)

Графік 7: Розподіл населення за рівнем освіти

У місті проживає населення 65 національностей. Серед них найбільше українців - близько 80%, росіян - до 12 %, румун - до 5%, молдаван - до 2%, поляків, євреїв, білорусів – до 1 %.

3. III ЖИТЛО

Житловий фонд м. Чернівців складає понад 4,8 млн. кв. метрів загальної площі, в т. ч. на балансі комунальних підприємств нараховується 4204 будинків площею 1,9 млн. кв. метрів. Приватизованих квартир в місті налічується біля 44,5 тисяч або 82 % від загальної кількості. Забезпеченість житлом на 1 мешканця складає 17,8 кв.м при нормативі 18 кв.м.

Більша частина житлових будинків збудована до 1940 року, рівень їх інженерного обладнання, технічний стан і благоустрій не відповідають сучасним вимогам і потребують значних інвестицій для заміни та ремонту.

Розвиток житлового забезпечення Помешкання – квартира або індивідуальний будинок.

Графік 8: Кількість помешкань на 100 мешканців Чернівців

У середньому кожна сім'я в місті забезпечена житлом (33,9 помешкань на 100 мешканців в 2005 році).

Введення нового житла

За останні роки у місті зростають обсяги будівництва житла, в тому числі індивідуального. У 2004 році було виділено 13 земельних ділянок під будівництво багатоквартирних житлових будинків, в 2005 році – 14. Під індивідуальне житлове будівництво в 2004 році було виділено 68 земельних ділянок, а у 2005 році – 121.

За даними Інституту реформ, у 2004 році загальна площа введенного житла по місту складала **86461 кв.м**, що відповідає **355,19 кв.м** на 1000 мешканців Чернівців (у Тернополі - 77 120 і 351,76, у Івано-Франківську – 85948 і 365,73, у Хмельницькому – 60426 і 230,54 відповідно). У попередні роки показники введення житла по місту були значно меншими (у 2001 – 60235, . у 2002 – 48723 кв.м).

Генеральним планом розвитку міста передбачається на перспективу середня забезпеченість житлом 26 кв.м. на людину. Беручи до уваги можливість вибору житла, враховуючи прогнозовані фінансові можливості населення та ефективності використання територій міста, плануються два варіанти структури житлового будівництва: перший варіант: 30 % квартирного житла, 70 % садибного житла, з ділянками 600 кв.м - 50%; 300 кв.м. - 20%; другий варіант: 80 % квартирного житла, 20 % - садибного житла, в т.ч. з ділянками 600 кв.м.- 10 %; ділянкою на 300 кв.м - 10 %.

Високою є частка новозбудованих помешкань в індивідуальних будинках, протягом останніх років (2000-2005) вона дещо зменшилася з 75 до 57 % від загальної кількості новозбудованих помешкань.

Середня вартість продажу одного квадратного метра приватизованих приміщень продовжує збільшуватися. В 2002 році середня вартість 1 кв.м площі таких приміщень складала 553,0 грн., в 2003 році - 904,0 грн., в 2004 році – 1192 грн., в 2005 році – 1570,0 грн.

4. IV ЗАЙНЯТИСТЬ І ДОХОДИ

4.1 IV.A Зайнятість

Відстежити загальні тенденції зміни зайнятості в місті, а також зміни зайнятості за видами діяльності, принаймні, хоча би за кілька останніх років не вдалось. Місто не вело такої статистики, необхідні дані виявились відсутніми і серед інших джерел — Інституту Реформ, Статистичних збірників України.

Деяка інформація про зайнятість населення в місті за видами діяльності відома тільки за 2003 рік. За даними 2003 року кількість найманих працівників в організаціях, підприємствах, установах та інших господарських структурах міста становила 102,2 тис. чол. Крім того, самостійно здійснювали економічну діяльність ще 38, 2 тисяч чоловік, з яких майже 23 тисячі - підприємців. На 1 січня 2006 року найбільша кількість працівників була зайнята в промисловості – 23,4 % і сфері торгівлі та послуг – 21,6%.

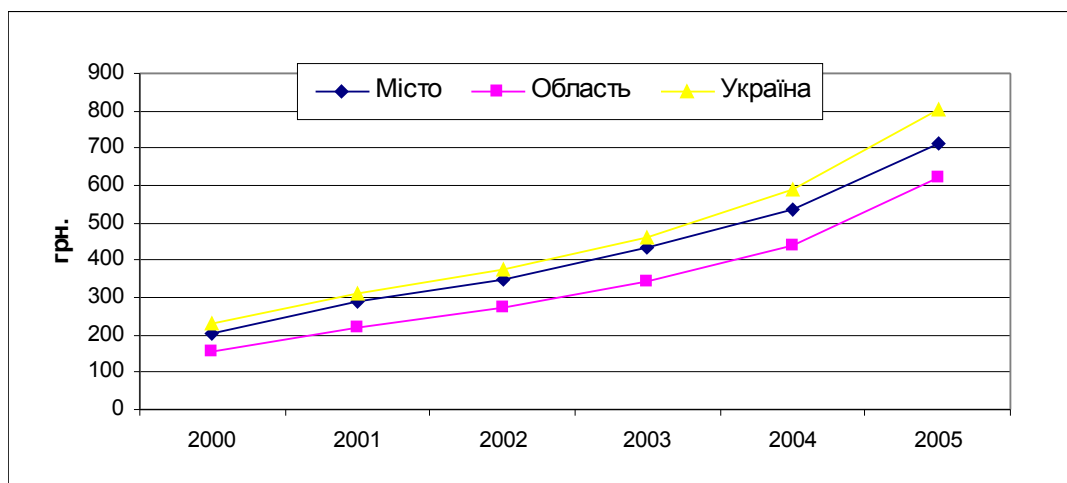
Кількість зайнятих працівників на МП *Примітка:* Таблиця 7 містить дані Інституту реформ

Кількість зайнятих працівників на МП у 2005 році становила 32 % від чисельності працюючих на госпрозрахункових підприємствах міста та майже 11% від його працездатного населення. Протягом 2002-2005 років кількість зайнятих працівників на малих підприємствах в загальному дещо зменшилася. Поясненням такого спаду може бути деяка тінізація бізнесу та спад діяльності, що мали місце в період очікування негативних тенденцій в економіці у зв'язку зі зміною політичної ситуації.

4.2 IV.B ЗАРОБІТНА ПЛАТА

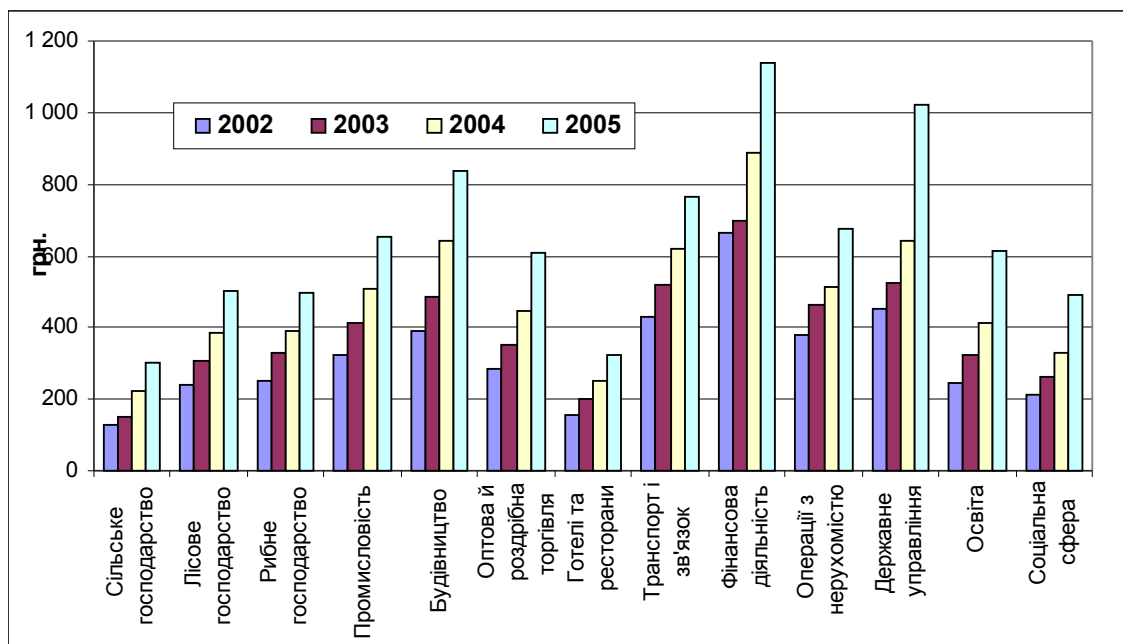
Середня заробітна плата (грн.)

Графік 9: Середня заробітна плата

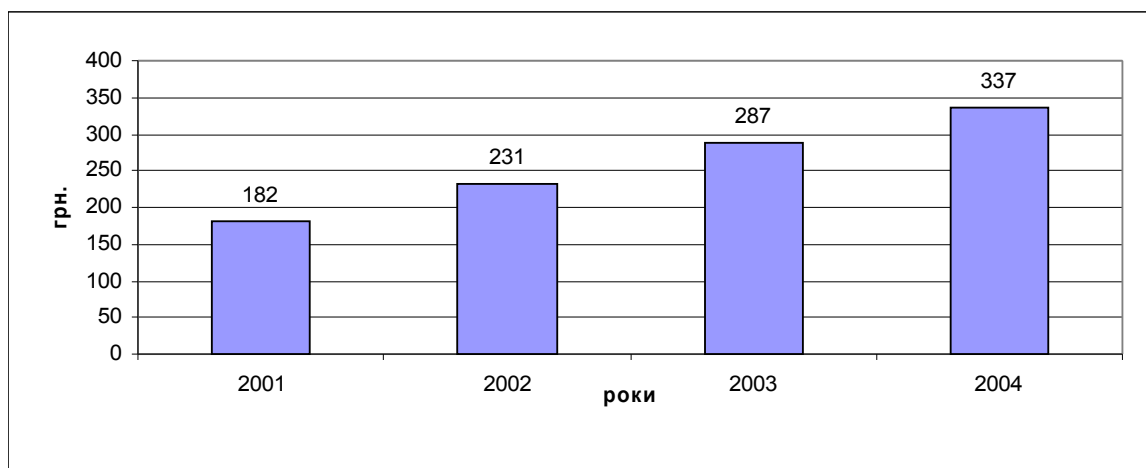
Заробітна плата за видами діяльності

Графік 10: Заробітна плата за видами діяльності

Номінальна середня заробітна плата по місту Чернівці у 2005 році становила 711 грн. і є на порядок більшою ніж в області (в області цей показник знаходиться на рівні 621 грн.). За останні 5 років заробітна плата по місту зросла майже втричі (у 2001 році вона становила 287 грн.). Найвищою є заробітна плата у працівників сфери фінансової діяльності (1136,62 грн.), дещо нижчою – у сфері державного управління (1019,31 грн.), ще нижчою у сфері будівництва (838,99 грн.), транспорту і зв'язку (763,50 грн.). Найнижчою є середня заробітна плата у сфері сільського господарства (299,05 грн.). Досить низькою вона є у сфері готельного та ресторанного бізнесу (326,42 грн.) та в сфері охорони здоров'я та соціальної допомоги (491,76 грн.).

Графік 11: Середньомісячна заробітна плата на МП

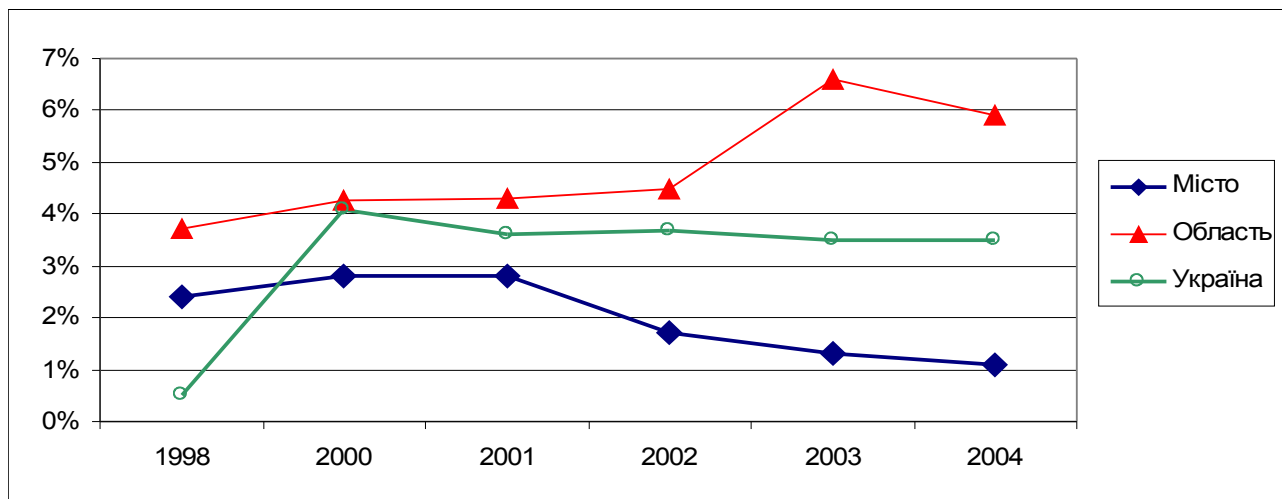

Середньомісячна заробітна плата на МП значно відстає. Упродовж останніх років вона знаходиться на рівні 62%-63% від середньомісячної заробітної плати в місті, що може свідчити про тінізацію економіки. Зростання мінімальної заробітної плати іноді спонукає власників переводити найманих працівників на роботу з неповним робочим днем.

4.3 IV.C БЕЗРОБІТТЯ

Рівень зареєстрованого безробіття на 31 грудня (у відсотках до економічно активного населення працездатного віку)

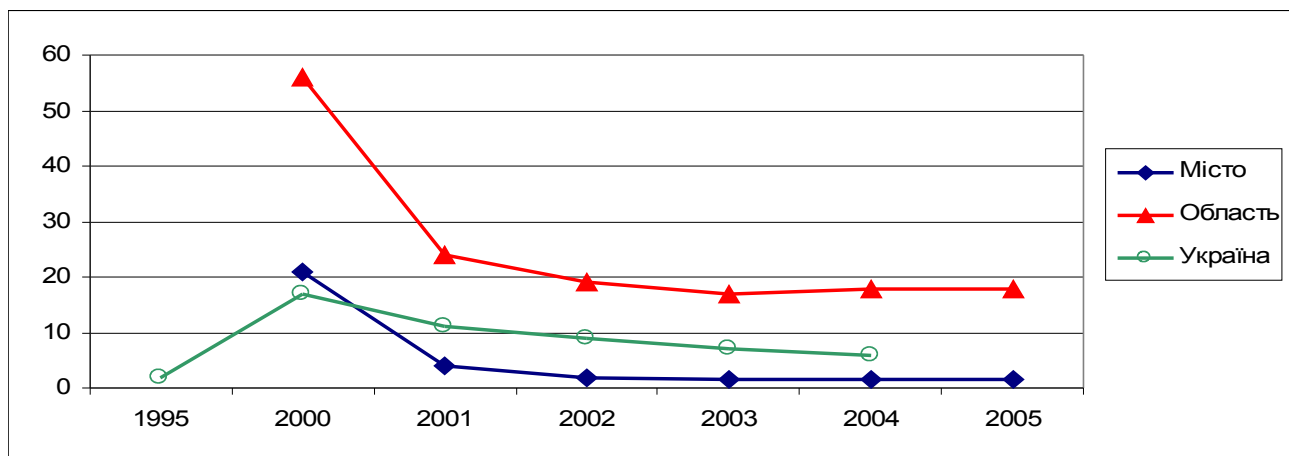
Графік 12: Рівень зареєстрованого безробіття

Динаміка рівня зареєстрованого безробіття в місті протягом останніх чотирьох років має стійку тенденцію до спаду. Заходи, що здійснюються задля подолання безробіття: різноманітні цільові програми з працевлаштування та залучення населення до бізнесу, цілеспрямована робота центрів зайнятості та діяльність організацій міжнародної технічної допомоги привели до вирівнювання ситуації. В місті за цей час безробіття скоротилося більш ніж в два рази - з 2,8 % у 2000 році до 1,1% на кінець 2004 року. Рівень безробіття в місті в п'ять разів менший ніж в області (5,5 %) та в три рази менший за середній рівень по Україні (3,1%). У порівнянні з іншими містами-конкурентами рівень безробіття у Чернівцях – найменший (у Тернополі в 2000 році -10%, на кінець 2004 року -3,3 %, в Івано-Франківську – 5,54% та 1,8% відповідно).

Таблиця 2: Кількість безробітних на одну вакансію на 31 грудня
(чисельність зареєстрованих безробітних, поділена на кількість вакантних робочих місць)

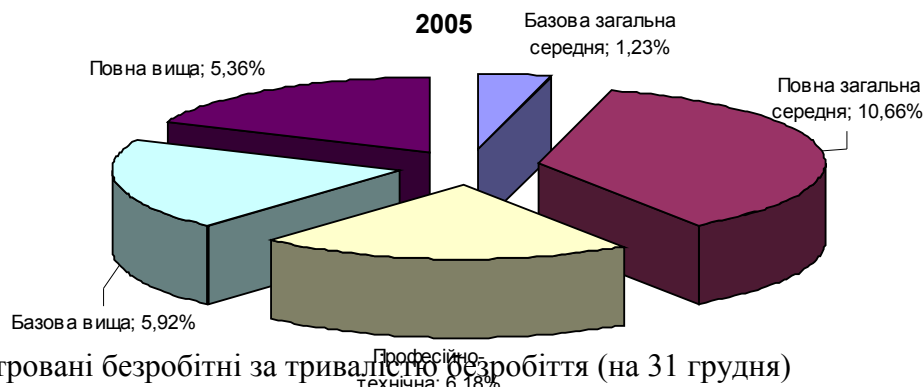
Графік 13: Кількість безробітних на одну вакансію

Зменшення рівня безробіття привело до зменшення кількості претендентів (безробітних) на одну вакансію. Рівень цього показника в місті майже втричі менший за рівень України й у п'ятнадцять разів ніж в області.

Зареєстровані безробітні за рівнем освіти Найвищим є сумарний відсоток безробіття серед осіб з професійно-технічною освітою, базовою та повною вищою освітою. Однак, впродовж останніх п'яти років він суттєво скоротився (майже в п'ятеро скоротився відсоток безробіття серед осіб з професійно-технічною та базовою вищою освітою, та втричі – з повною вищою освітою. Це свідчить про значне зростання та стабілізацію попиту на спеціалістів з професійно-технічною, базовою вищою та повною вищою освітою у місті. Високий відсоток безробіття зберігається також серед осіб з повною загальною середньою освітою, хоча в загальному має тенденцію до зменшення.

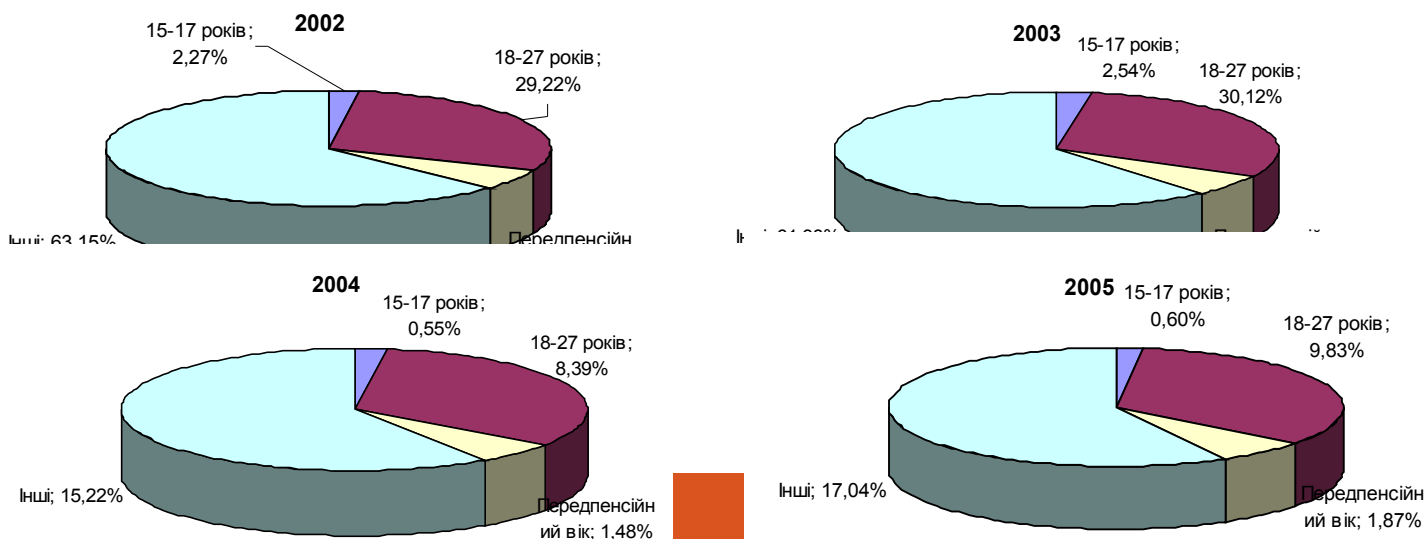
Графік 14: Розподіл зареєстрованих безробітних за рівнем освіти, 2005 р.

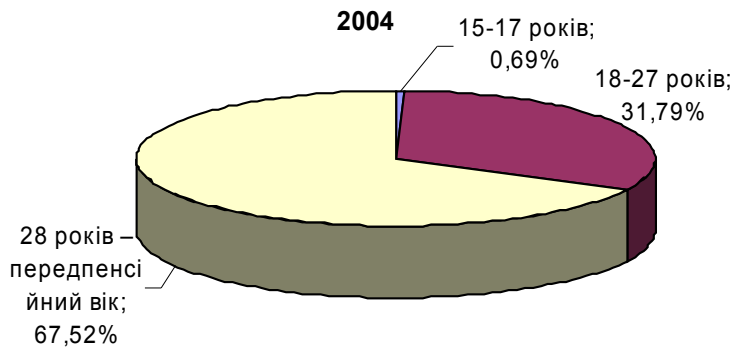

Зареєстровані безробітні за тривалістю безробіття (на 31 грудня) Спостерігається загальна тенденція зменшення терміну перебування безробітних на обліку. У 2000 році найпоширенішим терміном перебування безробітних на обліку в центрі зайнятості був термін 10-12 місяців, в 2001-2002 – 4-6 місяців, в 2003 – 1-3 місяці, в 2004-2005 – 4-6 місяців. Центри зайнятості цілеспрямовано і програмно працюють з безробітними. Розширився професійно-кваліфікаційний склад професій, за якими безробітним пропонується навчання чи перекваліфікація, спрощуються умови ведення бізнесу, пропонуються програми започаткування власної справи, реєструються нові підприємці, появляються нові робочі місця, зросла кількість вакансій, тощо — все це дозволило скоротити час на вибір відповідної роботи.

Вікова структура зареєстрованих безробітних

Графік 15: Вікова структура безробітних (2002-2005 р.р.)

громадських безробітних – місто, район,

5. V ЕКОНОМІКА

5.1 V.A Суб'єкти господарської діяльності

Загальна чисельність суб'єктів господарювання в місті становить 25,4 тисяч. Станом на 1 січня 2006 року в Державному реєстрі було зареєстровано 6739 юридичних осіб - суб'єктів підприємницької діяльності та майже 19 тисяч приватних підприємців - фізичних осіб. В цілому в Чернівцях зосереджено більше половини (60,5 %) загальної кількості підприємницьких структур області.

Таблиця 3: Зареєстровані суб'єкти господарської діяльності на 1000 жителів (на 31 грудня)

А. Юридичні особи

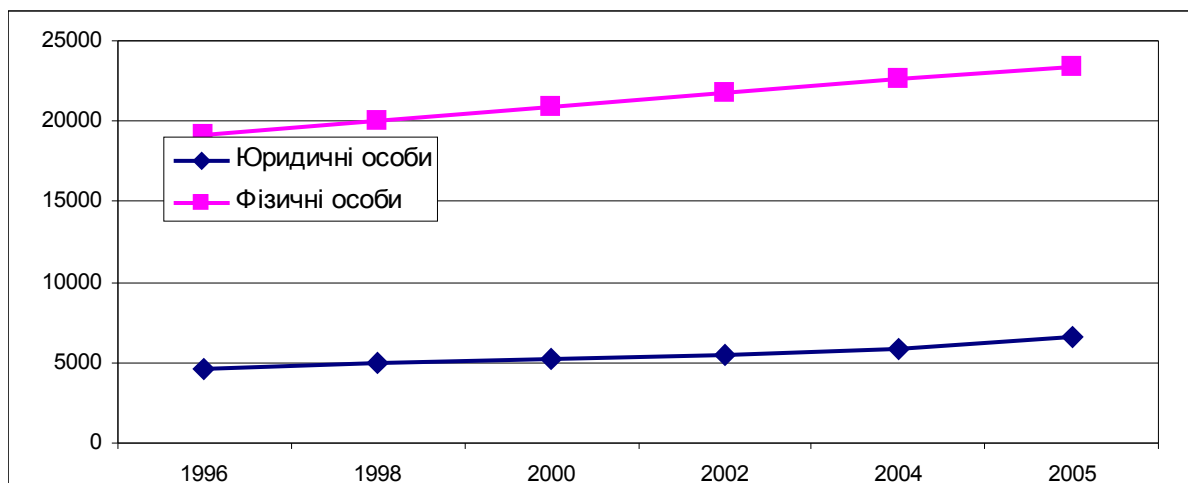
	1996	1998	2000	2002	2004	2005
Місто	18	22	20	23	24	27
Область	9	11	12	13	14	15
Україна		15	17	20	22	23

В. Фізичні особи

Починаючи з 1996 року кількість суб'єктів господарювання має тенденцію до зростання. За вказані 10 років кількість зареєстрованих суб'єктів господарювання юридичних осіб на 1000 мешканців в місті збільшилась в 1,5 рази, фізичних осіб – в 1,3 рази.

Перевищення темпів росту кількості зареєстрованих фізичних осіб над юридичними особами можна пояснити значною зацікавленістю населення до започаткування власного бізнесу, введенням в державі спрощеної системи оподаткування, яка є особливо зручною для фізичних осіб – підприємців, появою певних стимулів заохочення громадян до відкриття власної справи (виплата центрами зайнятості коштів для безробітних на відкриття бізнесу, державні програми підтримки підприємництва, спрощена процедура реєстрації, діяльність громадських організацій та проектів міжнародної технічної допомоги, навчання, кредити).

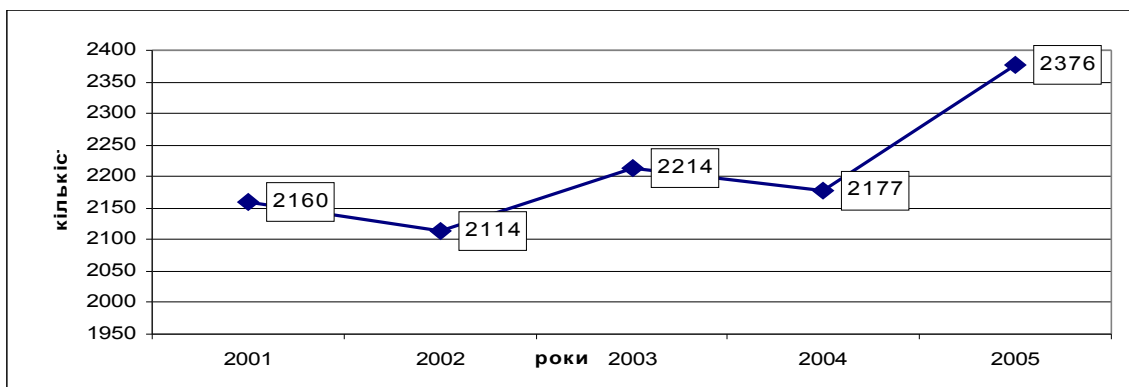
Графік 16: Зареєстровані суб'єкти господарювання на 1000 жителів

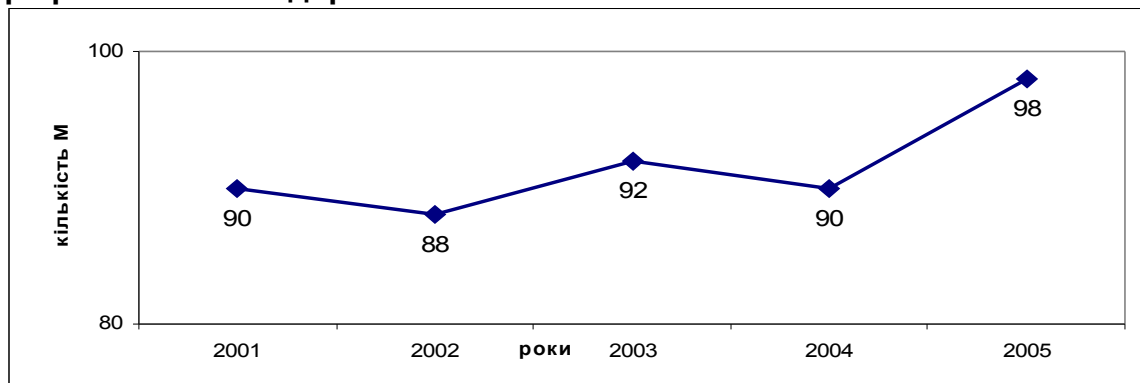
Зареєстровані суб'єкти господарювання в місті $\text{Ланцюговий індекс} = (\text{Кількість зареєстрованих суб'єктів у році } N) / (\text{Кількість зареєстрованих суб'єктів у році } N-1) * 100\%$

Зареєстровані суб'єкти господарювання за видами діяльності

Графік 17: Кількість малих підприємств

Графік 18: Малі підприємства на 10 тис. населення

Примітка: Графіки 18-19 містять дані Інституту реформ

Показник кількості малих підприємств у місті є досить високим. На 1 січня 2006 року він склав 98 на 10 тис. населення, проти 62 по Україні та 45 по Чернівецькій області. Тут варто зазначити, що малі підприємства – це лише частина суб'єктів господарювання представлена юридичними особами, які мають (згідно чинного законодавства України) не більше визначеної кількості працівників для відповідної галузі економіки. Сюди не включені суб'єкти господарювання – фізичні особи, які за економічним змістом також належать до малого бізнесу. Разом з тим необхідно враховувати той факт, що серед зареєстрованих підприємців – фізичних осіб, далеко не всі фактично займаються підприємницькою діяльністю. За неофіційними джерелами, кількість фізичних осіб, які не ведуть діяльності серед зареєстрованих підприємців – становить не менше третини.

Обсяг реалізованої продукції та наданих послуг цими підприємствами становить 578 млн. грн., або 69% від обласних обсягів малого підприємництва та 22 % від загальних обсягів по місту. Питома вага в структурі податкових надходжень міста складає майже 35%.

Найбільш привабливою для малих підприємств є сфери торгівлі та послуг, ресторанний і туристичний бізнес. У 2005 році в місті функціонувало 1922 підприємства торгівлі, 609 закладів ресторанного господарства, 892 об'єкти сфери послуг. У місті працює 22 ринки і мікро ринки, в їх будівництво, реконструкцію, поліпшення умов торгівлі та створення зручностей для покупців щорічно вкладається коштів до 10 млн. грн.

Чернівецький міський торговельний комплекс, комунальне підприємство "Калинівський ринок" за 15 років діяльності перетворився на сучасне багато профільне підприємство з потужною інфраструктурою. Середньоденна кількість відвідувачів ринку становить 50 тисяч чоловік, яких обслуговує 9100 підприємців. Обсяги послуг за 2005 рік склали майже 23 млн. грн., в міський бюджет сплачено податків понад 18 млн. грн., або майже 10% від загальних надходжень.

Примітка Варто зазначити, що інформація про кількість суб'єктів господарювання чи то суб'єктів підприємницької діяльності, юридичних та фізичних осіб трактується не завжди однозначно. Тому, часто в різних інформаційних документах: довідниках, довідках, реєстрах, паспортах міст, статистичних довідниках тощо, по причині відсутності чітких стандартів та різного об'єднання тих чи інших показників в певні групи, виникають розбіжності в загальних цифрах. Однак, незважаючи на це, тенденції змін динаміки зберігаються і цілком відображають процеси в суспільстві.

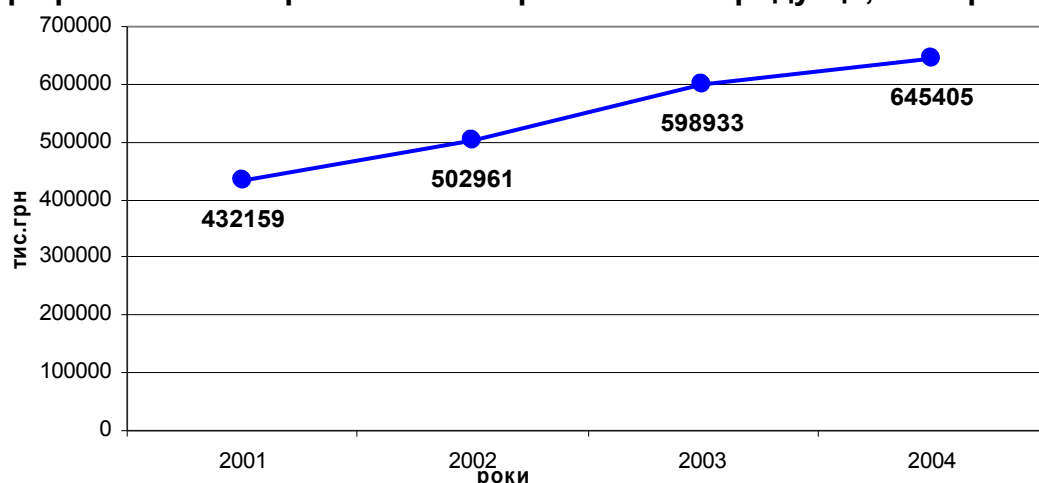
Обсяг продукції та послуг за основними видами діяльності у 2004 році (тис.грн.)

В Чернівцях успішно розвивається оптова та роздрібна торгівля, промисловість та будівництво. За обсягами реалізації продукції оптова та роздрібна торгівля у 2005 році займала понад 64%, промисловість — 23%, будівництво — 6%, операції з нерухомістю — 2,3%, транспорт і зв'язок — понад 2%.

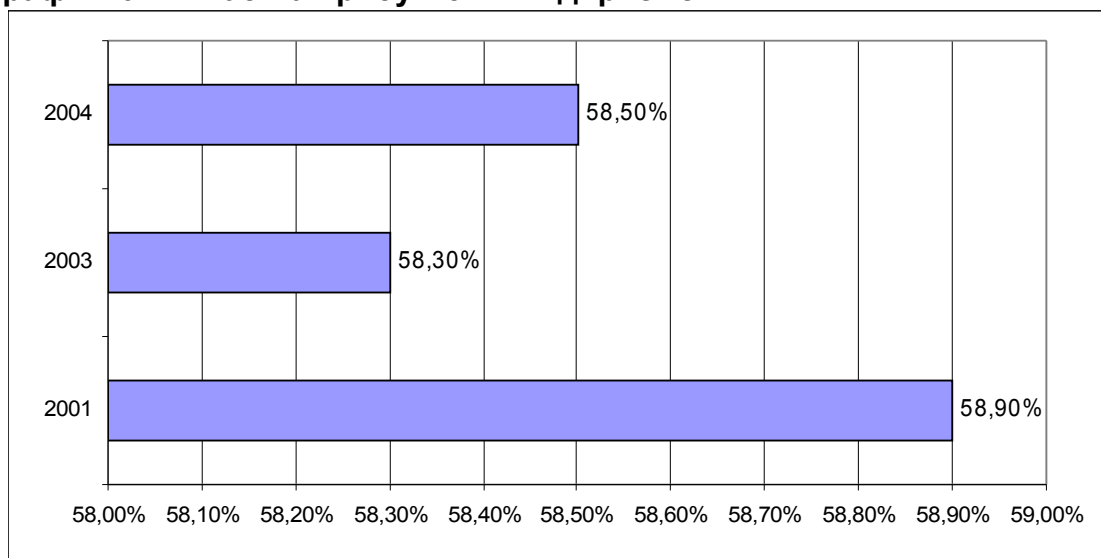
В промисловому секторі міста склалося 10 галузей, які налічують 70 великих підприємств з чисельністю працівників понад 20 тис. чол. або 13 % працездатного населення міста. Річний обсяг промислового виробництва на цих підприємствах складає близько 775 млн.грн. Частка загальноміських податкових надходжень до бюджетів всіх рівнів по промисловості становить 21 %.

Визначальними галузями в промисловості міста є харчова, легка, машинобудування і деревообробна. Підприємства харчової промисловості виробляють цукор, хлібобулочні вироби, спирт, олію, м'ясо-молочну, плодоовочеву та іншу продукцію. В легкій промисловості переважає виробництво швейних, трикотажних, панчішно-шкарпеткових виробів, гумового та шкіряного взуття, текстилю. Машинобудування представлене виробництвом нафто- і газопереробного обладнання та сільськогосподарської техніки. В деревообробній галузі домінують виробництво пиломатеріалів, меблів, столярних та інших виробів з дерева.

Графік 19: Обсяг реалізованої промислової продукції, тис. грн.

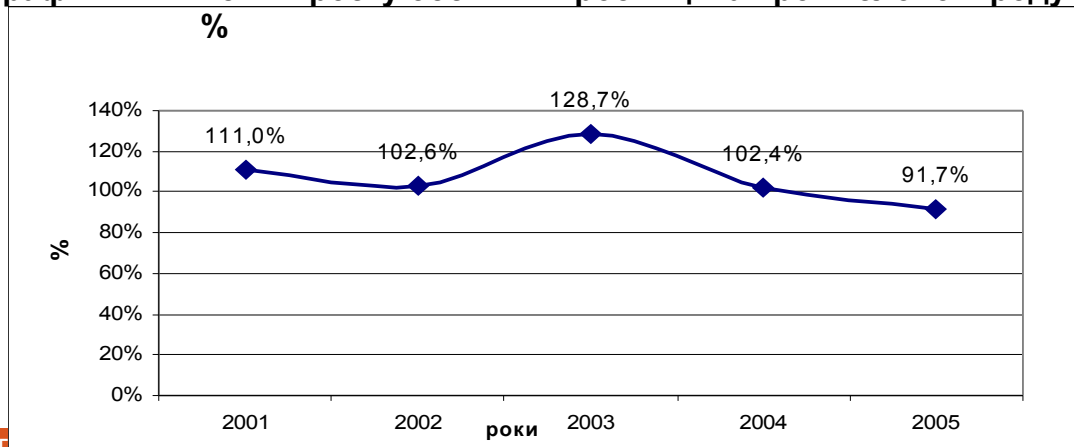
Графік 20: Частка прибуткових підприємств

Примітка: Графіки 19-20 містять дані Інституту реформ

На графіках 19 та 20 спостерігається позитивні тенденції в економіці. Зростають обсяги реалізованої продукції, кількість прибуткових підприємств у місті велика (в середньому біля 60%) . Темпи розвитку відповідають середнім показникам по Україні.

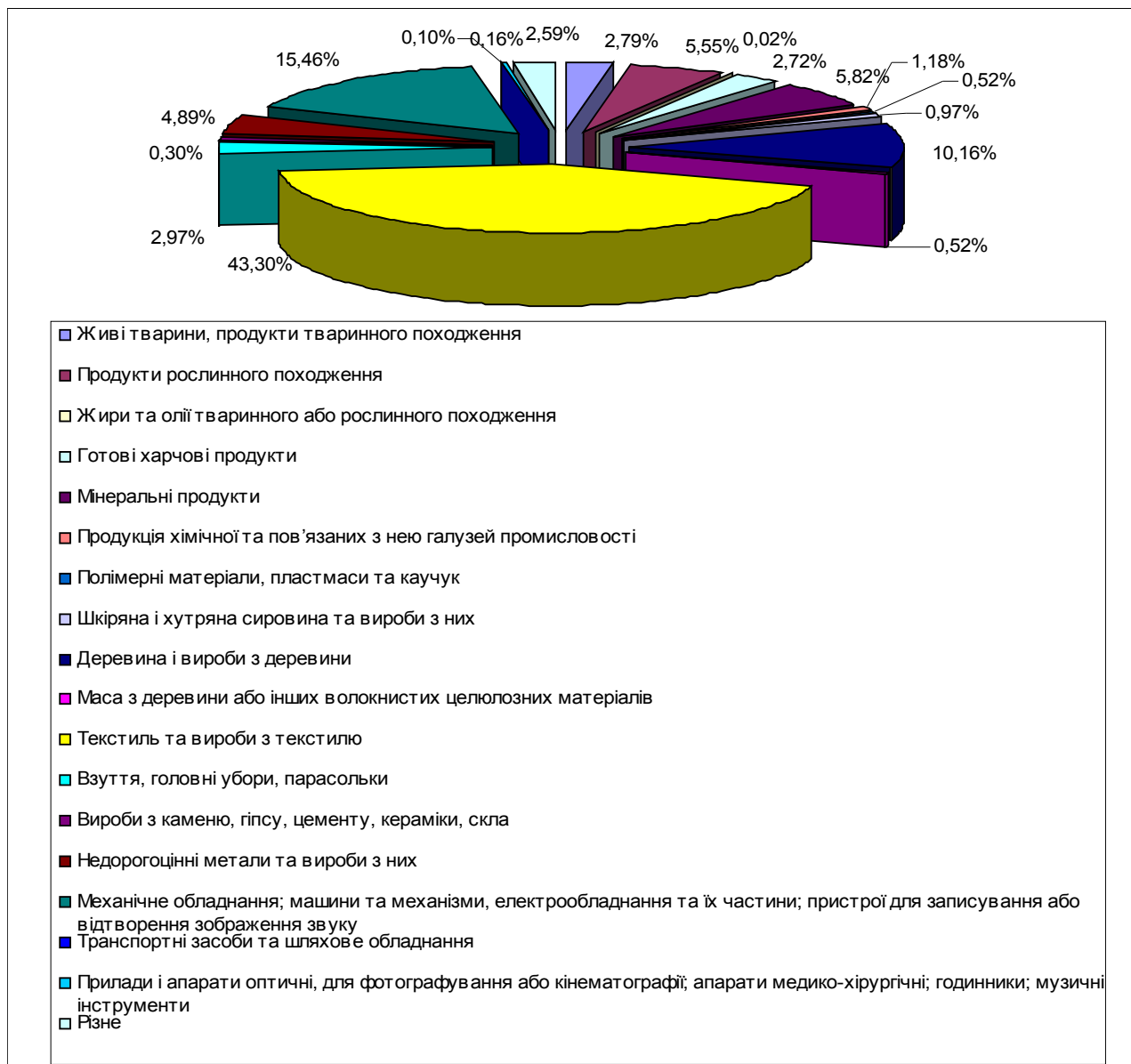
Графік 21: Темпи росту обсягів виробництва промислової продукції, %

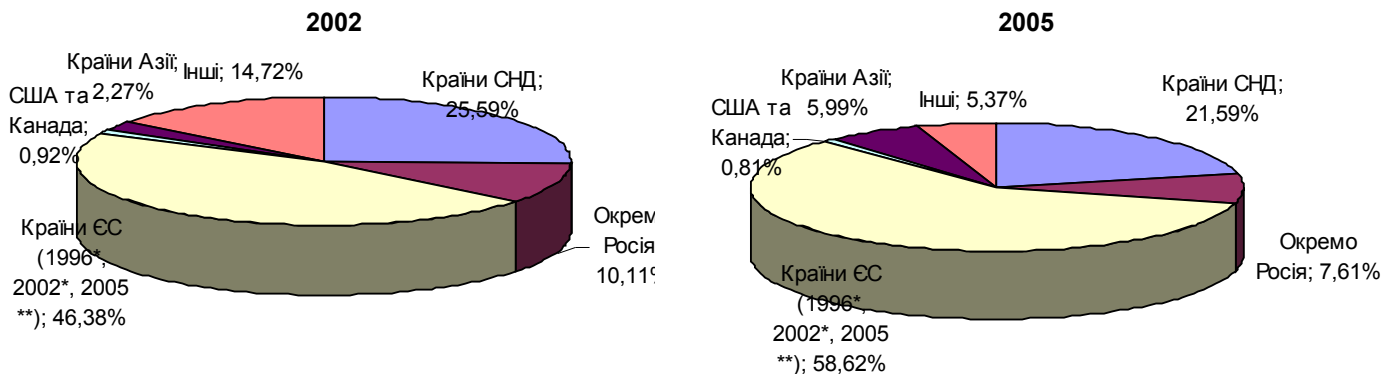
Слід відзначити певні коливання темпів росту обсягів виробництва промислової продукції в місті. В 2005 році тут відбувся певний спад, в основному через те, що деякі підприємства зупинили виробництво на капітальний ремонт. В 2006 році очікується збільшення цього показника. Разом з тим, цей показник не є остаточним, він враховує фактичний облік виробництва промислової продукції тільки юридичними особами (фізичні особи-підприємці не звітуються в управлінні статистики, тому обсяги виробництва ними промислової продукції залишається не облікованим).

Товарна структура експорту (тис.дол США)

Графік 22: Товарна структура експорту (2005 рік)

Графік 23: Географічна структура експорту

Протягом останніх років спостерігається позитивна динаміка росту основних показників у зовнішньоекономічній діяльності підприємств міста. В 2005 році загальний обсяг зовнішньоторговельного обороту склав 181,5 млн.дол.США, в т.ч. експорт продукції здійснений на 75,9 млн.дол.США, імпорт – 105,6 млн.дол.США. В порівнянні з попереднім роком обсяг обороту зріс на 36,3 % (експорт на 14%, імпорт – на 50 %). Виробництво продукції з давальницької сировини продовжує відігравати значну роль в загальному обсязі експорту – 46,9 %. Доля експорту в країни Європи перевищує експорт в країни СНД в 2,9 рази. В країни Європи експортовано продукції на суму 52,1 млн. дол. США, приріст складає понад 17 %; в країни СНД – 17,7 млн. дол., (приріст -6,8 %); Азію – 4,9 млн. дол., (приріст –20,3 %) Експорт в країни Америки та Африки залишився незначним - 669 тис. дол. та 500 тис. дол. відповідно) В структурі експорту непродовольчі товари складають – 40,2 млн. дол. (52,9 %); матеріали, обладнання, машини – 27,3 млн. дол. (36 %); продовольчі товари – 8,4млн. дол. (11,1 %).

Значним залишається обсяг операцій з давальницькою сировиною. За 2005 рік експортовано продукції, виготовленої з давальницької сировини, на суму 356 млн.дол. З них в Німеччину – 20,8млн.дол., Італію 12,7 млн.дол., Швецію – 889 тис.дол., Бельгію – 684 тис.дол., Росію – 500 тис.дол. Ввезено давальницької сировини на 25,2 млн.дол. З них з Німеччини на 14,1 млн.дол., Італії 8,5 млн.дол., Нігерії – 738 тис.дол., Бельгії – 583 тис.дол., Білорусі – 489 тис.дол., Швеції – 334 тис.дол.

Найбільший обсяг експорту був у ВАТ «Трембіта», ТОВ «Машзавод», ВАТ «Чернівцінафтопродукт», СП «Сузір'я», ПП «Мелауда», ТОВ «Веритес», ВАТ «Розма», ТОВ «Рікка».

Імпорт з країн Європи склав 67,1 млн.дол. і в 7,5 рази перевищує імпорт з країн СНД (8,9 млн. дол.). З Азії було імпортовано продукції на загальну суму 29,5 млн. дол. Найбільше товарів було імпортовано з Німеччини – майже 23 млн. дол.; Туреччини – 18 млн.дол.; Польщі – 13млн. дол.; Італії – 12,7млн.дол.; Румунії – 6,2 млн. дол., САР – 4,3 млн.дол.; Росії – 4,1млн.дол.; Угорщини – 3,6млн. дол.; Білорусі – 3,0 млн. дол.; Китаю – 2,6 млн.дол.; Кореї – 2,0млн.дол.; Пакистану – 1,9 млн.дол.; інших країн –на 11,3 млн.грн.

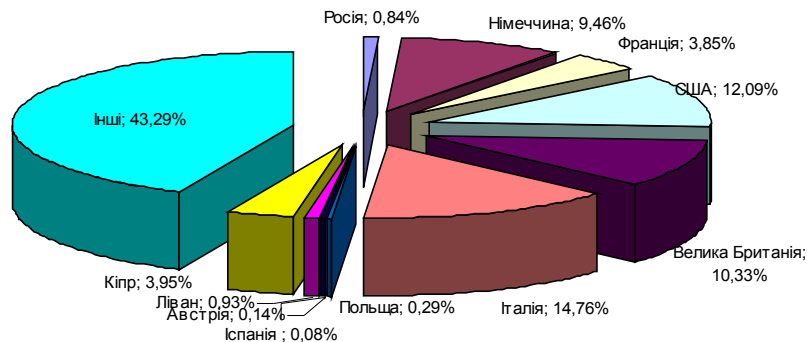
В структурі імпорту матеріали, сировина, машини, обладнання склали 70,8 млн. дол. (67,1 %); непродовольчі товари народного споживання – 27,2 млн.дол. (25,7 %); продовольчі товари –7,6 млн.дол (7,2 %).

Структура прямих іноземних інвестицій за країнами походження (млн. доларів)
станом на 01.10.2005 року

Залучення інвестицій в економічний розвиток та соціальну сферу територіальної громади, налагодження партнерських стосунків на рівні владних, підприємницьких і громадських структур є невід'ємною умовою розвитку міста Чернівці на перспективу.

Загальний обсяг прямих іноземних інвестицій у 2005 році, залучених в економіку міста, становив 22,1 млн. дол. США (73,4 % від обласних), що в перерахунку на одного жителя міста становить 92 дол. США (по Україні – 177 дол.).

Графік 24: Структура прямих іноземних інвестицій на 01.01.2006 року

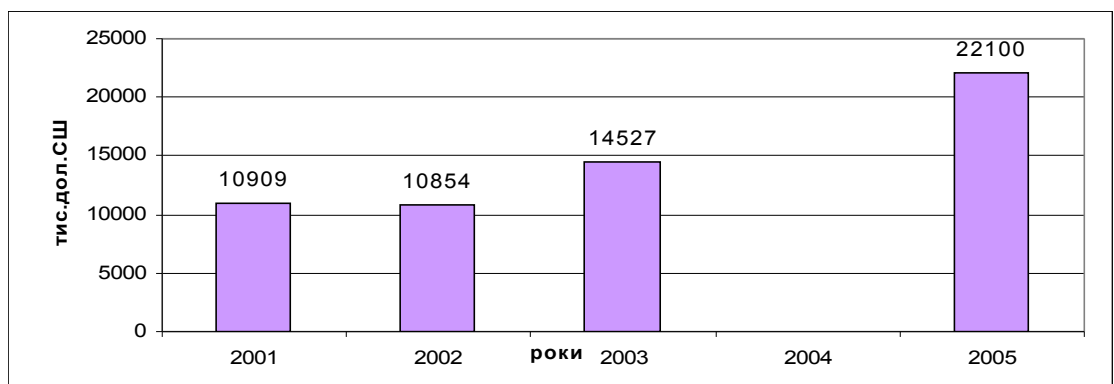

Найбільший приріст іноземних інвестицій в 2005 році отримано в промисловості - 32,7%, готельному та ресторанному бізнесі - 12,5%, будівництві – 2,3%.

Переважно інвестиції були внесені нерезидентами з Італії, Віргінських островів, Великобританії, Німеччини, США, а всього з 36 країн світу.

Найбільшу зацікавленість інвестори виявляють до галузей промисловості, комерційної діяльності та послуг, готельно-ресторанному бізнесу та операцій з нерухомістю.

Графік 25: Динаміка прямих іноземних інвестицій тис. дол. США (на кінець року)

5.2 V.B Найбільші роботодавці

Найбільші роботодавці

5.3 V.C ЕКОНОМІКА МІСТА

Таблиця 4: Доходи міського бюджету на одного мешканця (грн.)

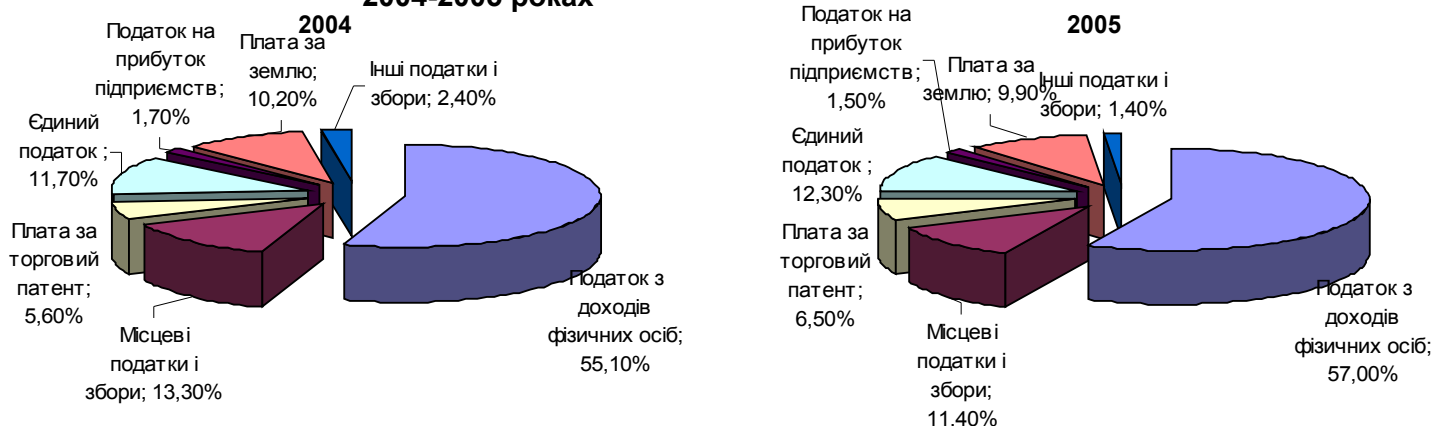
A. 2003 р.

B. 2004 р. C. 2005 р.

Бюджет м. Чернівців (без трансфертів) за 2005 рік виконано на 100,4% до уточненого річного плану (198,5 млн. грн.) та на 132,3% до затвердженого плану на рік (150,6 млн. грн.). Надійшло у 2005 році 199,3 млн. грн., що на 55,8 млн. грн. більше, ніж в попередньому році.

Місцевих податків і зборів до бюджету м. Чернівців у 2005 році надійшло 13,2 млн. грн., що на 622,4 тис. грн. більше, ніж у 2004 році. Структуру надходжень з місцевих податків і зборів до бюджету м. Чернівців у 2005 році зображено на Графіку 26.

Графік 26: Структура доходної частини загального фонду бюджету у 2004-2005 роках

Примітка. Фіксований податок сплачують торговці на ринках і 90% суми цього податку потрапляє в місцевий бюджет. Єдиний податок для СПД сплачується фізичними особами (підприємцями) і юридичними особами, Але тільки 43% надходжень від єдиного податку фізичних осіб і 23% надходжень від єдиного податку юридичних осіб залишається в місцевому бюджеті.

Серед платежів спеціального фонду бюджету найбільшу питому вагу займають надходження коштів від відчуження майна комунальної власності – 42,2% (35,2 млн. грн.), надходження від продажу землі – 20,7% (17,3 млн. грн.), надходження до цільових фондів, створених міською та районними у місті радами, – 14,8% (15,3 млн. грн.), власні надходження бюджетних установ – 10,7% (8,9 млн. грн.), податок з власників транспортних засобів – 6,1% (5, 1 млн. грн.).

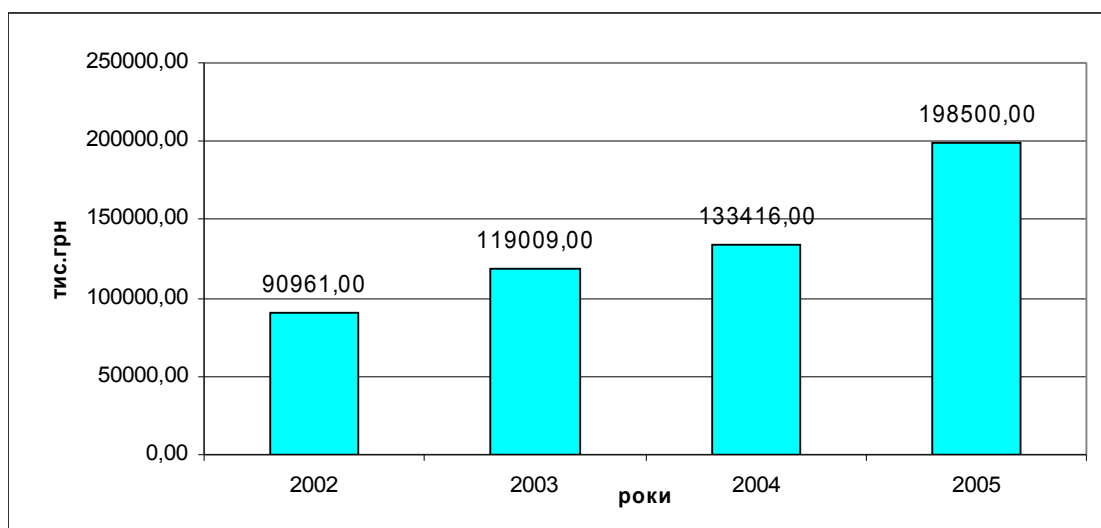
У 2005 році проведено 1 аукціон та 2 конкурси з продажу земельних ділянок, укладено 45 договорів купівлі-продажу земельних ділянок. У 2005 році до міського бюджету за продаж земель надійшло 17334,6 тис. грн. (в т.ч. 12119,6 тис. грн. за продаж ділянок під об'єктами нерухомості, які є власністю покупців, 5030 тис. грн. - за продані земельні ділянки на аукціонах та 185 тис. грн. – на конкурсах). У порівнянні з 2004 роком ці надходження збільшились в 2,5 рази.

До міського бюджету від орендної плати за орендовані земельні ділянки надійшло 2824,2 тис. грн. (в т.ч. від юридичних осіб - 2161,6 тис. грн., фізичних осіб – 662,6 тис. грн.).

Графік 27: Структура надходжень з місцевих податків та зборів у 2005 році

Графік 28: Доходи міського бюджету без трансфертів

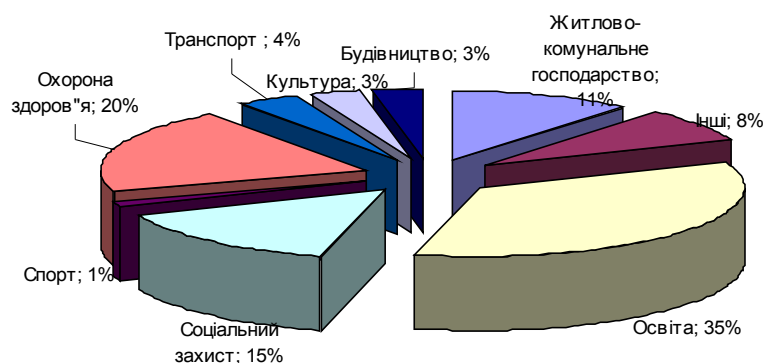

Доходи місцевого бюджету (без трансфертів) відповідають динаміці зростання. У порівнянні з 2002 роком сума доходів збільшилася майже вдвічі.

Видатки загального фонду бюджету міста затверджено в обсязі 130,3 млн. грн., уточнений план – 167,9 млн. грн., виконання склало 161,8 млн. грн., або 124,2 відсотка до затвердженого плану, 96,4 відсотка до уточненого плану. По спеціальному фонду уточнений план – 107,6 млн. грн., виконання склало 90,9 млн. грн., або 84,5 відсотка.

Структура розподілу видатків загального фонду бюджету міста Чернівців зображена на Графіку 29.

Графік 29: Структура видатків бюджету за 2005 рік (фактичне виконання)

У спеціальному фонді міського бюджету значну питому вагу займають видатки бюджету розвитку, які використовуються на капітальне будівництво, реконструкцію об'єктів комунальної власності, придбання техніки для комунальних потреб міста, а також на внески в статутні фонди міських комунальних підприємств.

В 2005 році видатки бюджету розвитку склали 50,7 млн. грн., що майже в 10 разів більше, ніж в 2002 році. План бюджету розвитку на 2006 рік складає 50,0 млн. грн.

Вільні земельні ділянки у місті та містобудівна документація

На 1 січня 2006 року площа земель міста, що проінвентаризована, становила 9684,61 га (в тому числі: оренда – 477,56 га; власність – 3711,04 га; користування – 5496,01 га), або 56,9% від загальної площі міста.

З метою формування прозорого механізму надання земельних ділянок для здійснення господарської діяльності в місті Чернівецькою міською радою прийняте рішення «Про запровадження в м.Чернівцях конкурентних засад надання земельних ділянок для містобудівних потреб». Вищезазначене рішення передбачає запровадження поетапного (з вересня 2005 року) надання всіх вільних земельних ділянок державної та комунальної власності на конкурентних засадах, за винятком будівництва об'єктів за бюджетні кошти. Рішенням сесії міської ради до переліку земельних ділянок, що підлягають продажу на аукціоні, включено 14 ділянок загальною площею більше 12 га. Станом на 15.07.2006 року відбулося 4 аукціони, продано земельних ділянок загальною площею 5 га.

Місто має Генеральний план розвитку та Правила використання та забудови території міста Чернівців, затверджені рішенням 34 сесії міської ради IV скликання від 07.07.2005 року № 763.

6. VI ЗАКЛАДИ СУСПІЛЬНОГО КОРИСТУВАННЯ ТА ІНФРАСТРУКТУРА

Випускники навчальних закладів – середніх, вищих

В міських закладах освіти та науки працює майже 19 тисяч чоловік, що складає 12,4 % від працездатного населення. Це друга галузь в місті по зайнятому в ній населенню.

Освітня система міста представлена мережею дошкільних, загальноосвітніх та позашкільних навчально-виховних установ.

В місті працюють 114 закладів освіти, з них -52 загальноосвітніх школи, в яких навчаються 29 тисяч учнів. Понад 7 тисяч дітей охоплено дошкільними навчальними закладами.

У Чернівцях діє 5 гімназій, 3 ліцеї, 3 спортивні школи, міський центр науково - технічної творчості молоді, клуб юних техніків, дитячий будинок культури, фольклорний театр - студія «Гердан», Палац дітей та юнацтва.

Мовна мережа шкіл приведена у відповідність до національного складу жителів міста. В 45 школах викладання предметів здійснюється українською мовою, в чотирьох - румунською, в двох - російською. При гімназіях функціонують недільні школи з німецькою і польською мовою навчання. У школі № 41 окремі предмети вивчаються на івриті.

Для дітей з вадами зору, розумового і фізичного розвитку в місті діють 4 дошкільних заклади спеціального призначення та 4 школи.

Чернівці були і є освіченим інтелегентним університетським містом. Чернівецький Національний університет - один з найстаріших на Україні. З 1875р. і до нині він є вищим навчальним закладом. Сьогодні підготовка ведеться за 25-ма напрямками, які включають 56 спеціальностей та 69 спеціалізацій

У Буковинській державній медичній академії здійснюється підготовка медичних, фармацевтичних та науково-педагогічних кадрів, а також первинну спеціалізацію з 20-ти медичних фахів, удосконалення та перекваліфікацію лікарів багатьох спеціальностей. Вперше на Україні тут втілена система ступеневої освіти: медичний ліцей, три медичних училища, академія. Чернівецький торговельно-економічний інститут КНТЕУ здійснює підготовку спеціалістів у сфері торгівлі, громадського харчування, фінансової системи, економіки підприємства та менеджменту, податкового і бухгалтерського обліку та контролю, аудиту, туризму, готельного господарства та інших ланок інфраструктури.

Традиційно добре поставлена професійна освіта та навчання у політехнічних училищах. Готують робочі кадри для машинобудування, деревообробки, будівництва, електронної промисловості, фінансово-правової системи, торгівлі і сфери послуг, харчової галузі, працівників культури.

Маючи в наявності 18 вищих навчальних закладів (7 третього-четвертого рівнів акредитації, 11 - I-II), 6 технікумів та 5 спеціалізованих училищ, в яких навчається близько 40 тисяч студентів, місто є науково - освітнім центром, який готує фахівців не тільки для свого регіону, а й для України та зарубіжжя.

В місті діють науково-дослідні інститути матеріалознавства, термоелектрики, прикладних проблем механіки і математики, світової економіки та міжнародних відносин АН України, медико-екологічних проблем МОЗ України, торговельно-економічний інститут, економіко-правничий інститут, Буковинський державний фінансово-економічний інститут

На даний період в місті діють 15 дитячо-юнацьких спортивних шкіл (серед них спеціалізовані школи по хокею на траві, стрільбі з луку, по футболу). Працюють спортивно-оздоровчі клуби за місцем проживання, ліги боксу, баскетболу, футболу, бейсболу, 28 спортивних клубів різної форми власності; працюють клуби по видах спорту і за інтересами, серед яких клуби спортивного танцю, аеробіки і оздоровчої гімнастики, силових видів спорту, шахів і шашок, більярду, міський центр спортивного орієнтування та багато інших. Всього в місті культивується 25 видів спорту, працюють 635 груп, де займається 10530 дітей, підлітків та молодих людей. Кількість осіб, що залучені до фізкультурно-оздоровчих занять в місті, складає 48944 тисяч. Серед них займаються спортом 2 заслужені майстри спорту, 38 майстрів спорту міжнародного класу, 95 майстрів спорту України. Неповнолітнім, студентам, пенсіонерам та інвалідам надане право на безкоштовне користування спортивними клубами і залами міста, які належать до комунальної власності.

Місткість лікарень

Медичне обслуговування мешканців міста здійснюють 29 лікувально-профілактичних закладів. Понад 100 років функціонують такі медичні заклади, як Обласна та Психіатрична лікарні, Пологовий будинок №1.

Надання медичної допомоги ведеться за такими напрямками:

- швидка медична допомога (станція швидкої медичної допомоги);
- амбулаторне - поліклінічна допомога (5 міських поліклінік по обслуговуванню дорослого населення, міська дитяча поліклініка, жіночі консультації двох пологових будинків, дві стоматологічні поліклініки: для дорослих та для дітей, поліклініка профілактичних оглядів);
- кваліфікована і спеціалізована медична допомога (три міських лікарні, два пологових будинки, міська дитяча лікарня);
- профілактична та протиепідемічна допомога (міська санітарно-епідеміологічна станція).

В місті функціонує Центр реабілітації інвалідів та учасників ліквідації аварії на Чорнобильській АЕС, сучасно обладнані дитяча лікарня, діагностичний і онкологічний центри.

До послуг чернівчан працює 62 аптеки, в т.ч. 12 - муніципальних, які відпускають ліки пільговим верствам населення.

Показники енергоспоживання

Дані щодо обліку транспортних потоків Чернівців не вивчалися.

Громадський транспорт*з2000 р. з урахуванням обсягів автомобільних пасажирських перевезень виконаних фізичними і юридичними СМБ

Чернівці мають розвинуту транспортну мережу. Повітряним, залізничним та автомобільним транспортом місто з'єднано з обласними центрами України, Києвом, Москвою, багатьма містами Молдови, Румунії, Польщі, Білорусі, Угорщини, Німеччини та інших країн Європи. Відстані міста Чернівців до найближчих кордонів складають:

Румунія(митний перехід «Порубне»)	40 км
Польща (митний перехід «Мостиська»)	340 км
Угорщина (митний перехід «Чоп»)	464 км
Словаччини (митний перехід «Ужгород»)	444 км
Молдови (митний перехід «Мамалига»)	58 км

Відстані до Варшави – 640 км, Відня – 980 км, Будапешту – 780 км, Братислави - 95 км, Праги - 1040 км, Берліну – 1110 км, Софії – 990 км, Кишинева – 330 км, Мінська – 887 км.

Рух, посадку і технічне обслуговування повітряних бортів забезпечують комунальне підприємство “Міжнародний Аеропорт Чернівці” і Чернівецький структурний підрозділ підприємства “Украерорух”.

В місті працює розгалужена мережа громадського пасажирського транспорту. До перевезень мешканців залучено 10 авто перевізників всіх форм власності та 2 підприємства міськелектротранспорту комунальної власності.

Транспортні послуги надають 153 підприємства різних форм власності, якими у 2005 році надано 64 млн.грн. послуг або 85 % від обласних. Маршрутна сітка міста складається з 40 автобусних та 12 тролейбусних маршрутів. Щоденно на маршрути міста виходять біля 100 тролейбусів, 30 автобусів, 150 мікроавтобусів. Послуги по перевезенню пасажирів міста надають 18 служб радіо-таксі, в яких налічується понад 700 одиниць таксомоторів. Для покращення організації пасажирських перевезень та якості транспортних послуг, у 2005 році створено міське комунальне підприємство «Міський центр організації пасажирських перевезень».

Послуги зв'язку переважно надають Чернівецька дирекція ВАТ “Укртелеком”, Чернівецька дирекція УДППЗ “Укрпошта”, Чернівецька філія ЗАТ “Утел” та Чернівецький обласний радіотелевізійний передавальний центр. Відсоток цифрових АТС по місту складає 62%, що надає змогу 3785 споживачам користуватися додатковими видами обслуговування. 7596 споживачів мають можливість високоякісного доступу до мережі «Інтернет».

7. VII ДОВКІЛЛЯ

7.1 VII.A АТМОСФЕРА

Основні показники забруднення атмосферного повітря

Обсяг вироблених відходів (за 2005 рік)

8. VIII ТУРИЗМ

Місто Чернівці має великий туристичний потенціал. Він зумовлений в першу чергу наявністю великої кількості пам'яток різних історичних епох і етнічних культур, багатою палітрою культурних звичаїв і традицій різноманітного за своїм національним складом населення, вигідним геополітичним і географічним становищем. Станом на 1 січня 2006 року в місті діє 87 туристичних підприємств. Протягом року ними надані послуги 67, 3 тис. клієнтам, що на 5500 чоловік або 9 % більше 2004 року. Обсяг наданих туристичних послуг складає понад 23 млн. грн., тільки за рік приріст склав 5, 9 млн. грн. або 35 %. Місто відвідало 5,1 тис. іноземних туристів, що більше попереднього року на 23 %; подорожі за кордон здійснило 22,3 тис. осіб або на чверть більше 2004 року. Туристичними підприємствами міста сплачено податків в міський бюджет майже 1 млн.грн.

Кількість гостей Примітка: Дані на адресу управління статистики надходять у зведеному вигляді - всього по області. За 2005 рік даних з Держкомстату по Україні ще немає. Звіт за формою №1-ТУР по області не розроблявся.

У місті Чернівці добре розвинута мережа готельних послуг - понад 1200 місць в готельних номерах від звичайних до класу «люкс». Всіма готельними комплексами надаються додаткові послуги: автостоянки, бари, ресторани, сауни, перукарні тощо. Вартість ліжко-місць коливається в залежності від рівня комфортності в межах 25-500 грн.

Близько 150 підприємств різних форм власності надають в Чернівцях транспортні послуги. Перевезення гостей міста, туристів та екскурсантів здійснюється на комфортабельних автобусах, мікроавтобусах і таксі.

В місті ведеться робота по створенню, відновленню, реставрації та догляду за історико-культурними та туристично-рекреаційними об'єктами. У 2005 році спортивно-оздоровчий комплекс «Цецино» надав послуги понад 15 тис. відпочиваючим. Тут вам запропонують заняття з верхової їзди, кінні прогулянки, катання на гірських велосипедах, і квадроциклах, більярд, теніс, бадмінтон, арбалетний тир, ресторан та літня тераса. В зимовий період функціонує гірськолижний підйомник, лижна та сноутюбінгова траси.

З метою підтримки підприємництва в сфері туризму, створення позитивного іміджу Чернівців, як туристичного центру Буковини, реклами туристичних і рекреаційних можливостей та покращення інвестиційної привабливості краю, в місті вже традиційно проводиться Міжнародний бізнес-форум, Буковинський туристичний ярмарок, різноманітні конкурси, випускається рекламна та сувенірна продукція, потужні туристичні підприємства представляють місто на загальнодержавних та міжнародних ярмарках.

Протягом останніх 10-ти років в місті з'явилося багато приватних закладів харчування. Тут можна скуштувати страви як уже традиційних української, румунської, італійської, німецької, так і екстравагантних турецької, грузинської, вірменської, китайської та корейської національної кухні.

У місті є багато місць для відпочинку дорослих і дітей. У літній період чернівчанам і гостям міста свої послуги пропонує центральний парк культури і відпочинку. Тут працюють різноманітні дитячі атракціони, літні кафе, бари, танцювальний майданчик під

відкритим небом, модерновий літній театр, відкритий тенісний корт тощо. Майже в кожному районі міста є будинки кіно, відеотеки, спортивні майданчики.

Для любителів нічних розваг у місці працюють дискотеки, нічні клуби "Колізей" (вул. Руська, 16), "Астарта", казино "Фортуна" (вул. П-кт Незалежності, 125Б), солярії та фітнесцентри "Титан" (вул. П-кт Незалежності, 111), "Лагуна" (вул. П-кт Незалежності, 109).

Таблиця 5: Можливості для розміщення гостей у готелях, пансіонатах, турбазах тощо

Заклад	Кількість місць
Готель "Буковина", вул.Головна 141	189
Готель "Кайзер", вул.Гагаріна 38	30
Готель "Київ", вул.Головна 46	113
Апартаменти "Кнаус", вул.Худякова 4,3	2
Готель "Леотон", вул.Чкалова 30	41
Люкс-апартамент, вул.28 Червня 18/11	8
"Магант", вул.Толстого 16-а	13
Мотель "Оазис", вул.Головна 2589-а	65
"турист", вул.Червоноармійська 184	289
ВАТ Тур комплекс "Черемош", вул.Комарова 13-а	598

В місті діє і розвивається мережа культурно-виховних, спортивно-оздоровчих закладів: 7 стадіонів, 60 спортивних залів, 3 плавальних басейни, 20 футбольних полів, 1 легкоатлетичний манеж, мотоциклетна траса, лукодром, 191 відкритий спортивний майданчик та 210 приміщень, що пристосовані для занять фізичною культурою і спортом. Виділено 12 приміщень підприємцям міста, в яких обладнано приватні спортивні клуби, 6 спортивних баз використовуються для проведення фізкультурно-реабілітаційних занять та змагань серед інвалідів. Такі види спорту, як вільна боротьба, боротьба дзюдо, бокс, карате, стендова стрільба, пауерліфтинг на 100% забезпечені спортивними спорудами та інвентарем для проведення навчально-тренувальних занять. В 2004р. введені в дію стадіон «Легмаш», спортивно-оздоровчий комплекс «Олімпія» та 2 спортивний майданчик з синтетичним покриттям міськспорту управління по вул.Воробкевича,21 і Галицький шлях,1, сучасний спортивний зал «Будівельник-Динамо» при цегельному заводі №3, встановлений гірськолижний підйомник на Цецино. Всі ці споруди стали центрами залучення населення до занять фізичною культурою і спортом в мікрорайонах.

Місткість споруд культурно-спортивного призначення

9. IX ЦІЛІ РОЗВИТКУ МІСТА

Враховуючи значення генерального плану як довгострокового документу розвитку територій і значну зміну соціально-економічної ситуації в місті, виникла необхідність коригування у 2004 р. генерального плану Чернівців.

Система забезпечення функціонування міста включає підприємства та організації, діяльність яких спрямована на задоволення побутових потреб населення та підтримки забудови міста і міського середовища. Розвиток цієї сфери передбачається пропорційно до росту чисельності населення міста збільшення необхідності основних фондів і у відповідності до [Стратегічного плану розвитку міста Чернівців](#). При цьому особливої уваги і додаткового інвестування потребують системи водо забезпечення, громадського транспорту, очистки та утилізації відходів, а також ремонту та реставрації окремих історично цінних об'єктів міста.

Генеральним планом пропонується розширення ландшафтно-рекреаційних територій за рахунок створення нових парків в районі набережних р. Прут, перетворення прилеглих до забудови лісових ландшафтів в лісопаркові.

Для існуючих паркових територій необхідно встановлення меж для запобігання їх несанкціонованої забудови, установлення особливого режиму реконструкції забудови і благоустрою між паркових територій для формування безперервного природного каркасу в урбанізованому середовищі.

Територіальною громадою міста прийнятий Стратегічний план розвитку Чернівців на 2004-2011 роки, одним з пріоритетних напрямів якого визначено забезпечення соціального розвитку і формування повноцінного життєвого середовища для мешканців міста.

Для поліпшення стану житлово-комунального господарства, прискорення реформування галузі і забезпечення збереження житлового фонду, у 2004-2005 роках міською радою розроблені і реалізуються наступні цільові комплексні програми:

- Програма реформування житлово-комунального господарства на 2005-2010 роки;
- Програма виконання робіт з реконструкції та капітальному ремонту дахів житлових будинків комунальної власності на 2005-2010 роки (18,5 млн.грн.);
- Програма модернізації, заміни та ремонту ліфтів житлового фонду на 2004-2010 роки (3,9 млн.грн.);
- Програма реконструкції та капітального ремонту внутрішньо будинкових та дворових інженерних мереж житлового фонду на 2004-2010 роки (42,5 млн.грн.)

В місті реалізована та дає позитивні наслідки Програма поступового оснащення житлового фонду м.Чернівців приладами обліку та регулювання споживання води, газу і теплової енергії на 2002-2005 роки (450 тис.грн. - було направлено в районні бюджети розвитку);

Таблиця 6: Інвестиційна діяльність у місті

Проект	Кошторисна вартість (млн. грн.)
Розробка та впровадження інноваційних підходів забезпечення соціального партнерства Громади-Влади-Бізнесу для збереження природно-заповідної території КП "Парк Жовтневий" та розвитку його інфраструктури	1203 тис. грн., в т.ч. 987 тис. грн. – за рахунок коштів Ради Всеукраїнського конкурсу проектів та програм розвитку місцевого самоврядування; 201 тис. грн. – за рахунок коштів Чернівецької міської ради; 15 тис. грн. – за рахунок коштів "КП "Парк Жовтневий"(організації-партнера) 8
Розроблення і реалізація інноваційних механізмів запровадження сучасних технологій з підвищення теплоізоляційної здатності огорожувальних конструкцій великопанельних будинків та енергозбереження в м.Чернівцях	1313,7 тис.грн., в тому числі за рахунок коштів учасника Конкурсу: Чернівецької міської ради - 207,0 тис.грн.; організацій партнерів: ТОВ з ІІ „Хенкель Баутехнік” (Україна) – 150,8 тис.грн., Чернівецької філії Державного науково дослідного та проектно вишукувального інституту „НДІпроектреконструкція” – 12,5 тис.грн., ТОВ фірма „Ярекс” – 198,0 тис.грн

Таблиця 7: Планова інвестиційна діяльність міста на 2005-2007роки

№ з/п	Назва об'єкта	Відповідальні виконавці	Термін освоєння	Вартість (тис.грн) та джерела фінансування
1	Придбання та будівництво заводу по сортуванню твердих побутових відходів	Департамент житлово-комунального господарства міської ради	2005-2006 р.р.	29700,0 (кошти інвесторів)
2	Заміна насосно-силового обладнання на водопровідно-каналізаційних насосних станціях ДКП «Чернівціводоканал»	Департамент житлово-комунального господарства міської ради		7230,0 (державний бюджет, місцевий бюджет)

3	Реконструкція міських очисних споруд каналізації «Магала» із збільшенням їх виробничих потужностей	Департамент житлово-комунального господарства міської ради	2005-2006 р.р.	6000,0 (державний бюджет, місцевий бюджет)
4	Реконструкція, ремонт і будівництво інженерних мереж та споруд історичної частини міста	Департамент містобудівного комплексу та земельних відносин міської ради	2006-2007 р.р.	14000,0 (у т.ч. 6000,0 місцевий бюджет); 17000,0 (у т.ч. 5700,0 місцевий бюджет)
5	Ремонтно-реставраційні роботи громадських будівель та споруд історичної забудови міста, меморіальних комплексів	Департамент містобудівного комплексу та земельних відносин міської ради	2005-2007 р.р.	1500,0 у т.ч. по 500,0 – щорічно (місцевий бюджет)
6	Ремонтно-реставраційні роботи пам'яток містобудування та архітектури, розташованих в історичній частині міста	Департамент містобудівного комплексу та земельних відносин міської ради	2006-2007 р.р.	6000,0 (у т.ч. 2500,0 місцевий бюджет); 7000,0 (у т.ч. 3500,0 місцевий бюджет)
7	Забудова території, обмеженої вулицями Червоноармійською, Сторожинецькою, проспектом Незалежності	Департамент містобудівного комплексу та земельних відносин міської ради	2005-2007 р.р.	Кошти інвесторів
8	Забудова мікрорайону, обмеженого вулицями Таджицькою, Пархоменка та провулком Смотрицького	Департамент містобудівного комплексу та земельних відносин міської ради	2005-2007 р.р.	Кошти інвесторів
9	Малоповерхова забудова по вул.Лукиjanовича	Департамент містобудівного комплексу та земельних відносин міської ради	2005-2007 р.р.	Кошти інвесторів
10	Реконструкція стадіону «Буковина»	Управління з питань фізичної культури та спорту міської ради	2005-2007 р.р.	1200,0 (кошти інвесторів)
11	Будівництво стадіону «Ленцівці»	Управління з питань фізичної культури та спорту міської ради	2005-2006 р.р.	500,0 (кошти інвесторів)
12	Будівництво льодового майданчика	Управління з питань фізичної культури та спорту міської ради	2005-2006 р.р.	3000,0 (кошти інвесторів)
13	Забудова центральної МКП «Парк «Жовтневий»	Відділ культури міської ради	2005-2006 р.р.	500,0 (кошти інвесторів)
14	Будівництво багатоповерхових гаражів по вул.Руській	Департамент містобудівного комплексу та земельних відносин міської ради	2005-2007 р.р.	Кошти інвесторів
15	Будівництво підземного містечка на площі Соборній	Департамент містобудівного комплексу та земельних відносин міської ради	2005-2007 р.р.	Кошти інвесторів
16	Будівництво підземного містечка на розі вул.Стасюка – проспекта Незалежності	Департамент містобудівного комплексу та земельних відносин міської ради	2005-2007 р.р.	Кошти інвесторів
17	Виробництво автомобільних свічок запалювання	Відкрите акціонерне товариство «Кварц»		Кошти інвесторів
18	Організація виробництва відновлювальних джерел живлення – виробництво Li-іонних акумуляторів нового покоління на основі шарових структур	Відкрите акціонерне товариство «Кварц»		Кошти інвесторів
19	Виробництво автономних джерел гарячого водопостачання	Відкрите акціонерне товариство «Кварц»		Кошти інвесторів

20	Організація виробництва полімерних труб на обладнання фірми «Сіна пласт» (Китай)	Відкрите акціонерне товариство «Розма»		Кошти інвесторів
21	Завершення монтажних робіт, наладка і введення в експлуатацію виробництва лаків	АТЗТ «Чернівецький хімічний завод»		Кошти інвесторів
22	Організація виробництва клеєних щитів із хвойних та інших порід натурального дерева	ВКФ «Чернівецький деревообробний комбінат»		Кошти інвесторів
23	Організація виробництва стінового бруса, євро вікон. Будівництво котеджів з дерева	Чернівецьке учбово-виробниче підприємство Українського товариства глухих		Кошти інвесторів

10. X ОСНОВНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ МІСТА

Міська влада

Представницьким органом громади є Чернівецька міська рада, яка нараховує 60 депутатів. Керує громадою міський голова, який обирається безпосередньо громадою на основі прямого виборчого права. Міський голова одночасно очолює міську раду та її виконавчий комітет. Сьогодні міським головою є Федорук Микола Трохимович, обраний на третій термін у березні 2006 року.

Місто має районний поділ, де утворено районні в місті ради – Першотравнева, Садгірська та Шевченківська, які мають свої виконавчі органи. Кількість депутатів районних в місті рад – 120 чоловік.

Житлово-комунальне господарство

Життєдіяльність міста забезпечує 22 житлово-комунальних підприємства, обсяги виробництва та платних послуг складають понад 41 млн. гривень, а обслуговує ці підприємства 3,2 тис. чоловік. Житлово-комунальне господарство міста надає послуги з водопостачання, водовідведення, ремонту, будівництва та утримання доріг, експлуатації та утримання мереж вуличного освітлення, житлового фонду, перевезення пасажирів міським автобусним та електротранспортом, збирання, вивезення та утилізації побутових відходів, надання ритуальних та інші послуги.

Житловий фонд м. Чернівців складає понад 4,8млн. кв. метрів загальної площі, в т. ч. на балансі комунальних підприємств нараховується 4204 будинків площею 1,9 млн. кв. метрів. Приватизованих квартир в місті налічується біля 44,5 тисяч або 82 % від загальної кількості. Забезпеченість житлом на 1 мешканця складає 17,8 кв.м при нормативі 18 кв.м.

Більша частина житлових будинків збудована до 1940 року, рівень їх інженерного обладнання, технічний стан і благоустрій не відповідають сучасним вимогам і потребують значних інвестицій для заміни та ремонту.

Для кращого обслуговування житла, створено і функціонує 93 об'єднання співвласників багатоквартирних будинків. З метою залучення власників квартир в утриманні житлового фонду власними силами, в місті впроваджена практика зняття з балансу житлового фонду комунальної власності територіальної громади м. Чернівців одно-чотириквартирних будинків і передачі їх у власність власникам квартир. Всього передано 2202 таких будинки.

Обсяги виконаних робіт з капітального та поточного ремонту житлового фонду у 2005 році склали майже 17 млн. грн., що більше 2004 року на 4 млн. грн. або 31 %.

На сьогодні в місті функціонують 3 приватних підприємства «Житлосервіс», «Регіон-центр» та «Ремжитлосервіс», які забезпечують утримання жилих будинків та при будинкових територіях, 7 приватних підприємств («Мегаполіс», «Старе місто» і «Старе місто-2», «Зелений регіон», «Регіон К», «Санітарія», «Садгора-Сервіс»), які обслуговують та утримують при будинкову територію, прибирають при лоткову частину доріг та тротуарів.

Водопостачання в місті здійснює комунальне підприємство «Чернівціводоканал» з трьох поверхневих водозаборів на р.р. Дністер і Прут та 5-ти підземних, що задовольняє потреби у питній воді відповідного обсягу та якості. Загальна довжина водопровідних мереж складає 388 км, каналізаційних-241км, в експлуатації знаходяться 110 водозабірних свердловин. Потужність водопостачання становить 130 тис.куб. м/добу.

60 % водопровідно-каналізаційних мереж експлуатуються більше 40 років, фізично зношені і потребують заміни. Враховуючи, що питома вага електроенергії в собівартості питної води складає біля 50%, терміново потребує вирішення питання заміни енергоємного обладнання на водозаборах підприємства.

Протяжність мереж зовнішнього освітлення м. Чернівці складає 550 км, кількість світло точок - 16 тисяч одиниць, обслуговування яких здійснює комунальне підприємство «Міськсвітло». В останні роки проводяться роботи по реконструкції освітлення центральної частини міста, переобладнання лампових світлофорів на світлодіодні. Всього замінено понад 1180 світильників, 6 світлофорів, що значно зменшило споживання електроенергії.

В Чернівцях налічується близько 900 вулиць та провулків загальною довжиною 527 км, з яких 183 км - асфальтові дороги, 57 км - бруківка.

У 2005 році на ремонт та утримання доріг використано з міського бюджету 14,4 млн. грн., з дорожнього фонду - 5,4 млн.грн, а це майже наполовину більше 2004 року.

Наявність підземних інженерно-технічних мереж, значна частина яких знаходиться в аварійному стані, зношеність парку машин та механізмів загострюють проблеми шляхового господарства, вирішення яких стримується недостатнім фінансуванням.

Теплопостачання міста забезпечує державне підприємство ОДКП «Чернівціоблтепломережа», яке об'єднує 26 котелень, 45 теплових пунктів і бойлерних, 153 км теплових мереж. Крім того окремі відомчі будівлі та більшість бюджетних установ забезпечують теплопостачання власними силами. В поточному році теплопостачання буде здійснюватися за рахунок коштів міського бюджету, проводиться робота про передачу об'єктів теплопостачання у власність територіальної громади міста.

Збирання, вивезення та утилізація побутових відходів здійснюється комунальним підприємством «Чернівціспецкомунтранс» та фірмою «Альтфатер Чернівці». У 2005 році дещо поліпшилося забезпечення стабільного функціонування підприємств галузі, якості надання ними послуг, розвитку конкурентного середовища, запровадження енергозберігаючих технологій тощо.

**Проект
«Економічний розвиток міст»**

**РЕЗУЛЬТАТИ ОПИТУВАННЯ
ПІДПРИЄМЦІВ
М. ЧЕРНІВЦІ**

липень 2006 року

ВИВЧЕННЯ ДУМКИ ПІДПРИЄМЦІВ

I. ВСТУП

У червні-липні 2006 року було проведене опитування роботодавців м.Чернівці. Це опитування є елементом процесу стратегічного планування економічного розвитку із залученням громади – проекту, який визначатиме економічне майбутнє міста. Метою опитування було отримання корисної та достовірної інформації для членів Експертного Комітету з розробки Стратегії конкурентоспроможності міста стосовно думки тих, хто здійснює інвестиції та створює робочі місця в Чернівцях. Тематика опитування включала історію та статус підприємства, характер бізнесу, робочу силу та персонал, інформацію про розміщення підприємства, послуги, що надаються органами влади та стосунки з ними, а також загальну думку про місто як середовище для ведення бізнесу.

Результати опитувань містять відповіді 49 підприємств, на яких працює 8109 робітників. І хоча опитування 49 підприємств не може повною мірою проілюструвати думку всієї бізнесової громади міста, але власне ці компанії становлять відповідну вибірку підприємств міста, а отже даний звіт містить цінну інформацію про інвестиційний клімат міста, його економічний потенціал.

II. МЕТОДОЛОГІЯ

До 10 липня 2006 року було заповнено 49 анкет. Серед компаній у переліку для опитування були найбільші роботодавці міста, а також кілька менших фірм.. У цьому звіті містяться узагальнені відповіді всіх підприємств. Опитування проводилося спеціалістами проекту «Економічний розвиток міст», а також групою інтерв'юерів Чернівецького бізнес-центру.

Для отримання якомога повніших і відвертіших відповідей, респондентів запевнили, що цей звіт не буде містити посилань на конкретні підприємства, а інформація в анкетах буде конфіденційною.

Були виявлені відмінності у відповідях підприємств, що представляють різні галузі економіки (важка промисловість та машинобудування, легка та текстильна промисловість, будівництво та будівельні матеріали, сфери громадського харчування та послуг), а також великих підприємств та представників малого й середнього бізнесу, що підтверджується в багатьох проаналізованих даних.

Хоча опитування 49 підприємств не може абсолютно напевно відобразити думку всієї бізнесової громади Чернівців, ці підприємства, - великі й малі, традиційні й нові, забезпечують працею значну частину місцевого економічно активного населення, зокрема це стосується середніх промислових підприємств, - складають вагому й репрезентативну вибірку.

III. ОСНОВНІ ВИСНОВКИ

1. Місцева економіка зараз переживає нелегкий період – рівень зайнятості, середня зарплатня та орієнтованість на експорт досить низькі. Проте економіка Чернівців видається добре диверсифікованою, оскільки включає: традиційні промислові кластери, зокрема підприємства машинобудування, хімічної галузі, важливі окремі підприємства в легкій промисловості, такі як виробництво промислових товарів, текстилю, меблів та продуктів харчування, та малі й середні компанії в сфері торгівлі та послуг, створені переважно місцевими підприємцями. Слід зазначити, що процес залучення іноземних

інвестицій в місцеву економіку дуже повільний. В той же час відзначається зацікавлення зі сторони вітчизняних інвесторів, в основному в розвиток торгівельної сфери та сфери послуг.

2. Місцеві підприємці незадоволені недосконалим національним законодавством, загальною економічною ситуацією в країні, технічною інфраструктурою міста, браком кваліфікованої робочої сили. В той же час відзначається позитивне ставлення місцевої влади.

3. Зі вступом України до ЄС пов'язані більш позитивні очікування, хоча респонденти передбачають і негативні наслідки. Стабільний діловий клімат та кращий правовий захист підприємців найчастіше зазначалися серед позитивних чинників. В той же час респонденти остерігаються сильної конкуренції, подорожчання робочої сили, послуг і товарів, додаткових витрат на пристосування до нових умов, більш високої вартості робочої сили.

3. Загальна кількість працівників на всіх підприємствах-респондентах зараз складає понад 8000, а наступного року планується створити ще кілька сотень робочих місць. Роботодавці достатньо задоволені якісним рівнем своїх працівників. Загалом 20% працює відмінно, 40% - добре, 26% - задовільно і 14% незадовільно. Середня заробітна плата досягла 851 грн. за місяць. Майже всім підприємствам бракує або очікується брак працівників з необхідними навичками, головним чином у технічних сферах.

4. Місцева економіка не дуже орієнтована на експорт. 11 із 49 підприємств реалізують свою продукцію та послуги виключно в межах Чернівецької області, 13 компаній зазначили що експортують значну частку своєї продукції та послуг за межі України, і лише чотири компанії експортують від 80% до 100% своїх товарів і послуг в країни Європи. Більша частина експорту йде до колишнього Радянського Союзу. Навіть маючи конкурентну перевагу в низьких цінах (порівняно з західноєвропейськими стандартами), місцеві компанії не можуть знайти клієнтів на ринку ЄС.

5. Тридцять одна із 49 фірм мають плани модернізації або вдосконалення своїх нинішніх потужностей з метою розширення своєї діяльності в Чернівцях, як шляхом розвитку існуючих потужностей, так і через нове будівництво, переважно в 2006-2007 рр. Загальна сума інвестицій може досягти 186,5 мільйонів гривень. Лише десять компаній планують розширюватися поза межами Чернівців. У той же час лише чотири фірми розглядають можливість, а одна навіть планує перенести свою діяльність до іншого міста, переважно через брак тут відповідної кваліфікованої робочої сили.

6. Загалом якість послуг, що надаються органами місцевого самоврядування, не була оцінена високо (в середньому – 3,38 за 4-бальною шкалою, де 1 є найвищою, а 4 – найнижчою оцінкою). Утримання доріг, надання дозволів на будівельні роботи та надання ділянок та споруд для ведення бізнесу найчастіше зазначалися як послуги, що потребують поліпшення.

7. Три із 49 компаній оцінили рівень місцевої влади як «відмінний», а 18 респондентів вважають його «добрим». Двадцять чотири – «задовільно», і дві - «погано». Разом з задовільною оцінкою співпраці з міським головою, заступниками та керівниками управлінь міськвиконкому, а також коментарями щодо контактів між приватним і муніципальним секторами, це підтверджує достатній рівень задоволення роботою органів місцевої влади.

8. Думки про діловий клімат в Чернівцях також були позитивними. Сім компаній оцінили місто як «відмінне» місце для ведення бізнесу, 19 оцінок – «добре», і 19 – «задовільне», і лише чотири компанії надали оцінку «погано». Близькість до кордону з Європейським

Союзом, історичні традиції, підприємливість та платоспроможність населення зазначалися серед найбільш важливих позитивів місцевого ділового середовища.

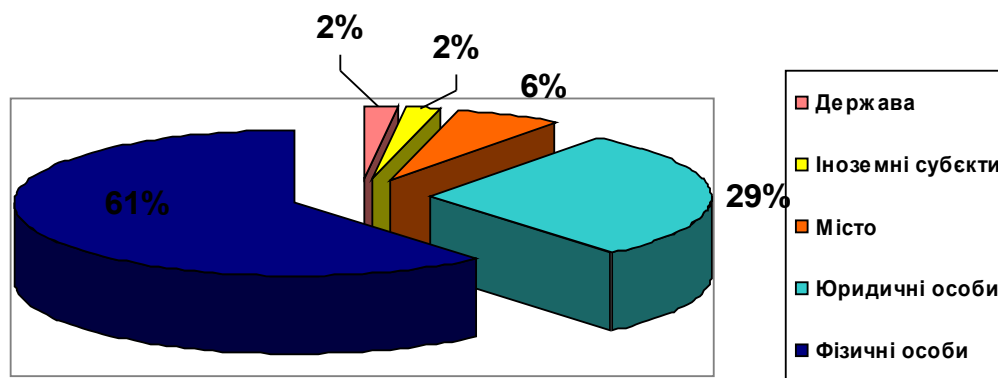
9. Компанії поділяють думку, що місцева економіка зміниться завдяки внутрішнім поліпшенням (комунальна інфраструктура, будівництво житла, підготовка й перепідготовка робочої сили), кращій співпраці влади і бізнесу (розвиток малих і середніх підприємств, інфраструктура для бізнесу, розвиток туристичної індустрії) та зовнішнім ресурсам (залучення прямих іноземних інвестицій).

IV. РЕЗУЛЬТАТИ ОПИТУВАННЯ

1. Статус підприємств

З 49 респондентів - 30 було засновано після 1990 року. Найбільша частка новостворених компаній – це малі і середні підприємства сфери громадського харчування, торгівлі та послуг. Підприємства машинобудівного комплексу, легкої промисловості та інші великі роботодавці в основному засновані в 70-80 роки минулого століття. 5 підприємств з опитаних засновані до 1939 року, 1 підприємство – ще у 19 столітті, що свідчить про збереження історичних традицій. Більшість компаній перебувають у власності українських юридичних і фізичних осіб (80% від всіх опитаних). Трьома компаніями зараз володіє іноземний капітал, по одному підприємству в державній та муніципальній власності.

Діаграма 1. Структура власності

2. Загальний стан бізнесу

Економіка Чернівців видається добре диверсифікованою, оскільки включає:

- традиційні промислові кластери, зокрема підприємства машинобудування, хімічної галузі,
- важливі окремі підприємства в легкій промисловості, такі як виробництво промислових товарів, текстилю, меблів та продуктів харчування,
- малі й середні компанії в сфері торгівлі та послуг, створені переважно місцевими підприємцями.

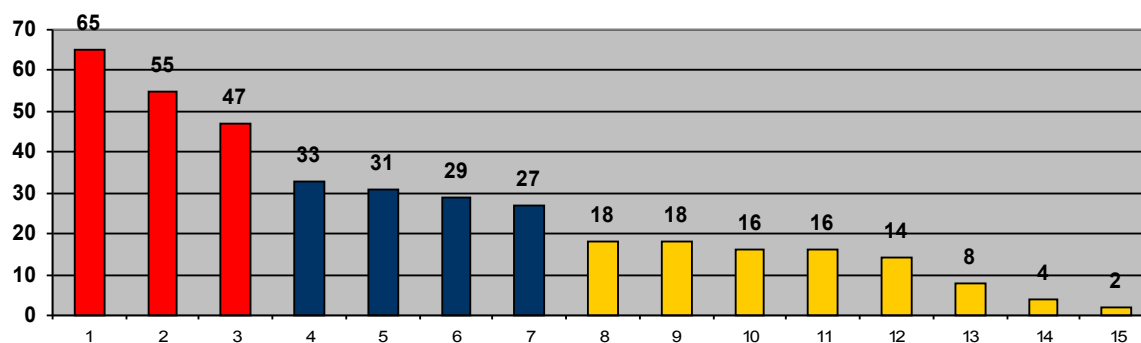
Щодо іноземних інвестицій, то вони присутні в основному в підприємствах легкої та деревообробної промисловості. Слід зазначити, що процес залучення іноземних інвестицій в місцеву економіку дуже повільний. В той же час відзначається

зацікавлення зі сторони вітчизняних інвесторів, в основному в розвиток торгівельної сфери та сфери послуг.

Представників підприємств попросили вказати чинники, що мають негативних вплив на поточний та майбутній розвиток їхньої продукції та послуг (див. діаграму 2).

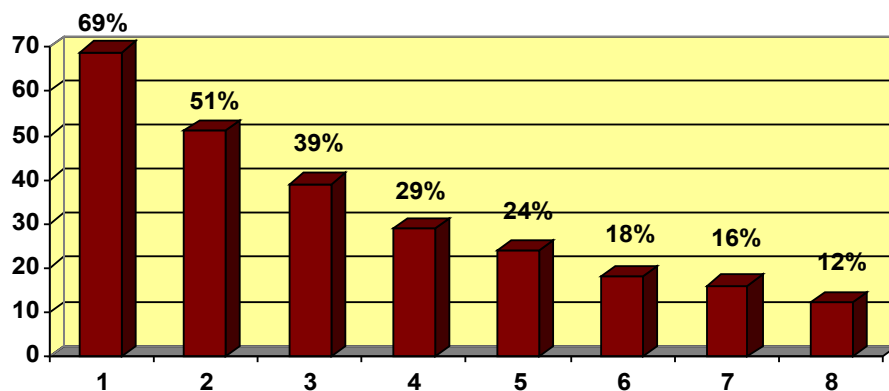
За пріоритетністю (1) національне законодавство, (2) загальна економічна ситуація, (3) нестача кваліфікованої робочої сили зазначалися як найважливіші чинники відповідно для 65% , 55% та 47% підприємств. Наступний блок негативних чинників складають (4) витрати на енергію , (5) іноземна конкуренція, (6) процентні ставки та (7) внутрішня конкуренція. Найменш негативними факторами респондентами зазначені (13) ставлення місцевої влади, (14) віддаленість ринків та (15) обмеження, пов'язані із захистом довкілля.

Діаграма 2. Перешкоди для подальшого розвитку

- 1 Національне законодавство
- 2 Загальна економічна ситуація
- 3 Нестача кваліфікованої робочої сили
- 4 Витрати на енергію
- 5 Іноземна конкуренція
- 6 Процентні ставки
- 7 Внутрішня конкуренція
- 8 Витрати на матеріали, комплектуючі тощо
- 9 Застарілі засоби виробництва
- 10 Вартість робочої сили
- 11 Утрата ринків в колишньому СРСР
- 12 Недоступність фінансування
- 13 Ставлення місцевої влади
- 14 Віддаленість ринків

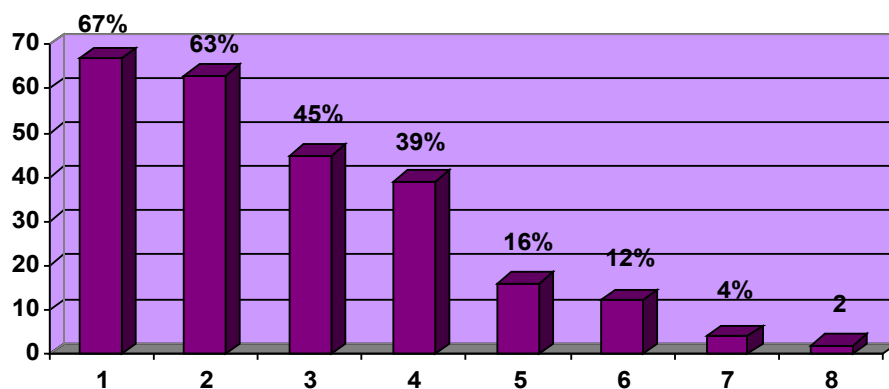
Діаграма 3. Позитиви вступу до ЄС

- 1 - Стабільний бізнес-клімат
- 2 - Кращий правовий захист підприємців
- 3 - Доступ до великого ринку без митниць та інших перешкод
- 4 - Участь у програмах ЄС
- 5 - Стабільний ринок капіталу
- 6 - Краща пропозиція робочої сили
- 7 - Більш високий рівень захисту економічної конкуренції
- 8 - Єдина валюта

Зі вступом України до ЄС пов'язані більш позитивні очікування, хоча респонденти передбачають і негативні наслідки. Стабільний діловий клімат (69%) та кращий правовий захист підприємців (51%) найчастіше зазначалися серед позитивних чинників.

Діаграма 4. Негативи вступу до ЄС

- 1 - Сильна конкуренція
- 2 - Подорожчання робочої сили, послуг і товарів
- 3 - Додаткові витрати для пристосування до нових умов
- 4 - Більш висока вартість робочої сили
- 5 - Суворі правила щодо сприяння бізнесу з боку держави
- 6 - Більш суворий захист споживачів

7 – Суворе законодавство про охорону довкілля

8 – Більш високі вимоги до етики

З іншого боку 67% підприємства остерігаються сильної конкуренції, 63% респондентів - подорожчання робочої сили, послуг і товарів, а 45% - додаткових витрат на пристосування до нових умов, 39% - більш високої вартості робочої сили. Такі чинники як суворе законодавство про охорону довкілля та більш високі вимоги до етики зазначені лише 4% та 2% респондентів.

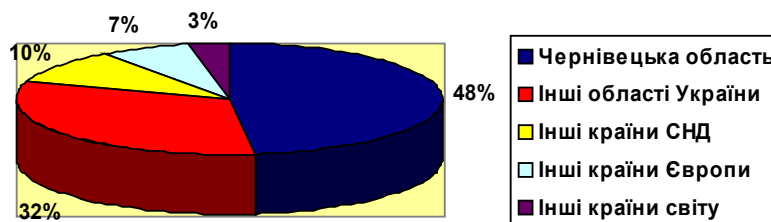
3. Споживачі

Всі підприємства надали інформацію про географічне розташування своїх клієнтів (діаграма 5). 11 підприємств реалізують свою продукцію та послуги виключно в межах Чернівецької області, що становить 48%, і лише чотири компанії (7%) зазначили, що експортують майже 100% своїх товарів і послуг в країни Європи, 10% експортують від 10% до 30% продукції як в європейські країни, так і країни СНД.

Майже всі компанії очікують змін в збуті продукції в 2006 році порівняно з 2005, причому 73% респондентів чекають на збільшення збуту в середньому від 5 до 30%, 4% - майже на половину. Разом з тим, 14% респондентів зазначили, що не бачать змін в реалізації своєї продукції та послуг, а 4% (два підприємства) навіть очікують зменшення збуту від 20 до 30%.

Середній обсяг збуту в розрахунку на одного працівника досить високий і складає приблизно 130 000 грн.

Діаграма 5. Напрямки експорту місцевої економіки

Наявність споживачів є головною причиною розміщення 36 компаній саме в Чернівцях. Аналогічно, наявність робочої сили є важливим чинником для 32 компаній. І тільки 15 підприємств зазначили існування тут важливих постачальників сировини (більшість представників харчової та деревообробної галузей), 11 назвали постачальників компонентів, а 14 підприємств – наявність галузевих кластерів.

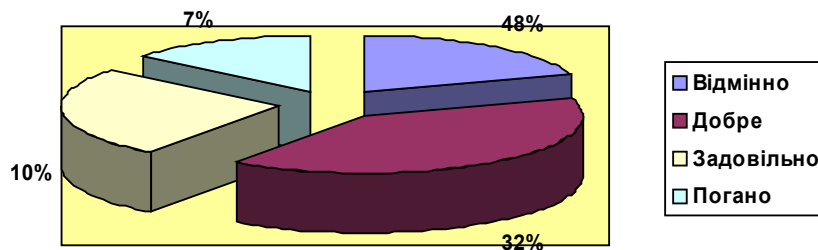
11. 4. Питання трудових ресурсів і зайнятості

Загальна кількість постійних працівників на 49 підприємствах-респондентах становить 8109 чол., порівняно з 9542 п'ять років тому і 8240 торік. Тенденція за останні 2 роки почала змінюватися, і на запитання про нові інвестиції компанії відповідають, що планують створити майже 1366 нових робочих місць. Вдала диверсифікація структури економіки підтверджується тим фактом, що близько 46% працівників складають жінки (понад 60% у легкій промисловості). Частка працівників з вищою освітою цього року сягає 31%, що є значно вищою, ніж наприклад у Івано-Франківську – 18,8%.

Середня кількість працівників серед підприємств-респондентів у 2006 році склала 169 осіб, порівняно з 199 в 2001 році.

Роботодавці достатньо задоволені якісним рівнем своїх працівників. Загалом 20% працює відмінно, 40% - добре, 26% - задовільно і 14% незадовільно (діаграма 6).

Діаграма 6. Рівень задоволення якістю робочої сили

Загальна середньомісячна зарплатня складає 851 грн. порівняно з 727 грн. в 2005 році. Найнижча зарплатня в машинобудуванні, а найвища – в сфері послуг та торгівлі, шістнадцять компаній сплачують у середньому більше ніж 1000 гривень.

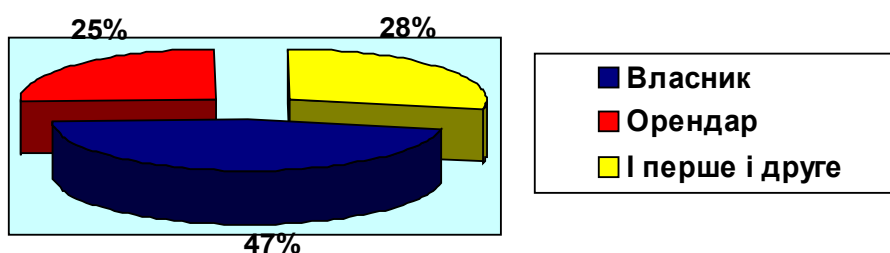
38 компаній – 77%(!) в усіх галузях відчувають нестачу працівників певних професій та навичок, важливих для їхнього подальшого розвитку, а чотири підприємства очікують виникнення цієї проблеми в майбутньому. Найчастіше бракує кваліфікованих представників середньо-технічного персоналу – як з вищою освітою, так і вмілих професіоналів - інженерів, конструкторів, зварювальників, електриків, металістів, слюсарів, будівельників. Підприємства мають серйозні проблеми через брак кваліфікованої робочої сили, оскільки багато кваліфікованих робітників заробляють у декілька разів більше, працюючи в країнах Європи, а ті, хто залишився, не мають необхідних навичок.

20 компаній мають підрозділи з наукових досліджень та розвитку, які головним чином зайняті розробкою нової продукції. Загалом у цих підрозділах працює 82 особи (лише 1% від кількості всіх робочих місць).

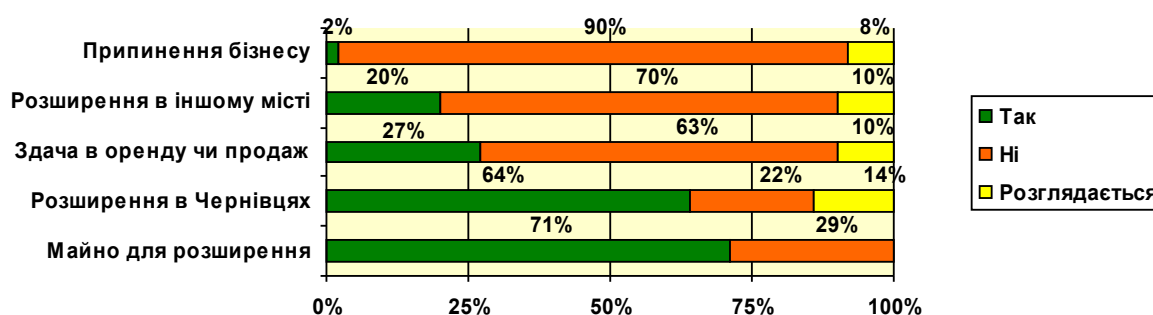
5. Інформація про місцезнаходження та майно підприємства

Чернівці як місце розташування бізнесу має і переваги, і недоліки. Підприємства, як правило, володіють своїми спорудами і мають право на користування землею (47%). Більшість із них також має достатньо площі для розширення (71%). Однак нестача площ для розширення 29% підприємств може стати проблемою. Одна компанія навіть розглядає можливість перенесення свого виробництва за межі Чернівців. Нинішній стан будівель та рівень технологій не видається найкращим, тому багато компаній планує здійснення суттєвих інвестицій у вдосконалення потужностей. 31 підприємство планують модернізацію або вдосконалення існуючих споруд здебільшого протягом цього й наступного року. Планується вкласти 186, 409 млн. грн. та створити 1366 нових робочих місць. Якщо ці цифри виявляться реальними, це значно допоможе зростанню місцевої економіки. Однак, для досягнення цих обсягів суттєву роль мають відіграти іноземні інвестори.

Діаграма 7. Інформація про майно

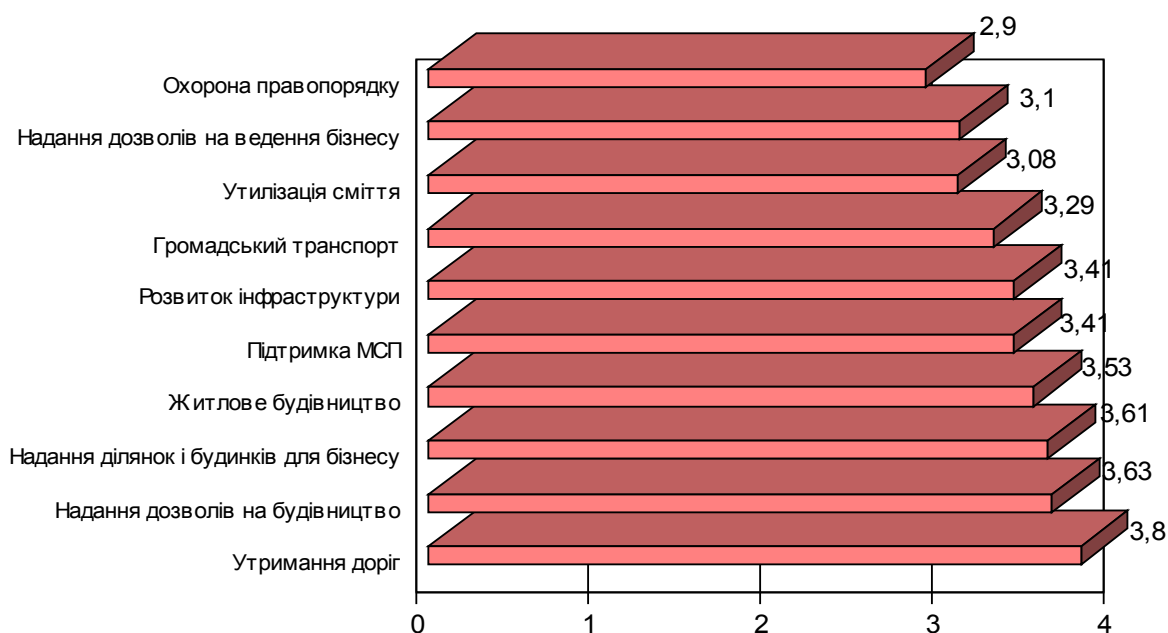
Діаграма 8. Інформація про місцезнаходження та майно

6. Послуги та відносини з органами місцевої влади

Респондентам було запропоновано оцінити дев'ять видів муніципальних послуг за шкалою від 1 до 4 (1 = відмінно, 4 = незадовільно). В середньому ці послуги були оцінені як задовільні з середнім балом 3.38 (див. діаграму 9). Респонденти найбільш задоволені охороною правопорядку в місті (2.33). Ліцензування та надання дозволів для ведення бізнесу (3.1) та утилізація сміття (3.08) оцінені також досить високо. Респонденти дуже незадоволені станом утримання доріг (3.8), наданням дозволів на будівництво (3.63) та наданням споруд та земельних ділянок на ведення бізнесу (3.61).

Діаграма 9. Послуги органів влади

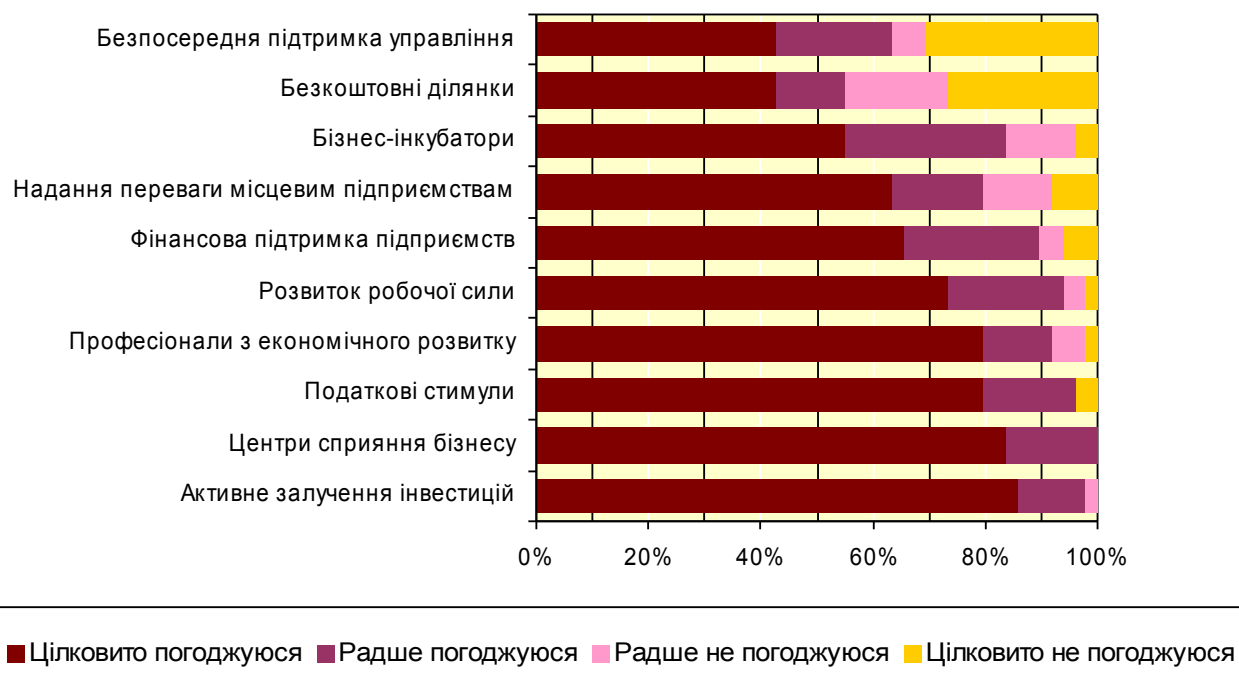

Загалом відповіді свідчать про те, що підприємства готові порекомендувати ініціативи, зокрема в сфері підтримки малих і середніх підприємств, які дозволять поліпшити співпрацю з місцевими органами влади й зменшити бюрократизм. Серед коментарів щодо сфер, які потребують поліпшення, частіше зазначалися такі: інфраструктура – водопостачання та водовідведення; поліпшення стану утримання доріг.

Підприємства також мали відповісти, які послуги мають надаватися міською владою (та, зокрема, підрозділом з економічного розвитку) представникам бізнесу Чернівців. Діаграма 10 демонструє, що підприємства активно підтримують майже всі з запропонованих послуг. Дві з найгостріших проблем, які стоять перед місцевою владою – це активне залучення інвестицій та скорення цебрів підтримки бізнесу. Ще дві проблеми отримали високу оцінку як необхідні – це надання податкових стимулів інвесторам та наявність професіоналів з економічного розвитку в структурах міської влади.

На відміну від компаній в інших країнах Східної Європи, респонденти не підтримують спорудження й пропозиції вільних ділянок – вони не бачать гарантії, що ті, хто отримає таку форму субсидії, насправді почне створювати робочі місця.

Діаграма 10. Послуги підрозділу з економічного розвитку

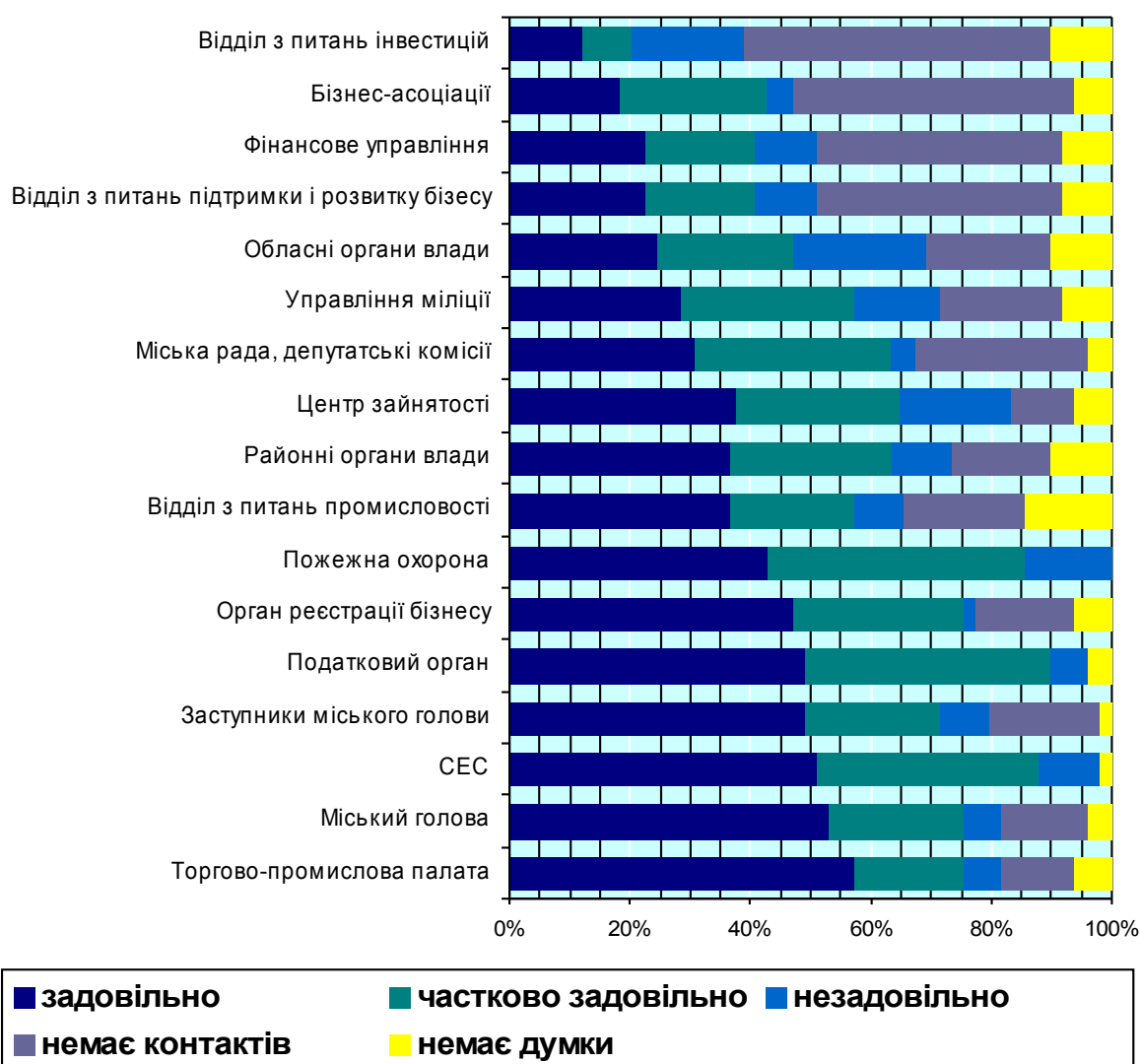
Підприємства-респонденти оцінили контакти з владними структурами та посадовцями. Результати досить позитивні, як це видно з діаграми 11. Міський голова, заступники, управління промисловості та орган реєстрації бізнесу отримали дуже позитивні оцінки. Слід зазначити, що високу оцінку співпраці надали респонденти таким установам, як санітарно-епідеміологічна станція, Кодаківі органи та органи

пожежної охорони. Проте найвищу оцінку надали респонденти співпраці з Торгово-промисловою палатою, в той час як лише дехто з керівників підприємств вважає бізнес-асоціацію корисним інструментом. Проблемними є професійні контакти з обласними органами влади. Насторожує факт відсутності контактів у 25 з 49 опитаних респондентів з відділом з питань інвестицій, в той час як питання залучення інвестицій визначено майже всіма керівниками підприємств як одне з найважливіших в розвитку місцевої економіки. Це наводить на висновок про необхідність оптимізації структури виконкому міської ради.

Респондентам також пропонувалося додати та оцінити інші важливі установи. Серед них були зазначені митні органи, співпраця з якими оцінена як незадовільна, особливо на думку підприємств-імпортерів.

Багато коментарів можна узагальнити в один висновок: високий рівень бюрократизму, брак компетентності, відсутність розуміння проблем підприємств-виробників, непрозорість в роботі влади та значні часові затрати для вирішення різноманітних питань.

Діаграма 11. Контакти з владними установами

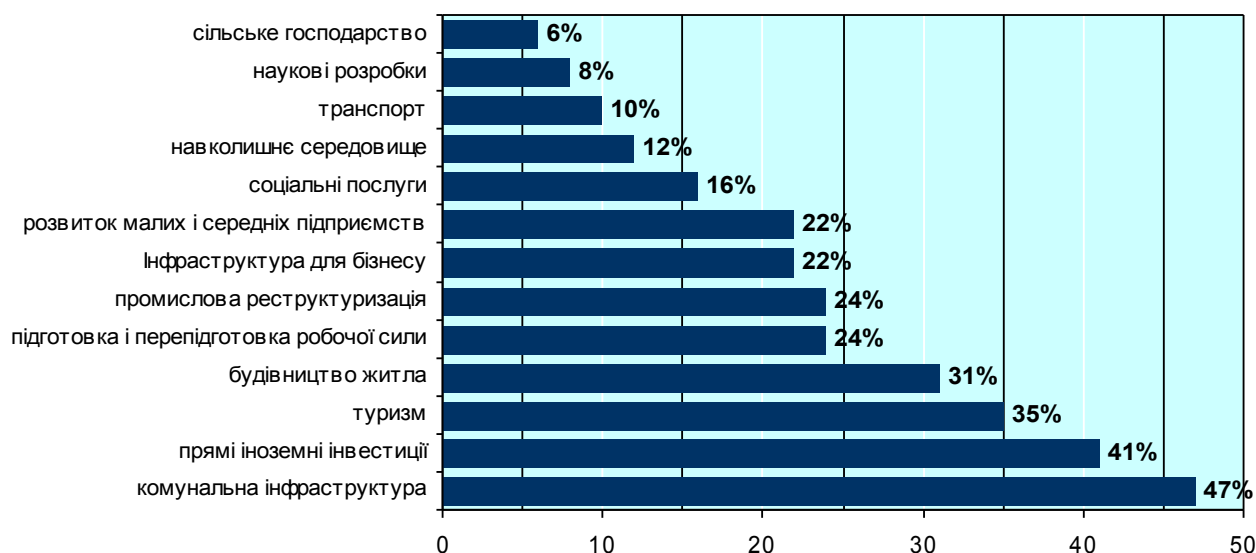
7. Критичні питання

Підприємства-респонденти дали такі відповіді на запитання щодо трьох найбільш важливих напрямків, які необхідно вирішити в Чернівцях:

- Комунальна інфраструктура (газ, електроенергія, водопостачання, опалення) – на першому місці з 47% відповідей;
- Залучення прямих іноземних інвестицій – 41% усіх компаній;
- Розвиток туристичної індустрії – 35% респондентів;
- Будівництво житла – 31% підприємств;
- Промислова реструктуризація та підготовка та перепідготовка робочої сили отримали по 24%;
- Розвиток малих і середніх підприємств та інфраструктура для бізнесу – відповідно по 22%.

Найменш важливими визначені такі питання як сільське господарство, наукові дослідження та розробки, розвиток транспортної мережі.

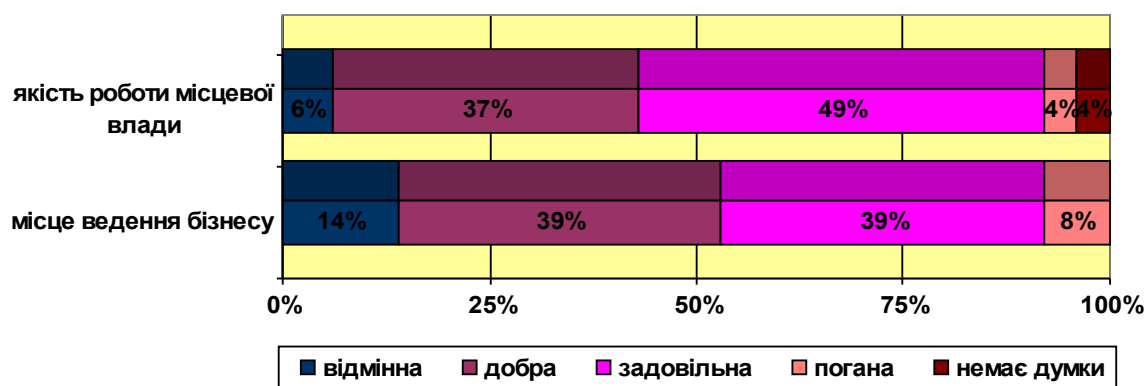
Діаграма 12. Критичні питання

9. Загальні враження

Респондентам запропонували висловити свої загальні враження про роботу органів влади та висловити свою думку про місто як місце для ведення бізнесу (діаграма 13). Міська влада отримала значно вищі оцінки, ніж обласні та районні органи. 19 підприємств оцінили своє місто як «добре», 19 – як «задовільне» і 7 вважають своє місто «відмінним» місцем для бізнесу.

Діаграма 13. Загальна думка

Позитивними прикладами елементів бізнес-клімату Чернівців, відзначеними респондентами, як правило, були:

- Географічне розташування, близькість до кордону з Європейським Союзом
- Історична та культурна привабливість міста
- Підприємливість та висока платоспроможність населення

Негативні чинники, визначені респондентами, головним чином стосуються пропозиції робочої сили та технічної інфраструктури.

- Брак кваліфікованої робочої сили
- Незадовільна інфраструктура, особливо дороги міста

V. УЗАГАЛЬНЕНИЙ ВИСНОВОК

Цей звіт про результати опитування підприємців відображає узагальнені думки головних роботодавців Чернівців. Їхнє спільне ставлення до міської влади визначатиме зростання економіки міста, її застій чи занепад. Звіт допоможе Експертному комітетові з розробки Стратегії конкурентоспроможності в його роботі і буде корисним для міської влади в роботі над підтримкою та поліпшенням ділового клімату в місті.

Проект «Економічний розвиток міст» висловлює вдячність усім представникам підприємств, котрі поділилися своїми думками та надали корисну інформацію Експертному комітетові з розробки Стратегії конкурентоспроможності.

SWOT-аналіз

За своїм призначенням SWOT-аналіз є «інструментом» Експертного комітету для підготовки реалістичних і здійснених планів дій, в яких поряд зі середньостроковими стратегічними цілями будуть визначені короткострокові оперативні цілі – власне проекти. Упровадження цих проектів повинно, з одного боку, усунути слабкості міста з одночасним посиленням його сильних сторін, а з другого – повною мірою скористатися сприятливими можливостями, які можуть виникнути завдяки дії зовнішніх сил, уникаючи загроз. Аналіз сильних та слабких сторін, загроз та можливостей розвитку міста Чернівці (СВОТ аналіз) проводився в процесі підготовки Стратегічного плану розвитку міста Чернівці на 2004-2011 роки. Цим аналізом охоплювалися не всі сфери діяльності, оскільки аналізувалися тільки ключові для соціально-економічного розвитку міста фактори.

В рамках підготовки Стратегії підвищення конкурентоспроможності міста Чернівці пропонується переглянути й доповнити цей СВОТ аналіз відповідно до кожного з критичних питань, визначених Експертним комітетом на засіданні 18 липня 2006 року.

АНАЛІЗ ВНУТРІШНІХ ЧИННИКІВ: СИЛЬНІ ТА СЛАБКІ СТОРОНИ

Роль аналізу внутрішніх факторів є вирішальною у стратегічному плануванні, оскільки виконання планів дій має призвести до підсилення сильних сторін чи до виправлення слабких сторін громади. Аналіз внутрішніх факторів має подвійне призначення:

- визначити здатність громади реагувати на зовнішні події
- визначити перелік внутрішніх сильних та слабких сторін, з якими громада буде мати справу під час впровадження заходів.

Сильні та слабкі сторони громади заслуговують на особливу увагу, оскільки вони є основою для визначення особливих рис, які формують конкурентну позицію міста. Розуміючи свою конкурентну позицію, місто зможе ефективніше змагатися з іншими містами за робочі місця та інвестиції.

Під час проведення внутрішнього аналізу (сильні та слабкі сторони) варто зосередитися на питаннях, які можуть змінюватися або коригуватися місцевою громадою. Завданням є досягти згоди щодо внутрішніх сильних і слабких сторін міста, пов'язаними з визначеними критичними питаннями.

Критичне питання А:

Розвиток туризму

Сильні сторони

- Вигідне географічне та геополітичне розташування (близькість кордонів, транзитна територія)
- Національно-етнографічна особливість міста
- Наявність рекреаційних ресурсів та можливість розвитку спортивно-оздоровчого, культурно-пізнавального, ностальгічного, релігійного та інших видів туризму
- Наявність історичної спадщини та архітектурна особливість міста
- Наявність зв'язків з діаспорою
- Гостинне та толерантне населення, відсутність міжнаціональних та міжрелігійних конфліктів
- Наявність традицій, досвід проведення фольклорних свят, звичаїв, обрядів, фестивалів та конкурсів. Розвиток народних художніх промислів
- Розвиток сучасної культури та мистецтва
- Досвід прийому відвідувачів.
- Позитивний імідж міста як туристичного

Слабкі сторони

- Недостатній розвиток туристичної та загальної інфраструктури
- Відсутність гарантій якості надання послуг на рівні міжнародних стандартів
- Недостатня реклама можливостей міста
- Низький рівень інвестицій в сфері туризму
- Недостатня кількість засобів, які б інформували про туризм в місті
- Погані умови прибуття та пересування гостей міста
- Низький рівень обслуговування
- Недостатність коштів для маркетингу та реклами міста
- Запущеність пам'яток історії, архітектури та культури
- Відсутність чітко розробленої програми розвитку туризму в м. Чернівці.

Критичне питання В:

Створення умов для залучення інвестицій

Сильні сторони

- Вигідне географічне розташування міста (прикордонне розташування, перехрестя Європейських шляхів тощо)
- Наявність природних, будівельних, рекреаційних, трудових, фінансових та інших ресурсів в регіоні
- Багатонаціональне і толерантне населення регіону, яке має здатність до самоорганізації та підприємництва
- Наявність багатогалузевого промислового комплексу в місті Чернівці

- Давні традиції промисловості: випуск ексклюзивних видів продукції як підприємствами, так і народними промислами
- Наявність та реалізація муніципальних програм на 2-5 років (підприємництва, реформування житлово-комунального господарства, соціального заросту та зайнятості населення, туризму та інших)
- Наявність кваліфікованих трудових ресурсів
- Наявність потужного науково-освітнього комплексу
- Наявність інституцій з надання бізнес-послуг
- Наявність актуалізованого Генерального плану міста та правил забудови
- Наявність вільних земель промислового призначення
- Досвід проведення земельних торгів
- Наявність інституцій для інвесторів – нотаріус, земельний відділ, торгова палата, суд, реєстраційна палата, дозвільний центр тощо

Слабкі сторони

- Відсутність інвестиційних проектів із залученням коштів іноземних партнерів, які охоплювали б повний цикл виробництва продукції
- Відсутність власних енергоносіїв та нестача сировинної бази
- Слабка мотивація у пошуку партнерів через недосконале законодавство.
- Відсутність інституцій, які б на основі глибокого вивчення ресурсного потенціалу, конкурентних переваг та зовнішніх ринків виробляли відповідні маркетингові висновки для потенційних інвесторів і підприємців.
- Відсутність ефективних механізмів підтримки та стимулювання інвестиційної діяльності
- Використання старих технологій, моральний та фізичний знос основних виробничих фондів, комунальних мереж, інженерних споруд, доріг
- Відсутність якісних земельних ділянок для стратегічних інвесторів (якірних інвесторів) з забезпеченою інженерною інфраструктурою та транспортними під'їздами, розв'язками
- Привабливість давальницької схеми
- Відсутність бази даних вільних виробничих площ (інформації про брандінг)
- Втрата позицій окремих видів економічної діяльності з високою доданою вартістю та випуском конкурентоспроможної продукції
- Низький рівень використання енергозберігаючих технологій
- Стара інфраструктура газових, теплових, електричних, водопровідних та каналізаційних мереж
- Відсутність суцільного обліку при використанні енергоносіїв
- Низька інвестиційна привабливість міста та регіону
- Відсутність окружної дороги, незадовільний стан дорожнього покриття, непридатність старої частини міста до сучасної інтенсивності автомобільного руху
- Складна екологічна ситуація в місті (невирішеність проблем утилізації сміття та недостатнє знешкодження токсичних відходів, забруднення водоймищ та річок, збільшення шуму та забруднення вихлопними газами через збільшення автотранспорту, наявність зсувів ґрунту та інші)
- Наявність тіньового сектору економіки
- Високий рівень зносу та незадовільний стан будівель житлового фонду, об'єктів соціальної інфраструктури, історичних та архітектурних пам'яток

- Відсутність належного благоустрою парків, скверів, берегів річок і водоймищ, недостатня інфраструктура відпочинку та спорту
- Недостатність промоціювання розвитку міста
- Недосконалий рівень організації посередницької діяльності у реалізації експортної продукції
- Відсутність вільної робочої сили
- Нестача інвестицій на реалізацію інноваційних проектів по виготовленню промислової продукції

Критичне питання С:

Розвиток інфраструктури для бізнесу

Сильні сторони

- Наявність багатогалузевого промислового комплексу в місті Чернівці
- Наявність потужних підприємств машинобудівної, харчової, легкої, деревообробної і меблевої промисловості, здатних виробляти конкурентоспроможну продукцію
- Потужний науково-освітній та дослідницький сектор
- Сприятливі умови для розвитку малого і середнього бізнесу.
- Постійний приріст кількості та обсягів виробництва товарів та послуг підприємствами малого та середнього бізнесу, підприємців-фізичних осіб.
- Проведення міських ярмарок, конкурсів, виставок та інших заходів залучення підприємців до економічного життя та реклами своєї діяльності.
- Наявність прогресивного менталітету місцевого населення та давніх традицій приватного підприємництва.
- Наявність давніх традицій промисловості, досвід деревообробної та легкої промисловості
- Наявність достатніх запасів земельних ресурсів для використання їх в якості матеріальної та фінансової основи з метою розширення виробництва, додаткового розміщення виробничих фондів

Слабкі сторони

- Відсутність своєчасної, якісної та необхідної статистичної інформації по м. Чернівці.
- Недостатня обізнаність підприємців з діючим законодавством, основами бізнесу та оподаткування.
- Прогресуюче старіння основних виробничих фондів і деградація науково-виробничого потенціалу
- Складна система отримання кредитів для розвитку бізнесу.
- Перевищення повноважень контролюючих органів.
- Недостатня інформованість підприємців про наявність приміщень та земельних ділянок під оренду та купівлю.
- Наявність тіньової економіки
- Відсутність програм перспективного розвитку більшості підприємств

АНАЛІЗ ЗОВНІШНІХ ЧИННИКІВ: СПРИЯТЛИВІ МОЖЛИВОСТІ ТА ЗАГРОЗИ

1. Законодавчі й політичні зміни

Можливості

- Орієнтована на експорт державна політика
- Наближення кордонів ЄС
- Державні програми з розвитку, залучення інвестицій
- Вступ до ЄС та НАТО – наближення до ринків збуту, можливості до співпраці
- Прийняття Митного і Податкового кодексів – спрощення податкового адміністрування, підвищення рівня його прозорості, послідовності та стабільності
- Реформування земельного законодавства . адміністративно-територіальна реформа - більші повноваження в питаннях розпорядження міськими землями

Загрози

- Прийняття Митного та Податкового кодексів – зменшення податкових надходжень до міського бюджету протягом початкового періоду (податок на прибуток громадян складає до 70% надходжень міського бюджету)
- Адміністративно-територіальна реформа може обмежити повноваження міста
- Політика реприватизації в державі може спричинити непевність серед інвесторів і призведе до зменшення обсягів інвестицій
- Часті вибори до державних і місцевих органів влади спричиняють нестабільність і втрату інтересу з боку громадян. Вибори створюють нестабільну ситуацію: підвищення рівня інфляції, соціальні витрати призведуть до підвищення податків
- Сповільнення темпів інвестування протягом періоду виборів
- Сповільнення законодавчого процесу через перерву в роботі парламенту
- Непевність у зв'язку з конституційними змінами викликає занепокоєння щодо політичної стабільності
- Недостатність утвердження місцевого самоврядування, недосконалий розподіл повноважень між державною, обласною і міською владами, обмеженість прав міської ради, особливо при формуванні бюджету міста

2. Економічні зміни

Можливості

- Позитивний імідж України приваблюватиме іноземних інвесторів
- Поліпшення умов оподаткування МСП покращить їх економічний стан
- Диверсифікація джерел енергопостачання, можливо, обмежить зростання цін на енергоносії
- Зменшення процентних ставок банківських позик сприятиме розвитку підприємств
- Зменшення рівня інфляції покращить економічний стан підприємств

- Податок на нерухомість – забезпечить стабільний прибуток місцевого бюджету і можливість отримання малими підприємствами невикористаної нерухомості від великих підприємств
- Можливість вступу України до Світової організації торгівлі (СОТ) розширює можливості для українських експортерів
- Підвищення мінімальної зарплатні підвищує купівельну спроможність громадян

Загрози

- Ревальвація / девальвація гривні вплине на зовнішню торгівлю та інвестиції в Україну
- Різке коливання валютного курсу створює непевність на ринку
- Встановлення світових цін на енергоносії підвищить собівартість продукції
- Скорочення робочих місць через впровадження нових технологій та збільшення зарплатні загострить соціальні проблеми
- Функціонування в неповному режимі або повна зупинка підприємств, що змінили форму власності

3. Соціальні/демографічні зміни

Можливості

- Збільшення мінімальної зарплатні – вища купівельна спроможність, краща соціальна ситуація
- Підвищення рівня народжуваності сприятиме зростанню національної економіки
- Позитивна вікова структура – вищий виробничий потенціал
- Тенденція до повернення українців з-за кордону збільшить кількість кваліфікованих технічних працівників разом з поверненням коштів для внутрішнього інвестування

Загрози

- Збільшення частки літнього населення, вищі податки на соціальне забезпечення та охорону здоров'я
- Відтік молодих освічених людей з міста/країни – зменшення кадрового і людського потенціалу міста

4. Технологічні зміни

Можливості

- Зростання супутніх галузей для існуючих промислових підприємств
- Стрімке зростання туристичної галузі в результаті більшої зручності комунікацій для організації подорожей
- Революція в сфері телекомунікації допоможе місцевим компаніям вийти на закордонні ринки

Загрози

- Прискорення технологічних змін обмежує можливості працевлаштування для некваліфікованих робітників

- Збільшення ймовірності домінування транснаціональних компаній на місцевому ринку України

Додаток 4

СКЛАД ЕКСПЕРТНОГО КОМІТЕТУ ЗІ СТРАТЕГІЧНОГО ПЛАНУВАННЯ М.ЧЕРНІВЦІ

№	Прізвище та ім'я	Організація	Посада
1	Березовська Людмила Василівна	Міський центр зайнятості	Директор, депутат міської ради
2	Бойко Іван Васильович	Виконком міської ради	Директор департаменту економіки
3	Вишневська Ірина Миколаївна	Виконком міської ради	Начальник відділу інформації
4	Гросу Михайло Михайлович	КВКФ «Мігро»	Директор, депутат міської ради
5	Євдокименко Валерій Кирилович	Чернівецький фінансово-юридичний інститут	Проректор, професор, президент Буковинського центру економічної освіти та підприємництва
6	Каспрук Олексій Павлович	Комунальне підприємство «Містобуд»	Начальник підприємства, голова правління регіонального відділення УСПП
7	Кифяк Василь Федорович	Чернівецький торговельно-економічний інститут КНТЕУ	завкафедрою економіки підприємництва та менеджменту, голова асоціації «Туристична Буковина»
8	Копченков Ігор Леонідович	СП ТОВ «МІТАЧЕ»	Директор
9	Мельничук Степан Васильович	Чернівецький національний університет ім.Ю.Федьковича	Ректор, професор
10	Міняйло Ігор Леонідович	АТ «Імпульс»	Генеральний директор
11	Оленчук Віктор Васильович	Виконком міської ради	Директор департаменту містобудівного комплексу та земельних відносин

1 2 .	Порчук Марія Дмитрівна	Чернівецький бізнес-центр	Директор
1 3 .	Прокопець Євген Дмитрович	Виконком міської ради	Заступник міського голови, начальник фінансового управління
1 4 .	Пронін Володимир Михайлович	ДПК «Стрімко»	Директор, депутат міської ради, Голова експертного комітету
1 5 .	Пулинець Володимир Олександрович	Виконком міської ради	Заступник директора департаменту міської ради, начальник управління соціально-економічного розвитку, депутат міської ради
1 6 .	Ринжук Іван Іванович	МКП «Калинівський ринок»	Директор, член виконкому міської ради
1 7 .	Ротар Петро Якович	Чернівецька дирекція АТ «Індексбанк»	Директор філії, депутат міської ради
1 8 .	Руснак Володимир Ілліч	Торгова компанія «Майдан»	Директор
1 9 .	Скиба Юрій Ітолійович	ТОВ «Фокстрот-Буковина»	Директор
2 0 .	Станкевич Стелла Омелянівна	АТЗТ «Трембіта»	Генеральний директор, голова ради директорів міста, голова спілки роботодавців
2 1 .	Філатова Наталія Григорівна	Центр економічного розвитку	Керівник робочої групи
2 2 .	Чумак Микола Васильович	ТОВ «Галс-2000»	Директор

Проектна група

- Лідія Волосянко, радник проекту ЕРМ, фінансованого АМР США, Україна
- Оксана Федорович, консультант проекту ЕРМ, фінансованого АМР США, Україна